

SAVJETOVANJE SA ZINTERESIRANOM JAVNOŠĆU			
Nacrt prijedloga Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine			
Podnositelj	Redni broj	Primjedba/prijedlog	Razlog prihvaćanja/neprihvaćanja primjedbe/prijedloga
Hrvatski klaster konkurentnosti obrambene industrije	1.	Dugoročni plan razvoja OS RH izrađen je uz nedostatke i/ili nepostojanje temeljnih dokumenata koji definiraju oružanu obranu RH: Strategija nacionalne sigurnosti RH (deplasirana), Strategije obrane RH (ne postoji), Zakon o obrani (nije se odredio spram namjenske proizvodnje i pripreme industrije za ratno stanje, kao niti spram kritične infrastrukture RH), Zakon o kritičnoj infrastrukturi.	Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine (u daljnjem tekstu DPR) izrađen je sukladno odredbama iz Zakona o obrani. Slijedom navedenog, DPR je izrađen na temelju Strateškog pregleda obrane koji je metodološki obuhvatio smjernice sa strateške razine i procjenu okružja tako da je razvoj sposobnosti utemeljen na strateškim procjenama i potrebama. Podsjećamo temeljem Zakona o obrani DPR je temeljni dokument obrambenog planiranja kojim se utvrđuje dugoročna projekcija razvoja potrebnih vojnih sposobnosti i definiraju resursi za njihovu realizaciju.
	2.	Domaća obrambena industrija nije navedena kao partner, oslonac i potpora dugoročnom planu razvoja OS RH u smislu uzajamne suradnje znanstvenih institucija, proizvođača i MORH-a.	Ministarstvo obrane pozdravlja interes Hrvatskog klastera konkurentnosti obrambene industrije i prihvaća sugestije iskazane očitovanjem na Nacrt DPR-a. Ministarstvo obrane prati mogućnosti gospodarskih kapaciteta radi njihovog angažiranja za potrebe materijalnog zbrinjavanja te podupire i nadzire rad onih pravnih osoba koje se bave proizvodnjom naoružanja i vojne opreme.
	3.	U Planu dugoročnog razvoja OS RH, Poglavlje IX. nigdje se ne definira/precizira suradnja MORH-a i obrambene industrije i znanstvenih institucija u razvoju i istraživanju te na zajedničkim projektima.	Ministarstvo obrane prepoznaje i prihvaća predstavnike obrambene industrije kao oslonac opremanja i modernizacije Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Oružane snage) naoružanjem i vojnom opremom. Ministarstvo obrane će se u skladu s vlastitim potrebama, tehničko-gospodarskoj opravdanosti, proračunskim mogućnostima i propisima oslanjati na razvojne i proizvodne kapacitete hrvatske obrambene industrije uključujući i znanstvene institucije koje mogu doprinijeti istraživanju i razvoju obrambenih proizvoda za potrebe Ministarstva obrane i Oružanih snaga. DPR nije dokument u kojem bi trebalo definirati niti detaljno precizirati suradnju Ministarstva obrane i predstavnika obrambene industrije i znanstvenih institucija u razvoju i istraživanju na pojedinim zajedničkim projektima.

			Razvoj obrambenih proizvoda je jedan od načina realizacije opremanja i kao takav bit će razmatran za svaki projekt opremanja i modernizacije zasebno, a realiziran u mjeri kojoj obrambeni proračun to bude omogućavao.
4.	Druge članice EU imaju strategije obrambene i sigurnosne industrije (Velika Britanija: „Defense Industry Strategy“ usvojena od strane pet ministarstava; Francuska također ima „Defense Industry Strategy“, a Njemačka je usvojila „Defense and Security Industry Strategy“, Češka je u fazi izrade Strategije).		Strategija razvoja obrambene industrije je zaseban dokument čiji sadržaji nisu predmet DPR-a. Obrambene industrije pojedinih europskih zemalja (navedenih u primjedbi) čine tvrtke visokih tehnoloških, razvojnih i proizvodnih kapaciteta i sposobnosti koje svojim proizvodima mogu konkurirati na svjetskom tržištu naoružanja i vojne opreme. Suradnja tih tvrtki s nacionalnim ministarstvima obrane u područjima razvoja, ispitivanja i proizvodnje temeljena je, između ostaloga, i na obrambenom proračunu nekoliko puta većem od hrvatskoga, čime se omogućava veća ulaganja u razvoj i proizvodnju.
5.	<p>Opremanje našeg sustava obrane i sustava sigurnosti uglavnom temeljeno na nabavi (spominju se i donacije), a ne na domaćem istraživanju i razvoju.</p> <p>Nije nam poznato da je izrađena analiza znanstvenih, razvojnih i proizvodnih kapaciteta obrambene industrije i znanstvenih institucija te prema tome definiran neki oblik plana MORH-a što se može istraživati, razvijati i proizvoditi u RH. Još bi bilo bolje kada bi se izradila i dodatna analiza koji razvojni i proizvodni kapaciteti u RH nedostaju, a bitni su za sustav obrane i sigurnosti u RH.</p> <p>Iz navedenog prijedloga Plana razvoja nije vidljivo da li se predviđaju zajednički projekti po pitanju istraživanja i razvoja sa svojim industrijskim sektorom. Također, nije vidljivo dali su planirana istraživanja i razvoj kao dodatna mogućnost razvoja vojne (obrambene industrije)</p> <p>Ne povezuje se sa Inovacijskom strategijom u kojoj je navedena mogućnost financiranja projekata iz EDA i NATO-a; iz Plana se ne vidi da je izvršena identifikacija dual-use tehnologija.</p> <p>Prijedlog Plana razvoja nije dao, a niti najavio da će se u dati jasni putokazi u razvoju određenih sredstava/proizvoda/usluga – koje će točno segmente MORH razvijati samostalno i u kojima može sudjelovati naša industrija. Također, Plan razvoja ne predviđa izradu i</p>		<p>Ministarstvo obrane je 2013. godine izradilo katalog hrvatske obrambene industrije (Hrvatska vojna glasila, a dostupan je i na web siteu) u kojem je dan pregled hrvatskih tvrtki obrambene industrije (preko 40) s detaljnim podacima o njihovim proizvodnim kapacitetima i opisom proizvoda. Katalog je izrađen na engleskom jeziku te je kao takav raspoloživ za distribuciju izvan Republike Hrvatske.</p> <p>Izrada kriterija za vojne proizvođače je zakonska obveza (Zakon o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme) te ju nije potrebno navoditi u DPR-u, kao niti detaljno navoditi projekte koji bi se razvijali u kapacitetima hrvatske obrambene industrije.</p>

	<p>usvajanje Kriterija za vojne proizvođače. Nepostojanje kriterija odnosi se i na proizvođače sredstava i opreme za ukupnost oružane, civilne i gospodarske obrane te unutarju sigurnost. Hrvatska još uvijek nema razrađen i uveden sustav gospodarske sigurnosti/obrane u svoje politike i sustav nacionalne sigurnosti, a kamoli jasnu definiciju sredstava i opreme koje podupiru takav sustav u širem smislu.</p>	
6.	<p>Prema Obrambenoj i sigurnosnoj Strategiji EU, obrambena industrija ima krucijalnu važnost u stvaranju materijalne osnovice države za obranu od svih oblika ugroza, a posebice u području pripremljenosti države za ratnu – obrambenu proizvodnju. Ovaj prijedlog Plana dugoročnog razvoja, na žalost pokazuje da to u Hrvatskoj nije slučaj.</p>	<p>Europska strategija sigurnosti iz 2003. godine ne bavi se razvojem obrambene industrije. Razvoj i važnost obrambene industrije detaljnije je razrađeno u zaključcima Europskog vijeća iz prosinca 2013. godine. Pri izradi zaključaka Republika Hrvatska bila je jedna od članica koja je aktivno zagovarala i podupirala razvoj obrambene industrije i ulogu malih i srednjih tvrtki. Slijedom navedenog, zaključci Europskog vijeća uvažili su potrebu jačanja europske obrambene industrije odnosno jačanja obrambene tehnološke i industrijske osnove potrebne za razvoj i održavanje obrambenih sposobnosti. Navedeni zaključci traže razvoj europske industrije, funkcionalnog obrambenog tržišta temeljenoga na otvorenosti, jednakom pristupu i mogućnostima i transparentnosti za sve europske dobavljače. Zaključci naglašavaju važnost istraživanja i razvoja tehnologije, jačanje malih i srednjih tvrtki te sigurnost opskrbe. To je snažan politički okvir koji daje smjernice razvoja obrambene industrije, temeljem integriranja i jačanjem suradnje i kooperacije država članica.</p> <p>Stoga, uvažavajući napore koje Republika Hrvatska ulaže u afirmaciju značaja obrambene industrije na razini EU-a, DPR nije po svojem konceptu dokument kojim se uređuje pitanje razvoja obrambene industrije.</p>
7.	<p>Svoju ogromnu ulogu obrambena industrija ima i u području gospodarske obrane jer umanjuje ovisnost države o nabavi kritičnih sredstava, robe i opreme u vrijeme neposrednih ugroza i same ugroze države, pogotovo ugroza širih razmjera kao što su regionalne i svjetske ugroze (regionalni sukobi, epidemije i dr.)</p>	<p>Odgovor kao pod točkom 6.</p>

	8.	<p>Obrambena industrija Republike Hrvatske u budućnosti bi, pored uloga u obrambeno-sigurnosnom sustavu, trebala biti jedan od značajnijih nosioca gospodarskog razvoja, kako to navodi Industrijska strategija RH.</p>	<p>Hrvatska obrambena industrija mora se razvijati u sklopu postojećih sektorskih strategija (metaloprađivačka, tekstilna, prehrambena, strojna, itd.) te sukladno svojim kapacitetima, ekspertizi i sposobnostima plasirati svoje proizvode na tržištu naoružanja i vojne opreme.</p> <p>Ministarstvo obrane će, kao i do sada, u skladu s mogućnostima i propisima nastojiti biti u potpori razvoja i snažne afirmacije hrvatske obrambene industrije. U tom kontekstu DPR ne dovodi u pitanje navedeno kao niti razvoj kapaciteta hrvatske obrambene industrije.</p>
	9.	<p>Bez nacionalne strategije obrambene i sigurnosne industrije i njezine operacionalizacije kroz određene dokumente (kao što je i ovaj prijedlog Dugoročnog razvoja OS RH) i pravila koja će definirati aktivno, sustavno i dugoročno provođenje, Hrvatska uskoro neće imati nikakvu vojnu industriju i biti će potpuno ovisna o uvozu sredstava i opreme iz inozemstva s pogubnim utjecajem na obranu i unutarnju sigurnost države, kao i spram sposobnosti ispunjavanja obaveza prema saveznicima i partnerima u NATO i EU. Hrvatska obrambena industrija i sada postoji, no zahvaljujući razvoju i proizvodnji za potrebe izvoza.</p>	<p>Odgovor kao pod točkom 8.</p>
	10.	<p>Uprava Klastera konkurentnosti obrambene industrije (predlaže: Da se sadašnje Poglavlje IX. U prijedlogu Plana dugoročnog razvoja potpuno redefinira precizirajući ulogu i zadatke MORH-a, OSRH i obrambeno-sigurnosne industrije u RH na čelu s Ministarstvom gospodarstva u sustavu obrane i sigurnosti države. HKOI je voljan i spreman pomoći radnoj skupini iz MORH-a u redefiniranju Poglavlja IX. Prijedloga Plana dugoročnog razvoja OS RH sukladno gore navedenim primjedbama i prijedlozima.</p>	<p>Ministarstvo obrane će nastaviti podupirati hrvatsku obrambenu industriju kroz promociju obrambenih proizvoda u sklopu bilateralne (vojno-tehničke) suradnje sa partnerskim državama te kroz opremanje Oružanih snaga u skladu sa strateškim i planskim dokumentima, proračunskim mogućnostima i propisima.</p> <p>Ministarstvo obrane će nastaviti surađivati s Hrvatskim klasterom konkurentnosti obrambene industrije te smatra obvezom informirati njegove predstavnike o ključnim planovima opremanja Oružanih snaga obrambenim proizvodima.</p>

Hrvatska gospodarska komora Zajednica proizvođača sredstava za posebne namjene	11.	Ne sudjelovanje proizvođača naoružanja i vojne opreme u javnim raspravama, davanje premalog značaja proizvođačima NVO u DPR-u	<p>Pozdravljamo interes Hrvatske gospodarske komore i Zajednice proizvođača sredstava za posebne namjene i prihvaćamo sugestije iskazane očitovanjem na Nacrt DPR-a.</p> <p>Ministarstvo obrane prati mogućnosti gospodarskih kapaciteta radi njihova angažiranja za potrebe materijalnog zbrinjavanja te podupire i nadzire rad onih pravnih osoba koje se bave proizvodnjom naoružanja i vojne opreme.</p> <p>Ministarstvo obrane surađuje sa Zajednicom proizvođača sredstava za posebne namjene preko Hrvatske gospodarske komore te smatra obvezom informirati njezine predstavnike o ključnim planovima opremanja Oružanih snaga naoružanjem i vojnom opremom.</p> <p>Navodimo da se u studenome 2013. godine pomoćnik ministra obrane za materijalne resurse odazvao pozivu Zajednice proizvođača sredstava za posebne namjene te sudjelovao na godišnjoj skupštini Zajednice održanoj u organizaciji Hrvatske gospodarske komore. Na tome je prezentirano poglavlje Opremanja i modernizacije iz tadašnje radne inačice DPR-a, uključujući prezentaciju svih glavnih projekata i projekciju dinamike provedbe, koji se nije značajno izmijenio od pregleda u Nacrtu DPR-a.</p> <p>Svjesni smo činjenice da je opremanje Oružanih snaga proizvodima hrvatskih proizvođača naoružanja i vojne opreme jedna od bitnih referenci za njihovo prezentiranje izvan granica Republike Hrvatske te se u tom kontekstu izlazi u susret hrvatskim proizvođačima u situacijama u kojima propisi to dozvoljavaju.</p> <p>Uvažavajući sve navedeno ne možemo prihvatiti tvrdnju da ne uvažavamo potrebu uključivanja proizvođača naoružanja i vojne opreme (NVO) u javne rasprave vezane uz obrambeni sektor, a još manje se može prihvatiti teza da se daje „premali“ značaj proizvođačima NVO-a u DPR-u.</p>
	12.	U cijelom nacrtu prijedloga DPR-a, domaća obrambena industrija spominje se samo u jednoj rečenici na 72. str. To se isto odnosi na istraživanje i razvoj kao potporu opremanju i modernizaciji OSRH.	<p>Prepoznajemo i prihvaćamo proizvođače sredstava za posebne namjene kao oslonac opremanja i modernizacije Oružanih snaga naoružanjem i vojnom opremom. Ministarstvo obrane prihvaća interes za suradnjom u razvoju, ispitivanju i proizvodnji sredstava naoružanja i vojne opreme te će se u skladu s vlastitim potrebama, tehničko-gospodarskoj opravdanosti, proračunskim mogućnostima i propisima oslanjati na razvojne i proizvodne</p>

		<p>kapacitete hrvatskih proizvođača sredstava za posebne namjene, uključujući i znanstvene institucije koje mogu pridonijeti istraživanju i razvoju sredstava naoružanja i vojne opreme. U tom smislu i tekst u Nacrtu DPR-a je prilagođen to jest osnažen je značaj hrvatske obrambene industrije.</p> <p>Istovremeno, potrebno je istaknuti da DPR nije dokument u kojem bi trebalo definirati niti detaljno precizirati suradnju Ministarstva obrane i predstavnika proizvođača sredstava za posebne namjene i znanstvenih institucija u razvoju i istraživanju na pojedinim zajedničkim projektima. Razvoj obrambenih proizvoda je jedan od načina realizacije opremanja i kao takav će biti razmatran za svaki projekt opremanja i modernizacije zasebno, a realiziran u mjeri u kojoj obrambeni proračun to bude omogućavao.</p>
13.	<p>Domaća vojna industrija ne može se orijentirati samo na izvoz kao svoj jedini cilj, budući da bez pomoći vlastitih Oružanih snaga tijekom cijelog procesa razvoja, ispitivanja i proizvodnje nekog obrambenog proizvoda, takav cilj nije moguće postići. Da ne spominjemo činjenicu da su bez referenci kod vlastitih Oružanih snaga izvozne mogućnosti bitno sužene.</p>	<p>Ministarstvo obrane i Oružane snage su i do sada u operativnu uporabu uvodile proizvode hrvatske obrambene industrije čime se značajno pridonijelo i afirmaciji navedenih proizvoda na inozemnim tržištima. Slijedom navedenog, Ministarstvo obrane će nastaviti podupirati hrvatske proizvođače sredstava za posebne namjene kroz promociju njihovih proizvoda u sklopu bilateralne (vojno-tehničke) suradnje sa partnerskim i savezničkim državama te kroz opremanje Oružanih snaga u skladu sa strateškim i planskim dokumentima, proračunskim mogućnostima i propisima.</p>
14.	<p>Domaći proizvođači obrambenih proizvoda mogu imati daleko značajniju ulogu u opremanju naših Oružanih snaga.</p>	<p>Za veliki asortiman obrambenih proizvoda za koje nema registriranih proizvođača naoružanja i vojne opreme (NVO) u Republici Hrvatskoj Ministarstvo obrane koristi usluge hrvatskih dobavljača koji se odabiru u skladu s postupkom javne nabave koji smo u obvezi provoditi kao korisnik Državnog proračuna.</p> <p>Svjesni smo činjenice da je uporaba obrambenih proizvoda od Oružanih snaga jedan od bitnih referenci za prezentiranje izvan granica Republike Hrvatske. U skladu s time, Ministarstvo obrane izlazi u susret domaćim proizvođačima obrambenih proizvoda u situacijama u kojima propisi to dozvoljavaju.</p> <p>Što se tiče suradnje u razvoju, ispitivanju i proizvodnji proizvoda naoružanja i vojne opreme, Ministarstvo obrane može surađivati, ali u ograničenom opsegu i to u segmentu ispitivanja proizvoda.</p>

<p>Hrvatska demokratska zajednica</p>	<p>15.</p>	<p>Temeljni strateški dokumenti nisu doživjeli nužne prilagodbe novim sigurnosno-političkim okolnostima, čak niti u terminološkoj uskladi sa suvremenim poimanjem sustava nacionalne sigurnosti, a kamoli sadržajno. Ključan je problem što u nedostatku nove Strategije nacionalne sigurnosti, kao polaznog strateškog dokumenta za podlogu drugih resornih dokumenata (uključivo i vojno-obrambenih), ovaj dokument nema relevantnu stratešku poveznicu za planiranje obrambenih kapaciteta. Stoga je teško govoriti o sustavnom pristupu u izradi glavnih dokumenata koji se tiču sigurnosti RH i njenog položaja u svijetu.</p> <p>Prethodno izradi DPR-a morala bi se definirati Strategija nacionalne sigurnosti kroz koju bi se precizno definirali nacionalni interesi i ciljevi (politički, gospodarski, kulturni, informacijski, vojni i mnogi drugi), a zatim definirali odgovori na ugroze i rizike s kojima se Republika Hrvatska može suočiti u narednom razdoblju. Nadalje, strategijom bi se definirale potrebne sposobnosti kako bi se mogli ispunjavati nacionalni interesi i ciljevi te otklonile ugroze i rizici nacionalne sigurnosti. Iz zahtijevanih sposobnosti proizišli bi jasni zahtjevi koji se stavljaju pred OSRH te ostale sastavnice sustava nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (MUP, MVEP, MG, sigurnosno-obavještajni sustav, DUZS, i dr.).</p>	<p>Primjedba o određenoj neprilagođenosti strateških dokumenata aktualnim okolnostima je na mjestu. Istodobno, nije prihvatljiva teza kako zbog toga „ovaj dokument nema relevantnu stratešku poveznicu za planiranje obrambenih kapaciteta“, jer se ono temelji na samo jednom od mogućih teorijskih tumačenja uloge dokumenta tipa „Strategija nacionalne sigurnosti“. Činjenica je da postoje i druge teorije, koje relativiziraju, pa čak i negiraju hijerarhijski poredak strategijskih dokumenata kakav se ovdje sugerira. Isto tako, komparativna analiza prakse pokazuje da značajan dio država, uključujući većinu država članica NATO-a, nema dokumenta tipa „Strategija nacionalne sigurnosti“, već sigurnosnu konceptualizaciju ostvaruje na drugi način. Primjerice, u okviru NATO-a, dokumente naziva „strategija nacionalne sigurnosti“ ili „sigurnosna strategija“ imaju: Albanija (u izradi), Bugarska, Hrvatska, Litva, Mađarska, Rumunjska, Slovačka, Španjolska, Turska, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države. Nacrt DPR-a je izrađen na temelju Strateškog pregleda obrane tijekom kojeg su provedene temeljite ekspertne procjene i evaluacije relevantne za utvrđivanje potrebnih vrsta i dimenzioniranje obrambenih odnosno vojnih sposobnosti – po pravilima struke i po modelu kako se to radi u sklopu NATO-ovog procesa obrambenog planiranja.</p> <p>Pored navednoga, što se u kontekstu ovog komentara ostavlja po strani, činjenica da je Republika Hrvatska članica NATO-a, te da sudjeluje u izgradnji obrambenih sposobnosti koje su potrebne za obranu Saveza. Pritom su, u kontekstu izrade DPR-a, osim konceptualnih okvira utvrđenih nacionalnim dokumentima, značajno uzimane u obzir i konceptualne postavke sadržane u NATO-ovim strateškim i <i>policy</i> dokumentima u čijem donošenju je i Republika Hrvatska, sukladno svojim interesima, aktivno sudjelovala te joj je kao punopravnoj i odgovornoj članici te postavke u interesu i implementirati („Strateški koncept NATO-a“, „Političke smjernice“).</p>
--	------------	---	--

16.	<p>Globalno strateško okružje nemoguće je analizirati bez uvažavanja najnovijih svjetskih kriznih žarišta kao što su Sirija i Irak (sukob s ISIL-om) te Ukrajina, koji nam govore da vojne snage kako RH tako i saveznika moraju u svome prioritetu imati simetrične sukobe i klasičnu uporabu vojne sile te da u tom smislu moraju razvijati i svoje sposobnosti. Naravno da u kontekstu izazova i prijetnji treba navesti i ono što nazivamo netradicionalne prijetnje koje vojne snage moraju uvažiti i razvijati i u tom području svoje sposobnosti. Trebalo bi prosudbu prijetnji i izazova na globalnom planu učiniti što realnije te izbjeći stalna prepisivanja popisa netradicionalnih prijetnji jer nas vrijeme u kojem živimo ipak demantira. Sadašnjica nam kaže da su netradicionalne prijetnje nazočne i da će ih biti i u budućnosti i za to treba biti spreman, međutim simetrični sukobi današnjice govore nam da se vojna komponenta saveznika mora s posebnom pozornošću posvetiti pripremi odgovora saveznika na tradicionalnu uporabu vojnih kapaciteta. Spremnost za pobjedu u simetričnom srazu strateška je prednost bez obzira na opasnost od asimetričnih ugroza. Ovakav dokument trebao bi biti jednostavan i govoriti o konkretnim odnosima prijetnjama i sposobnostima. Dakle nitko ne može reći da nisu ostala brojna otvorena pitanja u našem bližem susjedstvu koja lako mogu biti pokretač novih sukoba. Realna prosudba i ovdje bi pridonijela boljoj pripremi za takve opcije.</p>	<p>U izradi Nacrta DPR-a vodili smo se njegovom funkcijom, koja je planska odnosno usmjerena na definiranje potrebnih sposobnosti i načina njihova dostizanja. Analize sigurnosnog okružja dane su u sažetoj formi, ali iza njih stoje dubinske i detaljne analize koje uključuju i sagledavanje planskih scenarija i njihova utjecaja na profiliranje potrebnih vojnih sposobnosti. Jasno izražena razina ambicije (u kolektivnoj obrani i sudjelovanju u operacijama) u skladu s kojom Republika Hrvatska razvija Oružane snage, implicitno sadrži i odgovor na rangiranje važnosti izazova i prijetnji. Prijetnja od klasične oružane agresije i dalje primarno determinira zahtjeve za vojnim sposobnostima te samu veličinu i strukturu Oružanih snaga uz uvažavanje činjenice da je Republika Hrvatska članica NATO-a i sustava kolektivne obrane. Netradicionalne prijetnje nisu u DPR-u uzete izolirano, niti su posebno naglašene, dapače, upravo se izravno navodi složenost sigurnosnog okružja u koje je, uz netradicionalne prijetnje, obilježeno pojavama „nestabilnosti koje se pojavljuju u neposrednoj blizini savezničkih granica (...) te mogu imati dalekosežne implikacije (...)“. Ovime se uvažavaju događanja i izazovi koji su navedeni u komentaru. Također, jasno je naglašena potreba uravnoteženog pristupa trima ključnim zadaćama Saveza – kolektivna obrana, upravljanje u krizama i kooperativna sigurnost.</p>
17.	<p>Tehnološki razvitak uvjetovao je brojne promjene u operativnom okružju, ali OSRH imaju zahtjev biti spremne, boriti se i pobijediti. Mislimo također da domoljublje predstavlja važnu kategoriju koja se pred pripadnike OSRH stavlja uz profesionalnost, stručnost i socijalnu odgovornost, a kategorija domoljublja ne spominje se nigdje u DPR-u.</p>	<p>Iako se DPR u velikoj mjeri bavi tehničkim i organizacijskim pitanjima razvoja ljudskih potencijala, na više mjesta je posebno istaknuta važnost etike, povjerenja društva i općenito društvene odgovornosti pripadnika Oružanih snaga. U tom kontekstu, domoljublje držimo neizostavnim i važnim dijelom etike vojnog poziva kao i društvene odgovornosti. Sugestiju prihvaćamo te je domoljublje dodatno istaknuto u tekstu Nacrta DPR-a.</p>
18.	<p>Glede razvoja zrakoplovnih snaga RH mišljenja smo kako Republika Hrvatska mora zadržati sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske i da se što prije mora naći model rješenja ovoga pitanja.</p>	<p>Nepodijeljeno je mišljenje gotovo svih političkih i obrambenih struktura u Republici Hrvatskoj kako bi daleko najbolje rješenje bilo posjedovanje kompletne vlastite sposobnosti nadzora zračnog prostora, uključujući presretačke sposobnosti. Međutim, s obzirom da se radi o sposobnosti koja je izuzetno financijski zahtjevna, a također, zbog svoje složenosti, zahtijeva</p>

			<p>dulje razdoblje implementacije, najprimjerenije je opredjeljenje da se do potkraj 2016. godine provedu detaljne analize, ispitaju sve realne mogućnosti i rasprave moguće opcije rješenja. Tijekom tih procesa moći će se donijeti optimalna odluka, za pretpostaviti je, puno relevantnija nego što bi to bilo moguće u postojećim okolnostima. Takva odluka zasigurno će zahtijevati široki politički i društveni konsenzus.</p> <p>Nigdje u Nacrtu DPR-a nije navedeno da je nepriuštivo zadržavanje sposobnosti vlastitim snagama, već da je mutlinacionalni pristup održavanju ove sposobnosti jedna od mogućnosti. Naknadne analize i studije pokazat će koje rješenje će biti optimalno za trenutačne i buduće mogućnosti Republike Hrvatske, a uključivat će i njezine financijske mogućnosti.</p> <p>Ujedno naglašavamo kako smo u svakom slučaju spremni pozdraviti održavanje i unaprjeđenje određene obrambene sposobnosti kao što je navedeno u komentaru.</p>
19.		<p>U poglavlju Razvoj sposobnosti kroz sedam područja razmatranja sposobnosti OSRH navedena je cijela lista sposobnosti koje će se „unaprijediti, razviti, osigurati, itd.“, ali ne stoji kako će se to sve financirati, odnosno nema objašnjenja kako će se taj popis odraziti na predviđeni proračun. Ne prikazuje se struktura troškova, po godinama i ukupno, kao niti struktura troškova u realizaciji pojedinih projekata. Bilo bi svakako poželjno da se ovdje uz svaku stavku odredi rok izvršenja i budžet.</p> <p>Iz dijela DPR-a koji se odnosi na glavne zadaće HRZ-a, zaključuje se da je RH odustala od razvoja transportne komponente svog zrakoplovstva na način da se baziramo na helikopterskim snagama.</p> <p>Smatramo važnim osigurati unaprjeđenje sposobnosti strateškog zračnog prijevoza, a u tom smislu bi se mogle istražiti mogućnosti nabavke 2-4 polovna zrakoplova tipa C-295, C-130, ili sl.</p>	<p>Iako Nacrt DPR-a ne prikazuje detaljnu strukturu troškova, tijekom izrade obavljena je raščlamba troškova u skladu s projekcijama i predviđanjima porasta BDP-a. Kako je DPR razvijan u uvjetima gospodarske krize i pada BDP-a, troškovi su sagledavani do mjere do koje je to bilo moguće. Pri izradi Nacrta DPR-a sagledani su svi mogući izvori raspoloživih makroekonomskih pokazatelja te je projekcija financijskih sredstva na temelju toga provedena vrlo konzervativno (najrealnije što se moglo) kako bi se minimizirao rizik ne ispunjenja očekivanih financijskih sredstava. Ni slični dokumenti većine država koje ga izrađuju ne idu u detalje projekata i troškova. Imajući u vidu karakter dokumenta, upitno je treba li ga opteretiti eksplicitnim detaljima.</p> <p>U Nacrtu DPR-a nije navedeno da odustajemo od razvoja sposobnosti zračne transportne komponente. Taktički zračni prijevoz će se provoditi helikopterima, dok će sposobnost strateškog zračnog prijevoza Republika Hrvatska osigurati kroz sudjelovanje u NATO i drugim međunarodnim inicijativama te bilateralnim sporazumima i ugovorima, kako je navedeno u Nacrtu DPR-a. S obzirom na učestalost potreba Oružanih snaga za strateškim transportom (4-5 puta godišnje), nabava navedenih platformi ne bi opravdala utrošene resurse.</p>

	<p>Na stranici 20 u ovom poglavlju se navodi: „Održavati i postupno će se unaprjeđivati sposobnosti elektroničkog djelovanja u aktivnom i pasivnom/zaštitnom spektru“ pri čemu nije jasno što se podrazumijeva pod pojmom „elektroničko djelovanje“. Isto tako, na stranici 66 navodi se: „za stjecanje VSSp-a roda veze i elektroničkog djelovanja obuka će biti organizirana u Središnjici KIS-a i bojni veze Hrvatske kopnene vojske“ gdje također nije jasno što se podrazumijeva pod pojmom „elektroničko djelovanje“ i dali se rod stvarno tako zove.</p> <p>Na stranici 21 kaže se: „Pokrenut će se obnova i razvoj temeljne discipline prikupljanja i obrade slikovnih informacija (Imagery Intelligence, IMINT)“.</p> <p>Iz konstatacije u DPR:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nije jasno zašto je ta sposobnost „ugašena“ pa ju treba obnavljati, ▪ nije jasno što se podrazumijeva pod razvojem te sposobnosti (radi li se o sensorima ili o platformama) ▪ nije jasno na koje platforme za snimanje se misli i ▪ nije jasno gdje će se ta disciplina obnoviti. <p>Naime, kada se govori o IMINT najčešće se misli na snimanje iz zraka s različitih platformi (zrakoplovi, helikopteri, sateliti, bespilotne letjelice), a u DPR se nigdje ne vidi na koje platforme i na kakav razvoj se misli.</p>	<p>Točno je da je termin Elektroničko djelovanje uveden još tijekom Domovinskog rata te je kao takav podrazumijevao objedinjeno elektroničko izviđanje i elektroničko ratovanje. Prihvaćenjem NATO doktrinarnih rješenja kao i izradom i usvajanjem nacionalne doktrine ZDP 20 (Obavještajno djelovanje, protuobavještajna zaštita i potpora sigurnosti) termin elektroničko djelovanje zamijenjen je terminom „elektromagnetske operacije“ koji objedinjuje elektroničko izviđanje i ratovanje.</p> <p>Prihvaćamo da se u Nacrtu DPR-a umjesto: „Održavati i postupno će se unaprjeđivati sposobnosti elektroničkog djelovanja u aktivnom i pasivnom/zaštitnom spektru“ uvrsti sljedeće: „Održavat će se i postupno unaprjeđivati sposobnosti provođenja elektromagnetskih operacija u aktivnom i pasivnom/zaštitnom spektru“.</p> <p>Primjedba: „za stjecanje VSSp roda veze i elektroničkog djelovanja obuka će biti organizirana u Središnjici KIS-a i Bojni veze Hrvatske kopnene vojske“ gdje također nije jasno što se podrazumijeva pod pojmom „elektroničko djelovanje“ i da li se rod stvarno tako zove“ je točna. Rod elektroničkog djelovanje ne postoji, a specijalnost elektroničkog izviđanja i ratovanja je specijalnost vojno-obavještajnog roda. Stoga smo u Nacrtu DPR-a navod: „za stjecanje VSSp-a roda veze i elektroničkog djelovanja obuka će biti organizirana u Središnjici KIS-a i Bojni veze Hrvatske kopnene vojske“ izmijenili u: „za stjecanje VSSp roda veze obuka će biti organizirana u Središnjici KIS-a i Bojni veze Hrvatske kopnene vojske“.</p> <p>Točno je da iz Nacrta DPR-a nije najjasnije razvidna perspektiva IMINT sposobnosti. Naime, u Nacrtu DPR-a date su samo naznake razvoja i održavanja sposobnosti, bez ulaženja u detaljnija obrazlaganja. IMINT sposobnost nije ugašena, kako je izražena bojazan u pitanju, već se planira daljnji razvoj u skladu s raspoloživim sredstvima prvenstveno kroz opremanje vojno-obavještajnog sustava sa zrakoplovnim bezposadnim sustavima kratkog dometa, a razmatra se i mogućnosti opremanja sustavom srednjeg dometa.</p>
--	--	--

	<p>U poglavlju Organizacija i struktura Oružanih snaga navodi se nastavak smanjenja brojčane veličine OSRH uz istovremen zahtjev spremnosti za izvršenje svih zadaća.</p> <p>Kaže se da će se smanjivati zapovjedništva i stožeri da bi se povećao operativni dio a odmah nakon toga određuje se ukidanje Bojne za specijalna djelovanja i njezin preustroj u Zapovjedništvo specijalnih snaga. Najavljuje se ustrojavanje novih središnjica i pristožernih postrojbi Glavnoga stožera, dok se istovremeno najavljuje decentralizacija zapovijedanja. Određuje se, nadalje, podjela OSRH u dvije sastavnice: operativnu i institucionalnu, pri čemu nije objašnjeno što se takvom podjelom želi postići. Oružane snage u načelu ne trpe dvojnost strukture nego bi trebale biti jedinstvene s jasnom crtom zapovijedanja i odgovornosti.</p> <p>Mišljenja smo da postoji nesrazmjer između smanjenja administracije i zapovjedne strukture (koja se stalno navodi kao prioritet u ovome DPR-u) i plana o zadržavanju postojeće granske strukture – granskih zapovjedništava i Glavnoga stožera koji ostaje združeno tijelo u sklopu MORH-a. Smatramo uputnim predložiti novu organizacijsku strukturu OSRH koja podrazumijeva Združeni stožer OSRH i ukidanje zasebnih zapovjedništava grana, kako bi se povećala učinkovitosti procesa upravljanja, zapovijedanja i nadzora. Treba napomenuti da Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu Republike Hrvatske, članak 57, stav 1) glasi: „Strategijsko elektroničko izviđanje za potrebe SOA-e i VSOA-e provodi Središnjica elektroničkog izviđanja Glavnog stožera Oružanih snaga. Planove provođenja strategijskoga elektroničkog izviđanja za potrebe ovih agencija donosi Savjet za koordinaciju sigurnosno-obavještajnih agencija na prijedlog ravnatelja sigurnosno-obavještajnih agencija. Za provedbu ovih planova zadužuje se ministar obrane.“ Takvo zakonsko rješenje omogućilo je da se iskoriste kapaciteti za elektroničko izviđanje koji postoje u OSRH za potrebe sastavnica nacionalne sigurnosti, što je racionalno i ekonomično rješenje, koje je omogućilo da se ne ustrojava još jedno, posebno tijelo za strategijsko EI.</p>	<p>Cjelokupni preustroj Oružanih snaga pa tako i preustroj pristožernih postrojbi neće rezultirati većim brojem zapovjedništava/stožera već će nove postrojbe načelno biti ustrojene od dviju ili više ustrojstvenih jedinica Oružanih snaga (Pukovnija VP-a od Pukovnije VP-a i vodova VP-a u HRM-u i HRZ-u i PZO-u, Središnjica za obavještajno djelovanje od Središnjica za elektroničko izviđanje i Vojno-obavještajne bojne) što će rezultirati smanjenjem brojčane veličine u odnosu na postojeću. Izuzetak je ustrojavanje Središnjice za KIS i Bojne veze HKoV-a koje će se ustrojiti iz sastava Pukovnije veze HKoV-a, ali će brojčana veličina dviju novoustrojenih postrojbi biti manja.</p> <p>Radi unapređivanja sposobnosti provedbe specijalnih operacija, Bojna za specijalna djelovanja preustrojiti će se u ustrojbeno manje Zapovjedništvo specijalnih snaga.</p> <p>Nadalje, "podjela" Oružanih snaga na operativnu i institucionalnu sastavnicu nije podjela, s obzirom da Oružane snage čine jedinstven sustav s jasno određenim sustavom zapovijedanja i rukovođenja. Izgradnja strukture Oružanih snaga kao sustava temelji se na ulozi, funkcijama i misijama iz kojih proizlaze uloge, funkcije i misije Oružanih snaga. Stoga, u strukturi Oružanih snaga razlikujemo dvije komponente: operativnu i institucionalnu. Operativna komponenta Oružanih snaga sastoji se od snaga koje se organiziraju i pripremaju za provedbu borbenih i neborbenih operacija (operativna zapovjedništva, postrojbe i formacije). Institucionalnu komponentu Oružanih snaga čine organizacije čija je svrha stvoriti i podržavati postizanje sposobnosti operativne komponente za izvršenje misija. Ona obuhvaća organizacije koje su popunjene vojnim i civilnim osobljem (potporna zapovjedništva, središta, opslužništva, učilišta, škole i dr.). Ovakvo poimanje komponenti primarno je vezano za nadležnosti u pripremu i provedbu operacija (misija) čime se ostvaruje temeljna uloga Oružanih snaga, a ne radi se o dvojnosti ili dupliranju strukture i crte zapovijedanja.</p> <p>Ustrojavanjem Središnjice za obavještajno djelovanje (SOD) objedinit će se sadašnje sposobnosti Središnjice za elektroničko izviđanje (SEI) i Vojno obavještajne bojne (VOB) HKoV-a te razvijati nove. Buduća SOD će i dalje provoditi strategiskoelektroničko izviđanje za potrebe sigurnosno-</p>
--	--	--

	<p>Status Središnjice elektroničkog izviđanja ne treba mijenjati dok se na razini Sustava nacionalne sigurnosti jasno ne definira njezina uloga i značaj za taj Sustav a ne samo za OSRH. U dijelu koji se odnosi na zadaće Hrvatske kopnene vojske očit je ogroman nesrazmjer između zadaća predviđenih za gardijsku mehaniziranu brigadu i gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu.</p>	<p>obavještajnih agencija. Moguće je, da iz Nacrta DPR-a to nije najjasnije razvidno, stoga prijedlog prihvaćamo, a tekst: "Središnjica za obavještajno djelovanje (SOD) će pružati združenu obavještajnu potporu Oružanim snagama i ostalim dijelovima obrambenog resora u izvršenju mirnodopskih zadaća, provedbi ratnih i neratnih operacija te biti nositelj obuke i razvoja vojno obavještajnog roda u Oružanim snagama," zamjenjujemo tekstem: "Središnjica za obavještajno djelovanje (SOD) nastaviti će provoditi poslove strategijskog elektroničkog izviđanja za potrebe signurnosno-obavještajnih agencija Republike Hrvatske u skladu sa zakonom kojim je reguliran sigurnosno-obavještajni sustav, pružati združenu obavještajnu potporu Oružanim snagama u izvršenju mirnodopskih zadaća, provedbi ratnih i neratnih operacija te biti nositelj obuke i razvoja vojno-obavještajnog roda u Oružanim snagama."</p> <p>Zadaće gardijskim brigadama definirane su njihovim ustrojem, naoružanjem i preuzetim NATO Ciljevima sposobnosti. Gardijska mehanizirana brigada i Gardijska oklopno-mehanizirana brigada najveće su manevarske i višerodne taktičke postrojbe u Oružanim snagama, u kojima su glavni borbeni moduli bojne borbenih rodova (pješaštvo i oklopništvo) koje se razlikuju po ustroju i naoružanju. Gardijska mehanizirana brigada imaće u ustroju četiri pješačke bojne od čega tri mehanizirane bojne opremljene s 126 komada BOV PATRIA CRO i motoriziranu bojnu opremljenu oklopljenim motornim vozilima (M-ATV, MRAP MaxxPro i RG33 HAGA) i kamionima. Prema preuzetim NATO Ciljevima sposobnosti, brigada treba ustrojiti i obučiti 3 bojne grupe mehaniziranog pješaštva za sudjelovanje u operacijama potpore miru i u Borbenim skupinama Europske unije. Gardijska oklopno-mehanizirana brigada imaće u sastavu 2 mehanizirane bojne opremljene borbenim vozilima pješaštva M-80 i tenkovsku bojnu popunjenu u cijelosti s 44 tenka M-84. Brigada nema deklariranih snaga za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Gardijska mehanizirana brigada i Gardijska oklopnomehanizirana brigada razvijaju sposobnosti obrane Republike Hrvatske i</p>
--	--	---

	<p>Nije dovoljno jasno objašnjeno zašto se uvodi nova administrativna dužnost savjetnika načelnika Glavnoga stožera za zdravstvo odnosno iz kojih je potreba proizašla takva odluka.</p> <p>Glavni stožer na izravnoj vezi ima 6 pristožernih postrojbi plus 6 zapovjedništava plus vojna predstavništva što upitnim čini uspješnost upravljanja i zapovijedanja.</p> <p>U organizacijskoj strukturi Glavnog stožera nedostaje J7, nekadašnja Uprava za školstvo i obuku. Obalna straža ostavljena je u sustavu OSRH iako je takvo rješenje već do sada pokazalo niz slabosti i nedostataka, od koordiniranja redovitih aktivnosti do nemogućnosti korištenja</p>	<p>saveznika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Njihovi pripadnici ravnomjerno participiraju u NATO operaciji ISAF u Afganistanu. Nadalje, obje gardijske brigade razvijaju i održavaju sposobnosti te sudjeluju u pružanju potpore civilnim institucijama i stanovništvu tijekom velikih požara, poplava i slično. U skladu s navedenim, može se zaključiti da ne postoji nikakav nesrazmjer između zadaća za navedene gardijske brigade, već samo obveze koje proizlaze iz preuzetih NATO Ciljeva sposobnosti.</p> <p>Savjetnik za zdravstvo je glavni savjetnik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga za područje zdravstvene zaštite i zdravstvene potpore u Oružanim snagama i odgovoran je za doktrinarno uređenje te organizaciju i funkcioniranje zdravstvene službe u Oružanim snagama. Zdravstvena potpora se na terenu realizira kroz postrojbe Zapovjedništva za potporu. Ovakvo pozicioniranje savjetnika za zdravstvo u skladu je s iskustvima oružanih snaga nekoliko država članica NATO-a, a primijenjeno je ponajviše zbog mogućnosti brzog i učinkovitog utjecaja na razvoj sposobnosti zdravstvene potpore, jer odluke o tome donosi načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga. Ured savjetnika za zdravstvo je ustrojstvena jedinica u Kabinetu načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga koja mu daje potporu i koja se bavi pitanjima zdravstvene službe.</p> <p>Glavni stožer Oružanih snaga na izravnoj vezi ima 6 pristožernih postrojbi i 6 zapovjedništava (3 granska zapovjedništva, ZzP, HVU, ZSS), Vojnostegovni sud i Vojna predstavništva. Na čelu Glavnog stožera Oružanih snaga je načelnik Glavnog stožera nadređen stožerima, zapovjedništvima, postrojbama i ustanovama Oružanih snaga. Načelnik Glavnog stožera može dio ovlasti zapovijedanja prenijeti na zamjenika načelnika Glavnog stožera i/ili na direktora Glavnog stožera.</p> <p>U skladu s definiranim nadležnostima koje proizlaze iz Ustroja Glavnog stožera Oružanih snaga broj izravnih veza prema Glavnom stožeru Oružanih snaga ne predstavlja ograničenje u rukovođenju i zapovijedanju. Objedinjavanje pojedinih funkcionalnih područja česta su ustrojstvena rješenja u državama</p>
--	---	--

		<p>fondova EU za opremanje Obalne straže. Zato je ovo pitanje trebalo detaljnije raspraviti i Obalnu stražu možda ostaviti u sklopu MORH-a, ali ne i u sklopu OSRH.</p>	<p>članicama NATO-a te su se pojedina iskustva i dobre strane primijenile i kod izrade ustroja Oružanih snaga. U skladu s navedenim, a u cilju smanjenja administracije, u postojećoj organizacijskoj strukturi Glavnog stožera Oružanih snaga, nadležnost za školovanje i obuku je podijeljena između Personalne uprave, koja je nadležna za školovanje i Operativne uprave koja je nadležna za obuku. Na razinama granskih zapovjedništava ustrojeni su odjeli za obuku i vježbe. Funkcionalne veze između vojne izobrazbe i obuke osiguravaju se međusobnom komunikacijom i koordinacijom, kao i koordinacijom kroz dubinu sustava s ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga nadležnim za izobrazbu i obuku. Točna je tvrdnja da HVU provodi izobrazbu, međutim nadležnost nad izobrazbom ima Personalna uprava, dok se studijski programi školovanja na HVU provode se u suradnji sa sveučilišnom zajednicom.</p> <p>Mjesto, uloga i zadaće Obalne straže Republike Hrvatske (OSt RH) regulirane su zakonskim odredbama i nisu usko vezane za organizacijsku strukturu u kojoj se ona nalazi. Međunarodna iskustva potvrđuju da OSt u strukturi ratnih mornarica vrlo efikasno može izvršavati postavljene zadaće. Ustrojavanje OSt RH nije stvorilo dodatne troškove jer za smještaj, obuku, održavanje, opremanje i modernizaciju koristi već postojeće kapacitete u HRM-u. Kako bi učinkovito djelovala u području ZERP-a, što je njezina temeljna zadaća i područje odgovornosti, koriste se logistički kapaciteti i sustavi za nadzor pomorske situacije koji se nalaze u HRM-u.</p> <p>Iskustva u proteklih nekoliko godina govore u prilog tomu da je koordinacija s ostalim državnim tijelima dobra. Ovisno o procesima na razini EU-a, prate se i razmatraju mogućnosti financiranja iz fondova EU-a za tzv. "dual use" sredstva koja se mogu koristiti za potrebe OSt RH. Uspostavljena je cjelina u Ministarstvu obrane koja u suradnji s ostalim ministarstvima i tijelima državne uprave utvrđuje mogućnost iskorištavanja fondova EU-a.</p>
--	--	---	---

	<p>U dijelu koji se odnosi na dinamiku razmještaja ustrojstvenih jedinica OSRH navodi se da će se u 2. fazi provesti premještanje iz vojarni „Bilogora“ Bjelovar i „Eugen Kvaternik“ Gospić u vojarnu „Eugen Kvaternik“ Slunj. Pohvalno je da se ide na smanjenje odnosno racionalizaciju broja vojarni, ali se s druge strane pojavljuje opasnost od prekapacitiranosti vojarne „Eugen Kvaternik“ Slunj te ispunjavanja njezine osnovne uloge vojnog poligona i središnjeg mjesta za borbenu obuku postrojbi.</p> <p>Gledajući razmještanje OSRH vidi se grupiranje u središnjem dijelu Hrvatske što samo po sebi ima određenu logiku. Međutim, neprihvatljivo je da OSRH nemaju značajnije prisustvo zapadno od Delnica te južno od Splita. Prisustvo postrojbi OSRH ima pozitivne gospodarske učinke na lokalnu zajednicu, a naravno ima i svoju simboliku.</p>	<p>Poligon „Eugen Kvaternik“ Slunj najveći je vojni poligon u Republici Hrvatskoj koji površinom od 23 973 ha može osigurati razvoj kapaciteta za smještanje i obuku i više postrojbi od planom predviđenih (Motorizirana bojna "Vukovi", Topničko-raketna pukovnija, Središte za borbenu obuku i Simulacijsko središte – sveukupno oko 1300 pripadnika). Postojeća infrastruktura kao i osnovni sadržaji (kuhinja, restoran za podjelu hrane, ambulanta, tehnički blok i dr.) omogućavaju daljnji razvoj poligona na način koji neće negativno utjecati na korištenje kapaciteta za obuku i povećanje intenziteta provedbe obuke i vježbi na poligonu.</p> <p>Iskustva drugih država u pogledu razmještaja većeg broja postrojbi na vojnim poligonima su pozitivna i odnose se na značajne uštede logističkih troškova i unaprjeđenje sigurnosti vojnog poligona i vježbališnih prostorija.</p> <p>Iz perspektive obrambenog resora može se pozitivno gledati na razmještanje kojim bi se spona s hrvatskim društvom i potpora gospodarskom razvitku lokalnih zajednica uravnoteženo i kvalitetno osigurala. Razmještanje na cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske bio je moguć kada su Oružane snage bile puno brojnije i imale u sastavu ročnu i pričuvnu komponentu te su koristili puno veći broj vojnih lokacija za smještanje i obuku. Raspoređivanjem postrojbi Oružanih snaga na puno lokacija neracionalno se troše snage za osiguranje i održavanje tih lokacija te nastaju troškovi naplate komunalnih usluga. Također, dislociranost pojedinih ustrojstvenih jedinica imaju za posljedicu otežan sustav zapovijedanja i nadzora, provedbu obuke i dr. što rezultira nepotrebnim troškovima.</p> <p>Danas, u skladu sa Strateškim pregledom obrane i Odlukom o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga te brojčanom veličinom i raspoloživosti smještajnih kapaciteta, Oružane snage su razmještene na vojnim lokacijama koje pružaju ili će po izgradnji osigurati potrebne standarde za smještanje, rad i obuku neovisno u kojem se dijelu Republike Hrvatske nalaze. Operativni raspored nije određen mogućim smjerom ugroze budući da Oružane snage moraju biti u mogućnosti odgovoriti na ugroze u bilo kojem dijelu Republike Hrvatske što se postiže vrhunskom obučenosti i mobilnosti.</p>
--	--	---

	<p>21.</p> <p>Kao i kroz cijeli dokument i u poglavlju Razvoj ljudskih potencijala navode se općenito neke mjere i radnje za koje nisu precizno navedeni ni rokovi ni financijska sredstava. Npr:</p> <p>Nacrtom prijedloga DPR-a navodi se ukupna ciljana brojčana veličina OSRH od 15.000 djelatnih vojnih osoba, ali iz teksta nije jasno kako se došlo do ove brojke.</p> <p>Nacrtom prijedloga DPR-a predviđa se otpuštanje 4.200 djelatnih vojnih osoba i 1.500 državnih službenika i namještenika, kroz tri godine (2015-2017), no nigdje se ne navodi gdje i kako će se osigurati potrebna proračunska sredstva za tu namjenu.</p> <p>Nacrtom prijedloga DPR-a do 31.12.2017. predviđa se formiranje pričuvnih snaga, ugovorne pričuve (1.000 pripadnika) i mobilizacijske pričuve (razvrstana 20.000 pripadnika te nerazvrstana u nedefiniranoj brojčanoj veličini). Međutim, nigdje se ne navodi kolika financijska sredstva su potrebna za tu namjenu, pa samim time niti na koji način će se ista osigurati. Pored toga, nejasna je i struktura vođenja i zapovijedanja pričuvnim snagama.</p>	<p>Točno je kako DPR ne razlaže način na koji je utvrđena ciljana brojnost Oružanih snaga od 15 000 osoba. Naglašavamo, nije riječ o djelatnim vojnim osobama, već o ukupnoj brojnosti Oružanih snaga (točnije ukupan broj državnih službenika i namještenika u Oružanim snagama te sveukupan broj djelatnih vojnih osoba (DVO) u Oružanim snagama i izvan njih uključujući i Ministarstvo obrane), a kao što je razvidno iz tablice 4. Nacrta DPR-a: Predviđena brojnost osoblja Oružanih snaga na dan 31. prosinca 2017.</p> <p>Ova brojnost bila je ulazni podatak pri pripremi DPR-a, jasno utvrđen i na više mjesta naveden u Strateškom pregledu obrane. Kako je riječ o već utvrđenom ulaznom podatku u DPR-u on nije dodatno obrazlagan. Brojnost je utvrđena u postupku provedbe Strateškog pregleda obrane.</p> <p>Ministarstvo obrane značajno smanjuje brojnost osoblja od 2002. godine pri čemu je cijelo to vrijeme trošak izdvajanja uključen u obrambeni proračun te se i za nastupajuće očekivano smanjenje planiraju sredstva u okviru Financijskog plana Ministarstva obrane. Naglašavamo kako je riječ o smanjenju koje je posljedica zacrtane brojnosti za kraj 2017. godine utvrđene Strateškim pregledom obrane u 2013. godini. Stoga je, kako što je navedeno u DPR-u, ovo smanjenje već počelo u 2014. godini. Dakle, riječ je o smanjenju kroz četiri godine (2014.-2017.), a ne kroz tri godine (2015.-2017.) kako je navedeno u pitanju.</p> <p>DPR kao strateški dokument nije razradio pojedinosti troškova pričuve. No, u prikazu zadaća u Nacrtu DPR-a navedeno je: "Uspostaviti mehanizam narastanja ukupnih obrambenih sposobnosti razvojem pričuve, uključujući sustav izobrazbe pričuvnih časnika i dočasnika (2015.)" Dakle, riječ je o projektu koji treba biti razrađen do potkraj 2015. godine. Ovdje naglašavamo kako je vođenje evidencije redovita zadaća za to ustrojstvenih jedinica koje su financirane iz obrambenog proračuna. Stoga sama uspostava razvrstane pričuve ne predstavlja dodatni trošak, dok će troškovi buduće obuke i vježbi biti uključeni, prema mogućnostima, u buduće obrambene proračune.</p> <p>Ustroj razvrstane pričuve prikazan je na "Slici 12: Organizacijska karta razvrstane pričuve", kao i u "Tablica 4: Predviđena brojnost</p>
--	---	--

	<p>Broj ročnika je nerealan (mada veličina do 2.000 može značiti i 1, 10, 100, ...). Ako se planira isti ili neznatno veći proračun do 2018., realno je planirati do 800 ročnika u prvom dijelu planskog razdoblja (najveći godišnji broj u proteklom razdoblju) ili do maksimalno 1.000.</p> <p>Broj kadeta na studijskim programima HVU je nerealan (vjerojatno se radi o četiri generacije tijekom jedne godine). U DPR-u treba iskazati broj kadeta koji će biti upisan (s kojima će se zaključiti ugovor) u jednoj godini. Ukoliko će godišnje u</p>	<p>osoblja Oružanih snaga na dan 31. prosinca 2017." iz čega je držimo dan i odgovor na strukturu vođenja i zapovijedanja pričuvnim snagama.</p> <p>Podsjećamo kako je na obvezno služenje vojnog roka zadnji naraštaj ročnika pozvan 2007. godine, dakle prije punih sedam godina. U međuvremenu na dragovoljno služenje vojnog roka odnosno dragovoljno vojno osposobljavanje, upućivano je godišnje 500 do 800 ročnika te je od ukupnog broja odsluženih gotovo polovica ušla u djelatnu vojnu službu. Dakle, u mlađim dobnim skupinama imamo po godištu svega nekoliko stotina osposobljenih pričuvnika. Toliki broj sasvim sigurno nije dostatan za dugoročno popunjavanje razvrstane pričuve, a pogotovo ne za narastanje snaga. Dugoročno, za redovitu popunu djelatnog sastava i razvrstane pričuve vojnicima mlađih godišta broj dragovoljnih ročnika bi trebao biti i iznad 2000. U srednjoročnom razdoblju još je moguća popuna razvrstane i nerazvrstane pričuve vojnicima srednjih i starijih godišta, dok dugoročno broj obučanih vojnika neće biti dostatan ni za razvrstanu, a kamoli za nerazvrstanu pričuvu.</p> <p>Spremnost za pobjedu u simetričnom srazu je nezamisliva bez narastanja snaga, a pričuva je jedini izvor tog narastanja. Naravno, u Nacrtu DPR-a je predviđena i mogućnost ponovnog uvođenja vojne obveze u slučaju potreba, no riječ je o mehanizmu koji omogućava narastanje snaga nakon znatnog vremena. Pri tomu treba imati na umu da ponovnom pozivanju u vojnu službu treba prethoditi odluka koju će i javnost prihvatiti. A kao što i navodite, suvremeni primjeri jasno pokazuju kako razvoj kriza ne daje dostatno vremena za pripremu i donošenje odluke te zatim provedbu opsežnog programa vojnog obučavanja koji omogućuje narastanje snaga.</p> <p>Pored navedenoga, broj prijavljenih kandidata za ročnike je znatno iznad broja koji pozivamo na osposobljavanja. Konačno, držimo kako je naša obveza omogućiti osposobljavanje što većem broju kandidata. Sve su ovo dakle razlozi koji vode zaključku o nužnom povećavanju brojnosti ročnika.</p> <p>Točna je tvrdnja kako se "do 400 kadeta na studijskim programima HVU" odnosi na sve zatečene kadete u jednom trenutku (dakle na četiri studijske godine). Podsjećamo kako je prvi naraštaj ovih kadeta upisan 2014./15. godine te će puni broj</p>
--	---	--

	<p>službu biti primano do 80 časnika, a studijskim programima HVU može se popuniti oko 60 % potreba, realne godišnje potrebe za ovim studijima ne mogu biti veće od 50.</p> <p>U području upravljanja osobljem nužno je razlučiti nadležnosti između Personalne uprave i Središnjice za upravljanje osobljem. Koji su to novi učinkovitiji poslovni procesi?</p>	<p>moći biti dostignut najranije potkraj 2017. godine. Kratkoročno je točno da je prijam 80 časnika godišnje dostatan, no pri tomu treba imati na umu dobnu raspodjelu časnika, među kojima pretežu oni u višim četrdesetim godinama koji će u bliskim godinama u značajnom broju početi napuštati službu. Stoga će srednjoročno potreba za prijemom časnika rasti te je predviđeni broj kadeta predviđen za popunjavanje tih, srednjoročnih, a ne kratkoročnih zahtjeva.</p> <p>Riječ je o odgovorima koji ulaze u pojedinosti te bi njihovom razradom DPR dobio na opsegu i izgubio stratešku značajku. Pored toga razrada pojedinosti s rokovima je predviđena u "Prikazu zadaća u području upravljanja ljudskim potencijalima". Ipak, držimo kako je komentar na tekst u suštini opravdan te da namjera nije bila uspostavljanje novih, do sada neuspostavljenih poslovnih procesa, već na pojednostavljenju i podizanju učinkovitosti postojećih procesa. Stoga prihvaćamo promjenu u Nacrtu DPR-a čime izričaj jasnije naznačuje cilj i odgovara na upozorbu u ovoj primjedbi.</p>
22.	<p>Iako su stvarne godišnje potrebe sustava realno premale za izgradnju kompletne vertikalne obrambene studija, stavljajući sve druge projekte izobrazbe u drugi plan, posljednjih par godina vojni vrh je inzistirao na formiranju preddiplomskih vojnih studija. Je li baš ovo, u situaciji najveće besparice Hrvatske od osamostaljenja na ovamo, te uzimajući u obzir funkcioniranje prilično uspješnog modela profiliranja časnika kroz dosadašnji program. Kada su oni uspostavljeni, prevladava mišljenje struke da je prvo trebalo oformiti poslijediplomski studij u području obrane i sigurnosti prihvatljiv i drugim tijelima državne uprave, a tek u narednim fazama, ukoliko se za tim ukažu stvarne potrebe, i kada se profilira potreban broj znanstvenika u ovom području, uspostavljati takav diplomski i eventualno preddiplomski studij.</p> <p>Kada se govori o budućem diplomskom i poslijediplomskom studiju očiti problem će predstavljati dug vremenski period za stjecanje uvjeta za upis na diplomski studij (12 godina, minimum 9,5 godina), odnosno doktorski studij (narednih 10 godina, minimum 7,5 godina).</p>	<p>Iznesena promišljanja su sasvim sigurno utemeljena i jedan su od modela na koji način je bilo moguće razriješiti školovanje časnika po civilno-vojno modelu. No, podsjećamo kako je prije izrade DPR-a provedena široka rasprava, kao i usuglašavanje sa Sveučilištem u Zagrebu, kao i s drugim tijelima, a osobito Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta o ustrojavanju novih studijskih programa. Pri razmatranju je proveden cijeli niz aktivnosti koji je prethodio Odluci o pokretanju postupka za ustrojavanju posebnih studijskih programa za potrebe Oružanih snaga. Prije toga je održana završna raščlamba izrade Elaborata za akreditaciju sveučilišnih studijskih programa u kojoj su sudjelovali članovi sveučilišne zajednice i pripadnici Ministarstva obrane i Oružanih snaga, kao i studija transformacije sustava vojnog obrazovanja.</p> <p>Opisane aktivnosti dovele su do zaključka o potrebi promjene dosadašnjeg sustava izobrazbe časnika. Temeljna namjera novoga sustava je uspostaviti namjenske posebne programe. Naime, dosadašnji sustav izobrazbe kadeta zasnovan je bio na civilnim visokoškolskim programima koji su praćeni uvođenjem u okviru HVU-a, no sadržajno su ostavljali prostora samo za</p>

			<p>temeljne sadržaje vojne obuke, dok je prava časnička izobrazba započinjala nakon njih i provođena je gotovo nezavisno. Novim sustavom vojni programi su integrirani u studijski program te kadeti dobivaju dugotrajnije vojno obrazovanje i po diplomiranju istodobno stječu i uvjete za dodjelu časničkog čina.</p> <p>Nakon Odluke potpisan je Sporazum o ustrojavanju posebnih studijskih programa u okviru Sveučilišta u Zagrebu koji je u ime Vlade Republike Hrvatske potpisao ministar obrane.</p> <p>Kako je prije donošenja DPR-a utvrđen smjer u kojem pravcu ide školovanje časnika i transformacija vojnog obrazovanja, u samom Nacrtu DPR-u su preuzeti rezultati i zaključci prethodnih aktivnosti te razrađuje navedeni smjer u segmentu Obrazovanja i znanosti.</p>
23.		<p>U poglavlju Obuka i doktrina predviđa se provedba obuke pričuvnih postrojbi po istim standardima kao i obuka profesionalnog sastava, što predstavlja visoke zahtjeve s organizacijskog i financijskog aspekta. S obzirom na brojnost planirane pričuve, pretpostavlja se povećan angažman ljudskih potencijala i materijalnih resursa za tu namjenu, što nije vidljivo u planiranju potrebitih financijskih resursa. Isto je primjetno i u planiranju, za obuku potrebitih materijalnih resursa, pa je nejasno da li su planirani materijalni resursi dostatni i za provedbu obuke pričuvnih postrojbi.</p>	<p>Temeljna uloga pričuve je pojačavanje ukupnih potencijala Oružanih snaga i povećanje obrambenih sposobnosti zemlje u slučaju ugrožavanja teritorija Republike Hrvatske. U skladu s doktrinom uporabe, razvrstana pričuva bi se uporabila za zajednička borbena djelovanja u obrani zemlje s profesionalnim sastavom i saveznicima u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora te za zadaće osiguranja objekata važnih za obranu.</p> <p>Budući da se obuka pričuve nije provodila duži niz godina, potrebno je provesti ustrojavanje postrojbi razvrstane pričuve (priopćavanje ratnog rasporeda) čime će se stvoriti preduvjeti za početak procesa obuke. Obuka pričuve provodit će se u cilju postizanja i održavanja sposobnosti ključnog osoblja (zapovjednici postrojbi od razine voda do pukovnija s njihovim stožerima) te kritičnih VSSp-a (operatori na protuoklopnim sredstvima, PZO sredstvima, topnički računatelji, ...). Također, za kandidate za pričuvne časnike i dočasnike, kao i za zahtjevnije vojničke specijalnosti bit će razvijen koncept vojne izobrazbe.</p> <p>U slučajevima potrebe za uporabom postrojbi razvrstane pričuve, provodila bi se intenzivna obuka za zadaće sa cjelokupnim sastavom u trajanju do 120 dana (obuka osvježenja, obuka postrojbi, obuka stožera, vježbe s bojnim gađanjima,...). Oprema, glavni oružni sustavi i sredstva za razvrstanu pričuvu čuvaju se u skladištima, a dio nedostajućih materijalnih sredstava bit će osiguran kupnjom i/ili putem materijalne obveze.</p>

	24.	<p>U poglavlju Opremanje i modernizacija, projekt opremanja i modernizacije Hrvatske kopnene vojske, pored ostalog pretpostavlja opremanje jurišnom puškom VHS i pripadajućom opremom do kraja 2017. te nastavak opremanja do kraja 2020. (za pričuvu do kraja 2024). No, ne navodi se razina opremljenosti (popunjenosti) koja bi trebala biti dostignuta do kraja 2017., odnosno do kraja 2020.</p> <p>Koja će se razina opremljenosti dostići opremanjem osobnom opremom vojnika, sredstvima za NBK zaštitu (osobna i kolektivna), inženjerijskim sredstvima i opremom za opću i borbenu potporu te EOD.</p> <p>S obzirom da je Role 1 integrirani element borbene skupine temeljene na mehaniziranoj bojni, koja do kraja 2018. godine mora biti sposobna za upućivanje u operacije potpore miru, opremanje opremom i sredstvima Role 1 treba završiti do 2018. godine.</p>	<p>U Nacrtu DPR-a navedena je dinamika opremanja do potkraj 2017. godine – opremanje jedne mehanizirane bojne. Prihvaća se primjedba u svezi konstatacije o već isporučenih 6000 komada pušaka te je tekst u Nacrtu DPR-a tome prilagođen.</p> <p>Razina opremljenosti ovim skupinama vojne opreme odnosi se na cijele Oružane snage, uključujući znavljanje (vojne odore) te se primjedba i u tom dijelu prihvaća.</p> <p>Razlog pomicanja roka su financijska sredstava. Određivanje prioriteta i razdoblja realizacije svih projekata opremanja i modernizacije moralo je biti usklađeno i s raspoloživim financijskim sredstvima po godišnjem obrambenom proračunu. Dinamika je usklađena s mogućnostima proizvodnje i izdvajanja iz Proračuna. Oružane snage su u prethodnom razdoblju opremljene s 6000 komada pušaka VHS-a. Prioritet u opremanju ima HKoV i deklarirane postrojbe. Ako financijski resursi budu dopuštali cjelokupne Oružane snage se mogu opremiti puškom VHS i prije planiranoga roka. S obzirom da Oružane snage raspolažu s velikim brojem pričuvnog pješačkog naoružanja i streljiva, početak opremanja pričuvnih postrojbi novom JP VHS predviđen je krajem ovog planskog razdoblja.</p> <p>U planskom razdoblju koje obuhvaća DPR, u poglavlju Opremanje i modernizacija; podnaslovima Pješačko naoružanje i oprema, inženjerijska sredstva te sredstva i oprema NBKO razvidno je koja će se razina opremljenosti dostići u pojedinoj fazi ostvarenja ovoga Plana. Također je u okviru obrambenog programa napravljena projekcija financijskih troškova za ove namjene u razdoblju 2015. – 2024. godine.</p> <p>Prioritet opremanja Role 1 su deklarirane postrojbe i ispunjavanje NATO Ciljeva sposobnosti. U skladu s rokovima iz NATO Ciljeva sposobnosti opremaju se deklarirane postrojbe kako bi mogle biti certificirane. Bobbene skupine bit će opremljene do 2018. godine, a vremenski rok do 2020. godine obuhvaća cjelokupne Oružane snage.</p>
--	-----	--	---

	<p>Nepotpuno su sagledane posljedice zadržavanja ili odbacivanja sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora, pri čemu se nastoji provući teza o nepriušivosti zadržavanja sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora vlastitim snagama.</p> <p>U prezentaciji financijskih resursa nije predstavljena neprioritetna raspodjela dijela proračuna HRZ i PZO u odnosu na primarne zadaće (nadzor i zaštita zračnog prostora) i zadaće potpore civilnim strukturama (PP zaštita, medicinski letovi, traganje i spašavanje), koja je nerazmjerno u korist zadnjih, bez odgovarajućeg refundiranja.</p> <p>Nisu razrađeni izvan proračunski izvori financiranja niti pozitivni efekti uvođenja novih tehnologija i mogućnosti otvaranja novih industrijskih kapaciteta kao kolateralne koristi zadržavanja ove sposobnosti.</p> <p>U dijelu koji se odnosi na prioritete Zapovjedništva za potporu navodi se da će se do kraja 2017. godine započeti opremanje sredstvima i opremom za boravak, rad i logističku potporu u terenskim i ekstremnim klimatskim uvjetima, kapaciteta 1.000 ljudi. U isto vrijeme se navodi da će borbena skupina temeljena na mehaniziranoj bojnoj biti sposobna za upućivanje u operacije potpore miru do kraja 2018. godine, na rotacijskoj osnovi (ukupno tri borbene skupine). Dakle, ukoliko se zadrži ova dinamika opremanja postoji velika vjerojatnost da se predmetne borbene skupine neće na vrijeme opremiti adekvatnom opremom za izvršenje zadaće.</p>	<p>Odgovor kao pod točkom 18.</p> <p>U ovom trenutku ne možemo sa sigurnošću napraviti projekciju financiranja iz izvanproračunskih izvora, budući ne postoje jasne naznake visine sredstava koja će u budućnosti biti odobrena od strane vlasnika ili nositelja fondova EU-a, ili država od kojih očekujemo moguću pomoć u financiranju sposobnosti Oružanih snaga. Pritom, izvjesno je da će se Ministarstvo obrane maksimalno potruditi iskoristiti sve dostupne izvore financijskih i materijalnih sredstava.</p> <p>Iz komentara proizlazi da će svaka borbena skupina imati svoj zaseban logistički kamp, što nije potrebno. Ako nastanu okolnosti i potreba da se logistički kamp uspostavi u području operacije za potrebe potpore hrvatskog kontingenta razine borbene skupine, kamp se uspostavlja i zadržava sve dok hrvatski kontingent sudjeluje u operaciji odnosno kapaciteti logističkog kampa nisu u rotaciji. S obzirom da koncept logističke potpore u NATO i EU operacijama podrazumijeva uspostavu logističke baze od strane tzv. 'vodeće zemlje', koja osigurava logističku potporu za cijele NATO ili EU snage u području operacije, uporaba logističkog kampa bila bi usmjerena na potrebe unutar Republike Hrvatske: potpora nacionalnim i međunarodnim vježbama u terenskim uvjetima te potpora civilnim strukturama u slučaju prirodnih katastrofa.</p> <p>Logistički kamp se u području operacije uspostavlja i zadržava sve dok postrojbe Oružanih snaga sudjeluju u operaciji. Drugim riječima, borbene skupine se rotiraju dok kapaciteti logističkog kampa (kao i složenijih oružanih sustava i vozila) ostaju. Ovakav koncept se provodi uz rotaciju kompletnog osoblja hrvatskoga kontingenta.</p>
--	--	--

	25.	Nacrtom prijedloga DPR-a nigdje se ne navodi koja su to sredstva koja će se prikupiti prodajom nekretnina te jesu li dostatna za daljnju modernizaciju infrastrukture.	Ovo je pitanje koje ulazi u prostor operativne provedbe, implementacije Plana te ne može biti predmet razrade u okviru DPR-a kao strateškog planskog dokumenta.
	26.	S obzirom na realno stanje hrvatskog gospodarstva, kolika može biti nesigurnost u predviđanju ispunjenja DPR-a. Sasvim je opravdano postaviti pitanje realnosti ostvarenja ovog DPR-a, prije svega zbog činjenice da se ostvarenje svega navedenoga u tom dokumentu nužno veže uz ispunjenje temeljnih pretpostavki na kojima se isti i zasniva - oporavak gospodarstva, rast BDP-a i povećanje izdvajanja za obranu. Dokument mora uvažiti realnu mogućnost eventualnog smanjivanja sredstava te u tom slučaju naglasiti prioritete i shodno tome predvidjeti proračunska sredstva.	Propitivanje realnosti svakog planskog dokumenta je legitimno pa tako i u slučaju DPR-a. Jedna od ključnih pretpostavki svakog planskog dokumenta jest i predvidljivo financiranje odnosno što realističnije postavljanje nužnih financijskih projekcija. DPR uvažava gospodarski kontekst u kojem nastaje te su slijedom toga, kao polazne osnove za postavljene planove i ciljeve, uzete vrlo konzervativne procjene. Pri tom je poseban naglasak stavljen na zaustavljanje daljnjeg pada obrambenog proračuna (ističemo da je zaustavljanje daljnjeg pada obrambenih proračuna također jedan od glavnih zaključaka posljednjeg NATO-ovog summita u Walesu). Dokument predviđa kroz tri iduće godine zaustavljanje pada obrambenog proračuna odnosno zadržavanje na razini iz 2014. (oko 4,3 milijarde kn) što je i potvrđeno u posljednim Smjernicama ekonomske i fiskalne politike. U samom dokumentu, uvažavajući mogućnost nepredvidljivih okolnosti, navedene su i razine prioriteta (I., II., III.) za određene projekte te bi se u slučaju smanjenog financijskog plana u odnosu na projekcije koje su iskazane u samom dokumentu, ovisno o raspoloživim financijskim sredstvima realizirali najprije projekti I. prioriteta, nakon toga II. pa III. razine. U slučaju odstupanja od planiranog financijskog plana provest će se revizija dokumenta te izvršiti i reprioritizacija projekata što je i navedeno u poglavlju XIII. DPR-a.
Djelatnici Vojarne Sveti Petar Ogulin	27.	Ostanak vojarne „Sv.Petar“ Ogulin u sustavu OS RH. Preseljenje ustrojstvenih jedinica.	U skladu s Odlukom o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga, Vojno-obavještajna bojna će se prestrukturirati i postati sastavni dio Središnjice za obavještajno djelovanje te će se razmjestiti u vojarnu "Stn Josip Zidar" u Velikoj Buni. Budući da smještajni kapaciteti vojarne "Stn Josip Zidar" u Velikoj Buni osiguravaju razmještaj novoustrojenih postrojbi Vojno-obavještajne bojne u sastavu Središnjice za obavještajno djelovanje prestaje potreba za korištenjem vojarne "Sveti Petar" u Ogulinu. Prema Nacrtu DPR-a, u vojarni "Stn Josip Zidar" bit će razmješteno i Zapovjedništvo Središnjice za obavještajno djelovanje pod čijim se zapovijedanjem nalaziti prestrukturirane ustrojstvene jedinice Vojno-obavještajne bojne što će značajno olakšati sustav zapovijedanja i nadzora.

Jan Ivanjek	28.	Izbaciti stavku o obrani Hrvatske u suradnji sa saveznicima. Hrvatska vojska mora moći obraniti zemlju bez ikakve strane pomoći, jer članak 5. Sjevernoatlantskog ugovora ne jamči vojnu pomoć, već samo da će svaka članica NATO-a sama odlučiti kako i u kojoj mjeri pomoći napadnutoj članici, što može, ali i ne mora uključivati uporabu vlastite vojne sile.	Republika Hrvatska svoju obranu razmatra u sklopu članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora. To je strateško opredjeljenje sadržano u svim strateškim dokumentima i prihvaćeno od svih relevantnih političkih struktura u zemlji. Uostalom, zbog takve mogućnosti odnosno oslanjanje na savezničke sposobnosti i aranžmane smo i mogli cjelovito profilirati obranu, vodeći se načelima realnosti i financijske priuštivosti. Relativiziranje pouzdanosti u NATO savez nije prihvatljiva opcija. Pored sagledavanja odredbi članka 5. treba uvijek uzimati u obzir što je sve učinjeno na području izgradnje kohezije i sposobnosti Saveza nakon potpisivanja Sjevernoatlantskog ugovora (primjerice: političke, administrativne i vojne institucije, zapovjedna struktura i struktura snaga, mehanizmi sigurnosnih konzultacija, sustav upravljanja u krizama, snage za brzi odgovor). Sve to, a i analiza same prakse djelovanja Saveza nedvojbeno potvrđuje da se reagiranje na bilo koju situaciju, a pogotovo situaciju oružane agresije na jednu ili više članica nikako ne bi svodilo na „samostalno odlučivanje svake članice kako će i u kojoj mjeri pomoći.
	29.	Treba odustati od smanjenja tenkovskih snaga, što bi značajno umanjilo sposobnosti Hrvatske vojske da samostalno obavlja oklopne i protuoklopne zadaće. Nadalje, zbog nepostojanja borbenih helikoptera i borbenih zrakoplova koji imaju sposobnost uporabe protuoklopnih vođenih raketnih sustava, smanjenje broja tenkova predstavlja nenadoknadivi gubitak sposobnosti u protuoklopnoj borbi. Bez odgode započeti modernizaciju svih tenkova M-84 na standard M-84D.	Bilo koje od predloženih povećanja broja borbenih sredstava zahtijevalo bi iznimno povećanje ulaganja u obranu, a istovremeno, ono nije nužno gledano iz strateške perspektive. Broj tenkova M-84 kojima su temeljno opremljene Oružane snage zadovoljava potrebe održavanja sposobnosti u planskom razdoblju koje obuhvaća Plan. Broj uključenih sredstava sukladan je procjeni ugroze sigurnosti teritorija Republike Hrvatske u planskom razdoblju te činjenici da smo u sustavu kolektivne obrane. Protuoklopna borba temelji se na uporabi lakih protuoklopnih sredstava na manevarskoj razini prioritarno Fagot i Metis. Održavnje PO sposobnosti planirano je dijelom modernizacijom postojećih sredstava, a u dogledno vrijeme i zamjenom postojećih sustava sustavima nove generacije. Razvoj sposobnosti protuoklopne borbe planiran je kroz projekt BOV PATRIA ugradnjom POVRS-a i topa 30mm. Poboljšanje PO sposobnosti planira se još i kroz modernizaciju BVP-a.

	30.	<p>Što hitnije zaustaviti smanjenje broja vojnika te ga postupno početi povećavati, kako bi se do 2024. ustrojila najmanje još jedna gardijska brigada, čime bi se počela obnavljati sposobnost samostalne obrane zemlje, bez pomoći saveznika.</p> <p>Tu novoustrojenu oklopno-mehaniziranu brigadu postupno opremiti modernim zapadnim tenkovima (1 tenkovska bojna) i borbenim vozilima pješništva. Osim značajnog povećanja borbenih sposobnosti HkoV-a, ovime bi se omogućila obuka na zapadni borbenim vozilima, koja bi u kasnijem razdoblju u preostale dvije gradijske brigade zamijenila borbena vozila i tenkove koji su danas u upotrebi.</p> <p>Što prije započeti postupak nabave modernih zapadnih borbenih vozila pješništva i tenkova, dinamikom koju dopušta rast vojnog proračuna</p>	<p>Pristupanjem NATO savezu Republika Hrvatska je usvojila i koncept kolektivne obrane koji omogućava oslonac nacionalne obrane i na mogućnosti i potporu saveznika. Uspostavljanje samostalne obrane ne bi se doživljavalo kao iskaz nepovjerenja u kolektivnu obranu onoliko koliko bi to bio neracionalan potez koji ignorira mogućnosti financiranja obrane. S razine Oružanih snaga, prijedlog o ustrojavanju još jedne gardijske brigade opremljene modernim tenkovima i borbenim vozilima pješništva zaslužuje pozornost i odobravanje. Međutim, ograničena financijska sredstva, primjena načela priuštivosti te prognoze o dinamici kretanja BDP-a ukazuju da je neprihvatljivo ustrojavanje još jedne gardijske brigade, kako zbog troškova osoblja, tako i zbog troškova opremanja takve postrojbe. Sadašnje dimenzioniranje broja i veličine brigada omogućava provedbu zadaća u okvirima tri misije Oružanih snaga, u skladu s razinom ambicije utvrđene Strateškim pregledom obrane.</p>
	31.	<p>Svaku od postojeće dvije gardijske brigade treba prebazirati u po jednu vojarnu, kako bi se osigurala brža reakcija i omogućilo brigadi da funkcionira kao brigada, a ne kao de facto nezavisne bojne, što je danas slučaj. Od postrojbi koje niti jednom od svog ustrojavanja nisu u cjelini okupljene, ne može se očekivati niti se ne smije pretpostavljati da mogu funkcionirati kao koherentne brigade u borbi.</p>	<p>Iako se težilo okrupnjavanju postrojbi na što manji broj lokacija, prilikom predlaganja operativnog razmještaja vodilo se računa da se zadrži optimalni broj vojnih lokacija koji osiguravaju primjeren smještaj i obuku pripadnika Oružanih snaga, omogućavaju daljnju izgradnju te omogućavaju brzo korištenje i pomoć Oružanih snaga civilnim institucijama i stanovništvu u slučajevima prirodnih nepogoda, katastrofa i dr.</p> <p>Prijedlog da se gardijske brigade razmjestite u po jednu vojarnu svakako je dobro promišljanje, međutim u sadašnjim uvjetima za to je neophodno osigurati veća financijska sredstva za stvaranje preduvjeta (izgradnja smještajnih objekta, pratećih sadržaja, infrastrukture i drugo) nego što su troškovi nastali zbog dislociranosti postrojbi.</p> <p>Ipak, iz Nacrta DPR-a razvidno je da će doći do okrupnjavanja postrojbi gardijskih brigada budući da su trenutačno razmještene u 10 vojnih lokacija (Gardijska motorizirana brigada u 6, a Gardijska oklopno-mehanizirana brigada u 4 vojne lokacije), a 2024. godine bit će razmještene u 5 vojnih lokacija (gardijska mehanizirana brigada u 3, a Gardijska oklopno-mehanizirana u 2 vojne lokacije).</p> <p>Važno je za navesti da se smještajem brigade na jednu lokaciju ne bi osigurala "brža reakcija" jer se brigada može uporabiti ili koristiti u bilo kojem dijelu zemlje i izvan nje. Nadalje, u današnje</p>

			<p>vrijeme nema potrebe za "brzom reakcijom" budući da se ugroza (osim u slučajevima korištenja Oružanih snaga u pomoći civilnih institucija) putem informacija dobivenih od obavještajnog sustava može predvidjeti.</p> <p>Također, doktrina uporabe Oružanih snaga ne predviđa uporabu brigade kao cjeline, već je bojna temeljna postrojba od koje se ustrojavaju namjenski organizirane snage, za svaku određenu zadaću posebno.</p>
32.	Odustati od preustroja BSD-a. Hrvatske specijalne postrojbe su premale da bi mogle kopirati američki model ustroja specijalnih snaga, a logistički teret takvog ustroja je prevelik za Hrvatsku vojsku.		<p>Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS) ustrojiti će se u skladu s dobivenim misijama i zadaćama. Ustrojavanje ZSS ima za cilj postizanje širokog spektra sposobnosti u području specijalnih operacija za potrebe obrane i za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Tijekom izrade prijedloga ustroja ZSS nije kopiran američki model ustroja specijalnih snaga već je ustroj ZSS prilagođen zadaćama u zemlji, preuzetim Ciljevima sposobnosti i interoperabilan je sa specijalnim snagama drugih država članica NATO-a. Ustroj ZSS je u funkciji razvoja i održavanja novih sposobnosti uz prihvatljivu brojčanu veličinu. Potporu razvoju sposobnosti ZSS pružat će sve grane Oružanih snaga (npr. HRM- obuka ronitelja, HRZ i PZO- padobranska obuka i drugo).</p>
33.	Povećati prioritet nabave PZO sustava srednjeg dometa kako bi isti bili što hitnije nabavljeni, budući da ta sposobnost uopće ne postoji, a od presudne je važnosti za obranu zemlje.		<p>U razvoju sposobnosti se ozbiljno razmišlja, ali svjesni smo da su PZO sredstva izrazito financijski zahtjevnija. Studija o razvoju PZO sposobnosti je planirana za 2015. godinu. U prvom djelu planskog razdoblja, u skladu s financijskim mogućnostima, prioritetno je planiran početak opremanja PZO sustavom malog dometa za obranu manevarskih postrojbi. U drugom dijelu planskog razdoblja planirana je mogućnost nabave PZO sredstava srednjeg dometa.</p>
34.	Povećati prioritet nabave novog protubrodskog raketnog sustava i višenamjenskog izvanobalnog ophodnog broda, odnosno korvete ili fregate.		<p>Brodovi HRM-a su opremljeni topničkim sustavima za izvođenje protubrodске borbe. U tijeku je ispitivanje raketa RBS-15 koje se provodi u nekoliko faza. Cilj ispitivanja je utvrditi isplativost provedbe remonta raketa. Do sredine 2015. godine trebalo bi završiti ispitivanja, a u slučaju pozitivnih rezultata Oružane snage bi provele remont s ciljem produljenja vijeka uporabe za narednih pet godina. Financijska sredstva za mogući remont su programirana za razdoblje 2015.-2016. godine. Kako je u prvom djelu planskog razdoblja planirano opremanje HRM-a s pet obalnih ophodnih brodova te se projekt nalazi pred potpisivanjem ugovora opremanje s 2-3 polovna izvanobalna ophodna broda</p>

			planirano je provesti nakon 2021. godine.
	35.	Promijeniti težišne zadaće HRZ-a iz air policinga u provedbu borbenih operacija.	Sposobnost uspostave zračne nadmoći iznimno je zahtjevna u pogledu resursa. Jasno je da je provedba zadaće Air policinga jednostavna zrakoplovstvu koje je u stanju ostvariti prethodnu sposobnost. Sposobnosti provedbe zračnih borbenih operacija nisu u cijelosti napuštene, ali će se njihov razvoj razmatrati zajedno s razmatranjem mogućnosti nabave novog borbenog zrakoplova. Republika Hrvatska je članica NATO-a te će svoju obranu iz zraka provoditi zajedno s ostalim saveznicima koji imaju potrebne sposobnosti.
	36.	Bez odgode započeti nabavu novih borbenih zrakoplova, jer novi lovci će punu operativnu sposobnost dostići 8-10 godina nakon potpisivanja ugovora o nabavi. Minimalno je potrebno 18 lovaca, kako bi se osigurala pokrivenost cijele Hrvatske i osigurala izvedba borbenih zadaća. Uz službujući dvojac na Plesu, nužno bi bilo još jedan dvojac bazirati u 93. Zrakoplovnoj bazi, kako bi se osigurao brzi zračni odgovor na jugu Hrvatske, do kojeg se iz Zagreba ne može stići u razumnom roku.	2016. godina je zadnja za donošenje takve odluke, dok je sljedeća ključna godina 2024. kada ističe životni vijek avionima MiG-21. Iskustva nekih država koje su uvodile novi avion ne govore o 8-10 godina već samo o 3-5 godina. Bitno je za naglasiti da Republika Hrvatska uvođenjem novog aviona ne bi krenula od nule budući da već ima osposobljene ljude i većinu infrastrukture. O broju potrebnih zrakoplova će se odlučiti naknadno ovisno o modelu rješenja (samostalno, multinacionalno, i sl.) te o tipu zrakoplova. Vezano za uspostavu drugog borbenog dvojca u 93. zrakoplovnoj bazi, moguća je, ali odluka o tome donosi se na temelju sigurnosne prosudbe.
	37.	Zavisno od proračuna, u kasnijem razdoblju nabaviti protupodmorničke helikoptere, kako bi se oživjela sposobnost protupodmorničke borbe, a koja danas efektivno ne postoji u HRM-u.	DPR-om nije predviđeno razvijanje sposobnosti za protupodmorničku borbu iz zraka.
Igor Jakić	38.	Zbog čega se zapovjedništvo specijalnih snaga ne objedini sve specijalne postrojbe u svoju strukturu... znaci BSD, Središnjicu za obavještajno djelovanje te SSVP – satniju specijalne vojne policije koja jedina u oruzanim snagama ima ovlasti za antiterorističke operacije za razliku od BSD-ove satnije za gradsku i antiterorističku borbu koja nema ovlasti. Moj prijedlog je objediniti te tri postrojbe te pritom SSVP i SzGIATB spojiti u jedno na način da pripadnici SSVP završe komando obuku(koji mogu to uraditi) a pripadnici SzGIATB završiti vojnopolicijske ovlasti ,te na taj način stvoriti mocnu postrojbu koja ima pokrivena sve vrste djelovanja.	Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS) ustrojiti će se u skladu s dobivenim misijama i zadaćama, a ustrojavanje ima za cilj postizanje širokog spektra sposobnosti u području specijalnih operacija za potrebe obrane i za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Ustroj ZSS-a prilagođen je zadaćama u zemlji, preuzetim Ciljevima sposobnosti i interoperabilan je sa specijalnim snagama drugih država članica NATO-a. Isto tako, Središnjica za obavještajno djelovanje i Satnija specijalne Vojne policije Pukovnije VP-a ustrojene su u skladu s doktrinarnim publikacijama, pravilnicima, propisnikom o mjerodavnostima i radu, Ciljevima sposobnosti te drugim dokumentima kojima su propisane nadležnosti, spektar zadaća i zahtijevane sposobnosti. Vojno-obavještajna bojna će se integrirati zajedno sa Središnjicom za elektroničko izviđanje u novu postrojbu

			Središnjicu za obavještajno djelovanje koja ne provodi specijalne operacije već im pružaju obavještajnu potporu. U državama članicama NATO-a, u sastavu specijalnih snaga nema ustrojstvene jedinice kao što je Satnija specijalne vojne policije.
Mario Marin	39.	Potpuno je ne ambiciozno u podnaslovu RAZINA AMBICIJE na stranici br. 14. napisati: „utvrdit će se mogućnosti zadržavanja ove sposobnosti“, a još ne ambicioznije od toga je napisati „odnosno napuštanja određenih elemenata ove sposobnosti i traženje rješenja u sustavu kolektivne obrane NATO-a.“	Odgovor kao pod točkom 18.
	40.	U sklopu 93. zrakoplovne baze u Zemuniku u narednom periodu od 2015 do 2024 godine stvoriti mogućnost smještaja jednoga broja borbenih nadzvučnih zrakoplova koji bi bili u sustavu dežurnog dvojca za operacije (Air Policinga), s prvenstvenim naglaskom na ljetne mjesece kada je značajno pojačan zračni promet nad južnom Hrvatskom.	93. zrakoplovna baza ima mogućnost prihvata dežurnog dvojca aviona.
	41.	Predlaže se tekst: Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana a. Do kraja 2016. donijet će se odluka o daljnjoj sposobnost samostalne zaštite zračnog prostora bilo nabavkom novoga tipa zrakoplova ili uvođenjem u sastav HRZ-a rabljenog-polovnog zrakoplova kao zamjena za zrakoplov MiG-21.	Odgovor kao pod točkom 18.
	42.	Republika Hrvatska i OSRH-a koje imaju izrazito veliki broj vozila BOV, M-ATV i MRAP, a koji su idealna platforma za instaliranje ne tako skupih topničkih protuzrakoplovnih topova malog kalibra. Ovakvima prikazom DPR-a, RH bi ostala bez ijednog protuzrakoplovnoga topa da dugi naredni period od deset i više godina. Upravo danas kada je sve veća i masovnija uporaba bespilotnih letjelica (UAV) u mnogim oružanim sukobima a iste je vrlo teško skoro nemoguće oboriti s LPRS ili (MANPADS) sustavima PZO, već se protiv istih prvenstveno koristi topnička protuzrakoplovna obrana. Zadnje primjere takvo g topničkog obaranja	Proglašavanje sredstava neperspektivnim znači da se u narednom razdoblju neće ulagati u modernizaciju i ne znači njihov otpis. Sukladno potrebama i procjenama za PZO zaštitu postrojbi i objekata u sastavu Oružanih snaga zadržat će se potreban broj postojećih PZO topničkih oruđa.

		UAV ne samo njih nego i određenog broja zrakoplova imamo u Ukrajini tijekom sukoba na istoku te zemlje a oboreni su topničkim protuzrakoplovnim sustavima	
Mladen Pavlov	43.	Treba odvojiti potporu civilnom društvu od vojnog-ratnog. Razlog tome su naplata troškova od osiguranja pri lutanju nesmotrenih turista, ali i povlačenja novca od EU fondova kao potpori djelovanja obalne straže (i svega čemu je zadužena) operacijama traganja i spašavanja (SAR) i transportu unesrećenika i pacijenata (HEMS).	Oružane snage ispunjavaju misiju potpore civilnim institucijama te unutar ove misije razvijaju niz sposobnosti dvostruke namjene i sposobnosti koje se koriste u ove svrhe, a postoje samo u Oružanim snagama (gašenje požara iz zraka). Oružane snage time ispunjavaju društvenu ulogu i zajedništvo s društvom u cjelini. Razvoj sposobnosti temelji se na strateškim procjenama provednima u procesu strateškog pregleda obrane, a djelomično i tijekom izrade DPR-a. Razvoj pojedinih sposobnosti usklađivan je sa strateškim procjenama prijetnji i rizika te raspoloživim sredstvima u predstojećem razdoblju.
	44.	Plovila i zrakoplovi obalne straže kao civilne institucije (osim u neposrednoj ratnoj ugrozi) mogle bi se sufinancirati dijelom sredstava iz EU fondova, pa tako bi se mogli kvalitetno pripremiti za preuzimanje nadzora Schengenske granice kad za to dođe vrijeme.	U skladu sa Zakonom o Obalnoj straži Republike Hrvatske Obalna straža je sastavni dio HRM-a, a njezini brodovi imaju status javnog broda dok su zrakoplovi iz sastava HRZ-a i PZO-a i operativno su podređeni zapovjedniku OSt RH. Iskustva OSt drugih zemalja članica Europske unije govore da bez obzira na to što se obalne straže nalaze u sklopu vojne organizacije, može se aplicirati za sredstva iz EU fondova ako se radi o projektima od posebne važnosti (pr. nadzor Schengenske granice). U tijeku je ispitivanje mogućnosti načina financiranja određenih sposobnosti iz fondova EU-a prvenstveno za "dual use".
	45.	Za zrakoplove obalne straže u funkciju bi mogli uvesti An32-B koji trenutno propadaju na Plesu (ili gdje već), modernizirajući ih i nadograđujući ih za potrebe nadzora mora, odnosno protupodmorničke aktivnosti.	Izdvajanje sposobnosti potpore civilnim institucijama iz Oružanih snaga očitovalo bi se u otežanom održavanju tehnike (prvenstveno zrakoplova), usložnjavanju sustava školovanja i obuke osoblja, potrebom za znatnim dodatnim financijskim sredstvima koja bi trebala osigurati licenciranje, školovanje, obuku, održavanje, a također i potrebnu infrastrukturu (aerodrome, poletno-sletne staze, stajanke za zrakoplove, skladišta, radionice i sl...). Narušilo bi se i funkcioniranje Oružanih snaga koje ne bi bile u stanju obavljati propisanu misiju potpore civilnim institucijama društva (gašenje požara, traganje i spašavanje, medicinski prijevoz). Oružane snage posjeduju

			<p>infrastrukturu, sredstva i obučeno osoblje za provedbu ovih zadaća. U tijeku su međuresorne aktivnosti ispitivanja mogućnosti financiranja projekata iz fondova EU-a za dvojnu ulogu (civilno-vojni) pa tako i za traganje i spašavanje i transport unesrećenika i pacijenata.</p> <p>Zrakoplovi An-32 su taktičko-tehničkih karakteristika koje ne zadovoljavaju navode iz komentara. Radi se o tehnicu istočnog porijekla za koju smatramo da nije rentabilno vršiti dodatna ulaganja.</p> <p>Oružane snage su izradile stručnu procjenu isplativosti sa zaključkom da su zrakoplovi An-32B nerentabilni za uporabu za zadaće koje se njima obavljaju. Bitni čimbenici koji su utjecali na vrlo nisku iskorištenost oba aviona An-32B su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namjena aviona An-32B i taktika uporabe u odnosu na geografski položaj i veličinu Republike Hrvatske (zbog kratkih ruta povećan je utrošak resursa slijetanja i uzlijetanja). • Održavanje aviona je vrlo kompleksno i skupo te se zbog nepostojanja odgovarajuće infrastrukture za održavanje mora obavljati u servisima u inozemstvu, uz duge rokove čekanja na provedbu servisnih pregleda i uklanjanje kvarova. <p>Statistika ostvarenih naleta je pokazala da je let prosječno trajao oko 45 minuta, dok je optimalna uporaba (eksploatacija) aviona An-32B u skladu s odobrenim resursima i uvažavajući načela uporabe je godišnji nalet od 250 sati, uz uvjet da let traje prosječno jedan sat i više.</p> <p>Nadzor mora i transport materijala na poplavama ugroženim područjima obavlja se daleko učinkovitije drugim platformama, prije svega helikopterima, koje ne trebaju poletno-sletnu stazu.</p> <p>Ulaganje u razvoj sposobnosti za provedbu zadaća za koje zrakoplov nije namijenjen niti za to ima potrebe je potpuno neisplativo.</p>
46.		Mišljenja sam da bi trebali osposobiti i vratiti u službu P-01 Velebit.	<p>Sigurnosna situacija i scenariji pokazali su da Republika Hrvatska nema potrebe za razvijanjem sposobnosti podmorničarstva u planskom razdoblju. Podmornice su ofenzivno sredstvo – spomenuta podmornica P-01 bila je namijenjena za polaganje mina i iskrcavanje pomorskih diverzanata u protivničkom području. Ozbiljne sposobnosti podmorničarstva podrazumijevaju</p>

			<p>razvoj projekata daleko složenijih i brojnijih od platformi navedenih u komentaru, a time i znatna financijska sredstva koja trenutno nisu na raspolaganju. Posebno naglašavamo da podmorničke sposobnosti spadaju u najskuplje vojne sposobnosti i razvijaju ih države koje si to mogu financijski priuštiti.</p>
	47.	Uvođenje novog tipa zrakoplova zahtjeva određeno vrijeme pripreme, izgradnju i preradu infrastrukture, kao i obuku osoblja koje će raditi s tim tipom zrakoplova.	<p>Kao što je navedeno u Nacrtu DPR-a do 2016. godine će se donijeti odluka o budućnosti sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora te nabavi zamjenskog borbenog zrakoplova. Eventualni broj zrakoplova će ovisiti o odabranom tipu (pokazat će i naknadne studije) i načinu nabave (multinacionalno ili samostalno) dok bi isticanje cijena u ovom trenutku bilo na razini predviđanja.</p>
	48.	Mogli bismo nadzirati i zračni prostor susjednih zemalja SLO te BiH.	<p>Odluka o načinu provedbe zaštite zračnog prostora iznad drugih država donosi se na razini strateškog zapovjedništva NATO-a za operacije (SHAPE) ako je druga država članica NATO-a.</p>
	49.	Sustav PZO nam je skromno rečeno po meni nikakav. Osim strele 10 CRO, nešto ozbiljnije i nemamo. Tak da bi nabavka recimo sistema BUK-1, koje finska planira otpisati, što bi za nas bio popriličan odmak od ničeg. Pošto već imamo stanovite potrebe za brodovljem, zrakoplovima, samohodnim topništvom, a ide i nabavka dva minolovca, možda bi ovakav potez bio dobar.	<p>Odgovor kao pod točkom 33.</p>
	50.	RH nema tvornicu vojnog streljiva. Zato bi bilo dobro da MORH napravi lagani pritisak za izgradnju takve tvornice.	<p>Odgovor kao pod točkama 2. i 8.</p>
Goran Salopek	51.	Broj profesionalnih vojnika se ne treba smanjivati već se treba zadržati postojeći broj ili eventualno povećati do max 20 tisuća, a broj razvrstane pričuve treba se kretati od 30 do 35 tisuća.	<p>Razvoj sposobnosti utemeljen je na strateškim procjenama prijetnji i rizika provednim kroz proces strateškog pregleda obrane i djelomično i izradu DPR-a, a dinamika i dimenzioniranje razvoja sposobnosti utemeljeno je i na raspoloživosti resursa za njihovo ostvarenje.</p> <p>DPR sadrži ciljanu brojnost od 15 000 osoba. Naglašavamo nije riječ o vojnicima (djelatnim vojnim osobama), već o ukupnoj brojnosti (točnije ukupan broj državnih službenika i namještenika u Oružanim snagama te sveukupan broj DVO-a u Oružanim snagama i izvan njih uključujući i Ministarstvo obrane), a kao što je razvidno iz Tablice 4: Predviđena brojnost osoblja Oružanih snaga na dan 31. prosinca 2017. Također, naveden je broj od 20 000 razvrstanih pričuvnika i do 1000 ugovornih pričuvnika.</p>

			<p>Ova brojnost je bila ulazni podatak pri pripremi DPR-a jasno utvrđen i na više mjesta naveden u Strateškom pregledu obrane. Brojnost je utvrđena u postupku izrade Strateškog pregleda obrane. Stoga, uz uvažavanje drugih prijedloga, poput ovoga, kod DPR-a nismo u mogućnosti otvarati ponovno raspravu o ciljanoj brojnosti koja je, kao što smo naveli, ulazni podatak utvrđen u drugom strateškom dokumentu.</p> <p>Udio djelatnog sastava razmjernan je udjelu stanovništva i kompatibilan većini država članica NATO-a i EU-a.</p> <p>Jedan od ključnih dugoročnih ciljeva razvoja Oružanih snaga je optimiziranje brojčane veličine i strukture te povećanje učinkovitosti procesa upravljanja zapovijedanja i nadzora. Krajnji cilj su operativnije, dobro osposobljene i opremljene, a brojčano manje snage koje mogu ispuniti sve postavljene misije i zadaće.</p> <p>Kod definiranja brojčane veličine, između svih prezentiranih čimbenika, vodilo se računa da predložena brojčana veličina od 15 000 djelatnih osoba omogućava stvaranje takve strukture koja će omogućiti postizanje i održavanje potrebnih sposobnosti te provedbu postavljenih misija i zadaća u miru i u ratu.</p> <p>Nadalje, tendencija je poboljšanje strukture obrambenog proračuna jer je trenutačno omjer troškova osoblja, operativnih troškova i troškova opremanja i izgradnje: 67:21:12. Željeno stanje ide u smjeru povećanja izdvajanja za opremanje i modernizaciju, s ambicijom dostizanja omjera 46:33:21 na kraju desetogodišnjeg razdoblja (2015.- 2024. godine). U prikazanim uvjetima i odnosima, svako povećanje brojčane veličine djelatnog sastava rezultirat će zadržavanjem ili povećanjem troškova osoblja što će imati za posljedicu smanjenje sredstava za opremanje i modernizaciju, kao i za izgradnju potrebne infrastrukture u cilju povećanja standarda života i rada pripadnika Oružanih snaga.</p>
52.		Broj tenkova u operativnoj upotrebi ne smije biti manji od 96 kom., mislim da je predviđenih 48 komada nedostatan za obranu suvereniteta RH.	<p>Poboljšanje oklopnih sposobnosti obaviti će se revizijom tenkova do kraja 2017. godine, a početak procesa modernizacije otpočeo bi od 2018. godine. Predloženi broj tenkova sukladan je procjeni ugroze sigurnosti teritorija Republike Hrvatske te strukturom i organizacijom Oružanih snaga. Tijekom raščlambe zahtijevanih sposobnosti razmatrala se i opcija zamjene oružanog sustava M-80 s novim suvremenim borbenim vozilom pješništva. Međutim, zbog velike količine tih sustava, potrebnih financijskih sredstava</p>

			te ostalih prioritetnih projekata odlučeno je da se za ovo plansko razdoblje planira provedba modernizacije.
53.	Obavezno zadržati borbeno zrakoplovstvo te izvršiti nabavu novih borbenih zrakoplova, te ponovno uvesti u HRZ eskadrilu jurišnih helikoptera tipa Apache AH-64D opremiti djelatni i pričuvni sastav jurišnom puškom VHS i H&KG36		Povećanje zrakoplovnih sposobnosti planirano je u skladu s financijskim mogućnostima. U tijeku je završetak modernizacije i nabavke aviona MiG-21. Za predstojeće razdoblje planirano je opremanje transportnih helikoptera zaštitnom, komunikacijskom i identifikacijskom opremom (IFF Mode 5 Transponderi). Sukladno definiranim i potrebnim sposobnostima HRZ-a i PZO-a i činjenici da resurs uporabe aviona MIG-21 istječe do potkraj 2024. godine, potrebno je u što kraćem razdoblju donijeti odluku o načinu osiguravanja zrakoplovnih sposobnosti odnosno kao što je u Nacrtu DPR-a naglašeno, najkasnije do 2016. godine. Obzirom da se radi o opremanju izuzetno skupim sredstvima visoke tehnologije odluka o zadržavanju ili povećanju zrakoplovnih sposobnosti, broju i tipu platformi bit će temeljena na financijskim mogućnostima. Ako financijski resursi ili multilateralna ili bilateralna rješenja omoguće razvoj ove sposobnosti razmotrit će se mogućnost opremanja drugim tipovima helikoptera, pored transportnih.
54.	IX. Opremanje i modernizacija 1.HKOV oklopništvo Prema ovoj točki navedeno je da će se zadržati u operativnoj uporabi 48 tenkova. Mišljenja sam da se taj broj mora povećati na minimalno 96 i više tenkova koje treba modernizirati na M 84-D, te postupno razvijati i uvoditi u OSRH tenk M 95 Degman.		Odgovor kao pod točkom 29.
55.	3. HRZ i PZO: obavezno treba donijeti odluku o zadržavanju borbenih zrakoplova i donijeti odluku o nabavi novih nadzvučnih borbenih zrakoplova (18-24 kom.) i to samostalno financirati. Uz to predlažem da se u sustav HRZ-a ponovno uvede eskadrila jurišnih helikoptera 12-14 kom. I to ako je moguće tip Apache AH-64D.		Odgovor kao pod točkom 18. Opcija o opremanju drugim vrstama helikoptera (osim transportnih) unesena je u nacrt DPR-a.
56.	PJEŠAČKO NAORUŽANJE I OPREMA - osim jurišne puške VHS 5,56 mm, izvršiti nabavu jurišne puške Heckler koch G36 kv istog kalibra (npr. VHS		Jurišna puška VHS 5,56 se razvija u suradnji Ministarstva obrane i predstavnika hrvatskog proizvođača NVO-a čime se podupire hrvatska obrambena industrija. Namjera je uvesti VHS pušku za sve pripadnike Oružanih snaga te time zamijeniti dosadašnji tip

		70%, H&K G36kv 30% od ukupnog broja komada uključujući i pričuvu).	jurišne puške u kalibru 7,62 mm. U DPR-u se ne mogu navoditi konkretni dobavljači ili proizvođači opreme, već se proces opremanja vodi u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.
	57.	TOPNIŠTVO ZA POTPORU - izvršiti nabavu samohodne haubice PzH 2000 (24-36 komada) u predviđenom vremenskom razdoblju do 2022.g.	U cilju poboljšanja topničkih sposobnosti planirano je uvođenje modernog topničkog sustava unificiranog kalibra od 155 mm čime će se poboljšati njihova održivost, mobilnost i interoperabilnost s državama članicama NATO-a i EU-a. Pokrenut je proces opremanja Oružanih snaga PzH 2000 te je ušao u provedbene planske dokumente, a njegova je realizacija programirana od 2015. - 2018. godine. Implementacijom ovoga projekta opremanja Oružane snage zadovoljavaju NATO Cilj sposobnosti djelovanja na većim daljinama uz upotrebu raznovrsnog preciznog streljiva, upotrebu sustava za upravljanje i rukovanje vatrom i razmjenu informacija sa saveznicima. Broj topničkih oruđa definiran je financijskim mogućnostima i potrebama.
	58.	SREDSTVA ZA PROTUOKLOPNU BORBU Predlažem da se postojeći protuoklopni sustav (Fagot, Metis) zamjeni novim sustavom većeg dometa i bolje probojnosti.	Tako je i navedeno u Nacrtu DPR-u.
	59.	SREDSTVA OKLOPNIŠTVA Za BVP M80A pri kraju planskog razdoblja navodi se da će se razmotriti modernizacija. Treba vidjeti i u budućnosti planirati nabavku modernijeg BVP-a. Za BOV Patrija i lako oklopno vozilo MRAP i M-ATV predlažem nabavku određenog broja jednih i drugih vozila za razvrstanu pričuvu	Tijekom raščlambe zahtijevanih sposobnosti razmatrala se i opcija zamjene oružanog sustava M-80 novim suvremenim borbenim vozilom pješastva. Međutim, zbog velikog broja tih sustava, potrebnih financijskih sredstava te ostalih prioritetnih projekata odlučeno je da se za ovo plansko razdoblje planira provedba modernizacije. Razvoj sposobnosti utemeljen je na strateškim procjenama prijetnji i rizika provednim kroz proces strateškog pregleda obrane i djelomično i izradu DPR-a, a dinamika i dimenzioniranje razvoja sposobnosti utemeljeno je i na raspoloživosti resursa za njihovo ostvarenje.
Miroslav Šalamon	60.	- o nasljedniku MiG-21 za HRZ se opet ne govori čime se nastavlja iznimno neozbiljan, negativan i na kraju opasan trend odlaganja i nečinjenja. Teško je shvatiti pasivnost MORHa i odgovornih po ovom pitanju. - prisutna je prevelika želja da se ukine ovaj rod vojske (nadzvučna komponenta), što je žalosno i neshvatljivo - eventualna nabavka 6-8 zrakoplova je nedovoljna za	Razvoj sposobnosti temelji se na strateškim procjenama provednima u procesu strateškog pregleda obrane, a djelomično i tijekom izrade DPR-a. Razvoj pojedinih sposobnosti usklađivan je sa strateškim procjenama prijetnji i rizika te raspoloživim sredstvima u predstojećem razdoblju. Niti jedan službeni obrambeni planski dokument ne govori o ukidanju nadzvučne komponente, već se govori o donošenju

		<p>moderno funkcioniranje zrakoplovstva (s obzirom na potrebe uvježbavanja, dežurne pare, redovitog održavanja...)</p>	<p>rješenja koje će biti provedivo i prihvatljivo za razdoblje nakon 2024. godine.</p> <p>Sukladno definiranim sposobnostima HRZ-a i PZO-a i činjenici da resurs uporabe MIG-21 ističe potkraj 2024. godine, neminovno je u što kraćem razdoblju donijeti odluku o načinu osiguravanja sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora. Ulaskom u NATO moguća su i alternativna rješenja kao što je multinacionalni pristup temeljen na načelima suradnje, dijeljenja resursa i sposobnosti sa saveznicima i partnerima. DPR izrijeком traži donošenje do potkraj 2016. godine odluke na strateškoj razini o pitanju modaliteta razvoja ove sposobnosti.</p> <p>Broj potrebnih zrakoplova bit će naknadno određen ovisno o odabranom rješenju (samostalno, multinacionalno, bilateralno, itd.), tipu zrakoplova odnosno o zaključcima studije za odluku o budućnosti sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora te nabavci zamjenskog borbenog zrakoplova. Glede modernog funkcioniranja zrakoplovstva u dijelu obuke i treninga, pomoći civilnim institucijama i održavanja minimuma sposobnosti borbenog zrakoplovstva Republika Hrvatska raspolaže s dostatnim brojem zrakoplova.</p>
61.	<p>Srednjodometna PZO je u trećoj kategoriji prioriteta iako bi morala biti čak i veći prioritet od nabavke novih višenamjenskih zrakoplova.</p>	<p>O razvoju sposobnosti se ozbiljno razmišlja, ali svjesni smo da su PZO sredstva izrazito financijski zahtjevna. Studija o razvoju PZO sposobnosti planirana je za 2015. godinu. U prvom djelu planskog razdoblja, u skladu s financijskim mogućnostima, prioritetno je planiran početak opremanja PZO sustavom malog dometa za obranu manevarskih postrojbi. U drugom djelu planskog razdoblja planirana je mogućnost nabave PZO sredstava srednjeg dometa.</p>	
62.	<p>Ne razmišlja se o mobilnim radarima.</p>	<p>Kada je riječ o radarima za nadzor morske površine, iako su sada instalirani kao stacionarni radari, radari „Enhanced Peregrine“ su zapravo u razmjestivoj kontejnerskoj inačici i mogu se relativno brzo prebaciti na mobilnu platformu i pomicati duž obale i otoka. DPR predviđa modernizaciju ovih radara upravo na način da se osigura njihova razmjestivost u manje od tri dana. Mobilni radari podrazumijevaju radare koji mogu djelovati u pokretu, a takvi se nalaze na brodovima HRM-a. Sposobnosti zrakoplovnih mobilnih radara dostupna nam je uporabom AWACS-a koji su zajednička sposobnost NATO saveza. Ipak, ne smije se izgubiti iz vida da mobilnost radara ne znači i njihovu nevidljivost, jer se u</p>	

			elektromagnetskom spektru bojišta aktivni radari lociraju u milisekundama.
63.	O zračnoj podršci za kopnenu vojsku se ni ne razmišlja.		Ukidanje helikoptera Mi-24 je provedeno zbog isteka životnog vijeka odnosno resursa. Razumijemo inicijativu uvođenja borbenih helikoptera. Ako financijski resursi ili multilateralna ili bilateralna rješenja omoguće razvoj ove sposobnosti razmotrit će se mogućnost opremanja drugim tipovima helikoptera, pored postojećih transportnih. Takva opcija navedena je i u Nacrtu DPR-a.
64.	Eskadrila transportnih zrakoplova je ukinuta netom nakon modernizacije.		<p>Zrakoplovi An-32 su taktičko-tehničkih karakteristika koje ne zadovoljavaju potrebe Oružanih snaga. Radi se o tehnici istočnog porijekla za koju smatramo da nije rentabilno vršiti dodatna ulaganja. Oružane snage su izradile stručnu procjenu isplativosti sa zaključkom da su zrakoplovi An-32B nerentabilni za uporabu za zadaće koje se njima obavljaju. Bitni čimbenici koji su utjecali na vrlo nisku iskorištenost oba aviona An-32B su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Namjena aviona An-32B i taktika uporabe u odnosu na geografski položaj i veličinu Republike Hrvatske (zbog kratkih ruta u Republici Hrvatskoj povećan je utrošak resursa slijetanja i uzlijetanja). • Održavanje aviona je vrlo kompleksno i skupo te se zbog nepostojanja odgovarajuće infrastrukture za održavanje u Republici Hrvatskoj mora obavljati u servisima u inozemstvu, uz duge rokove čekanja na provedbu servisnih pregleda i otklanjanje kvarova. <p>Statistika ostvarenih naleta je pokazala da je let prosječno trajao oko 45 minuta, dok je optimalna uporaba (eksploatacija) aviona An-32B u skladu s odobrenim resursima i uvažavajući načela uporabe, godišnji nalet od 250 sati, uz uvjet da let traje prosječno jedan sat i više.</p> <p>Republika Hrvatska nije navela da odustaje od razvoja sposobnosti zračne transportne komponente, a taktički zračni prijevoz će se provoditi helikopterima, dok će sposobnost strateškog zračnog prijevoza Republike Hrvatske osigurati kroz sudjelovanje u NATO i drugim međunarodnim inicijativama te bilateralnim sporazumima i komercijalnim ugovorima, kako je navedeno u Nacrtu DPR-a.</p>

65.	Zbog čega MORH mora sam financirati protupožarnu sezonu kao i spašavanja neopreznih turista?	Poteškoće koje bi nastale izdvajanjem zrakoplova i dijela osoblja iz sastava Oružanih snaga očitovale bi se u otežanom održavanju zrakoplova, usložavanju sustava školovanja i obuke letačkog i tehničkog osoblja, potrebom za znatnim dodatnim financijskim sredstvima koja bi trebala osigurati licenciranje, školovanje, obuku, održavanje, a također i potrebnu infrastrukturu (aerodrome, poletno-sletne staze, stajanke za zrakoplove, skladišta, radionice). Potpora civilnim institucijama, također spada u redovite zadaće HRZ-a i PZO-a. Pored ovih zadaća HRZ i PZO obavlja jednako kvalitetno i druge propisane zadaće.
66.	O kontroli podmorja se ni ne razmišlja – dok se istovremeno dičimo da smo nacija slavne pomorske tradicije.	Sigurnosna prosudba i razrađivani scenariji pokazali su da protupodmorničke sposobnosti nisu prioritet u planskom razdoblju. Kontrola podmorja se ne vrši podmornicama, pošto one predstavljaju ofenzivno borbena sredstvo i „slijepi“ su za nadzor podmorja. Nadzor podmorja može se dijelom obavljati tehničkim sredstvima kao što su hidroakustičke plutače i slično (manje zahtjevno rješenje) ili batiskafima (skuplje rješenje). U većini država veličine i financijske moći poput Republike Hrvatske ova sposobnost nije razvijena. Iz Nacrta DPR-a razvidno je da se tome prilazi sustavno: u prvom dijelu planskog razdoblja planirana je nabava lovaca mina i autonomnih podvodnih vozila, a do kraja planskog razdoblja, u skladu s raspoloživim financijskim sredstvima, nabava i uvođenje u operativnu uporabu višenamjenskog broda koji bi uključivao i senzore za nadzor podmorja.
67.	Protuzračna zaštita obale i HRM-a nam je neadekvatna ili bolje rečeno, nepostojeća.	Brodovi HRM-a posjeduju sustave za vlastitu PZO obranu, bilo topničku ili raketnu (kratki domet). O daljnjem razvoju sposobnosti, pa tako i PZO HRM se ozbiljno razmišlja. Studija o razvoju PZO sposobnosti je planirana za 2015. godinu.
68.	Mogućnosti protubrodске borbe su nam gotovo nepostojeće. Sa remontom RBS-15 raketa se odugovlači a o kupnji dodatnih ili novih sredstava se ni ne razmišlja. Što sa MOLovima?	Brodovi HRM-a su opremljeni topničkim sustavima za izvođenje protubrodске borbe. U tijeku je ispitivanje raketa RBS-15 koje se provodi u nekoliko faza. Cilj ispitivanja je utvrditi razine i mogućnosti provedbe remonta raketa. Do sredine 2015. godine trebalo bi završiti ispitivanja, a u slučaju pozitivnih rezultata Oružane snage bi provele remont s ciljem produljenja vijeka uporabe za narednih pet godina. Financijska sredstva za mogući

		remont su programirana za razdoblje 2015. – 2016. godine. MOL-ovi, kao nosači raketnog oružja, i dalje ostaju u sastavu HRM-a. Operativna sposobnost ovisi o uspješnosti remonta raketa RBS-15 ili nabavi novih raketa, a rješavanje sposobnosti protubrodске borbe moguće je sagledati i kroz nabavu novog raketnog sustava/protubrodskih raketa na kraju planskoga razdoblja, ako to financijske prilike budu omogućavale.
69.	Obalna straža će postati još jedan izgovor za ukidanje i atrofiju HRM-a	<p>Mjesto, uloga i zadaće OSt RH regulirane su zakonskim odredbama i nisu usko vezane za organizacijsku strukturu u kojoj se ona nalazi. Međunarodna iskustva potvrđuju da OSt u strukturi ratnih mornarica vrlo efikasno može izvršavati svoje zadaće (npr. drugi eskadron danske ratne mornarice je zapravo danska OSt; sličan primjer je i sa litvanskom OSt koja je u sastavu ratne mornarice; Ost Kraljevine Norveške itd.). Ustrojavanje Obalne straže Republike Hrvatske nije stvorilo dodatne troškove jer za smještaj, obuku, održavanje, opremanje i modernizaciju koristi već postojeće kapacitete u HRM-u. Kako bi učinkovito djelovala u području ZERP-a, što je njezina temeljna zadaća i područje odgovornosti, koriste se logistički kapaciteti i sustavi za nadzor pomorske situacije koji se nalaze u HRM-u.</p> <p>U tijeku je ispitivanje mogućnosti financiranja iz fondova EU za tzv. "dual use" sredstva koja se mogu koristiti za potrebe OSt.</p> <p>Razvijanje tradicionalnih mornaričkih sposobnosti zajedno sa sposobnostima Obalne straže Republike Hrvatske ima međusobno podupiruće djelovanje i pridonosi ekonomičnijem upravljanju snagama i sredstvima na moru.</p>
70.	<p>Modernizacija tenkova je prespora i nedovoljna</p> <ul style="list-style-type: none"> - broj tenkova se smanjuje na simboličnu razinu i ne vodi se računa o rezervama i zamjenama? - zbog čega je uništen i ignoriran projekt Degman? - zbog čega se nije povoljno nabavio Leopard2 	<p>U skladu s financijskim mogućnostima provedba revizije tenkova će se obaviti do kraja 2017. godine, a početak procesa modernizacije dijela tenkova planira se od 2018. godine. Ovakva dinamika odgovara prioritetima utemeljenim na trenutnoj i projiciranoj sigurnosnoj situaciji u okruženju Republike Hrvatske. Broj tenkova M-84 kojima su opremljene Oružane snage zadovoljava potrebe održavanja sposobnosti u planskom razdoblju. U skladu s financijskim mogućnostima planirana je i provedba revizije i početak procesa modernizacije tenkova. Broj uključenih sredstava sukladan je procjeni ugroze sigurnosti teritorija Republike Hrvatske te činjenici da smo u sustavu kolektivne obrane. Ovdje se govori o broju tenkova u operativnoj uporabi. Ako analize pokažu mogućnost i isplativost, ostatak</p>

		tenkova se može konzervirati. Smatramo da uz postojeći broj tenkova nema potrebe za nabavom dodatnih rabljenih oklopnih sredstava već financijska sredstva treba utrošiti u razvoj drugih prioritetnih sposobnosti (PZO, ABKO, inženjerija). Borbenim karakteristikama M84 je tenk koji odgovara potrebama sposobnosti za provedbu ratnih operacija na teritoriju Republike Hrvatske, tako da se troškovi nabave tenkova tipa Leopard 2 ne bi opravdali značajnim unaprjeđenjem ovih sposobnosti.
71.	O modernim POVRS ima se ni ne razmišlja.	Održanje visoke razine sposobnosti PO borbe planirano je dijelom modernizacijom postojećih sredstava, a u dogledno vrijeme i zamjenom postojećih sustava sustavima nove generacije. Razvoj sposobnosti protuoklopne borbe planiran je i kroz projekt BOV PATRIA ugradnjom POVRS-a i topa 30 mm.
72.	Patrie su naoružane simbolično.	Zbog nedostatka financijskih sredstava naoružavanje BOV PATRIA nije u okvirima dinamike i opsega prvotno planiranih, ali se s naoružavanjem nastavlja. Određeni broj BOV-ova opremljen je DUOS 12,7 mm, a dio će biti opremljen sa DUOS 30 mm te POVRS. Sukladno proračunskim mogućnostima nastaviti će se s daljnjim opremanje BOV-ova protuoklopnim sredstvima i topovima. Planirana razina naoružavanja borbenih vozila primjerena je zahtjevima sposobnosti, ali je nužno provesti naoružavanje svih vozila najkraćom dinamikom koju će omogućiti dostupna financijska sredstva.
73.	O zamjeni za M-80 se ni ne razmišlja, iako Nijemci imaju viška odličnih Mardera koje nude po simboličnim cijenama. Misli li MORH da mu netreba IFV?	Tijekom raščlambe zahtijevanih sposobnosti Oružanih snaga razmatrala se i opcija zamjene oružanog sustava M-80 novim suvremenim borbenim vozilom pješništva. Međutim, zbog velike količine tih sustava, potrebnih financijskih sredstava te ostalih prioritetnih projekata odlučeno je da se za ovo plansko razdoblje planira provedba modernizacije. Modernizacijom bi se osiguralo održavanje sposobnosti mehaniziranog pješništva do ostvarenja mogućnosti zamjene sredstava modernijima.
74.	Mirovne i NATO misije nisu smisao postojanja i primarni cilj OSRH. Porezni obveznici izdvajaju za obranu da bi se učinkovito i <u>samostalno</u> mogao zaštititi teritorij (kopno, zrak i more) RH. Mirovne i ostale misije mogu biti tek sekundarni	Obrana Republike Hrvatske i saveznika je prva misija Oružanih snaga. Ulaskom u kolektivnu obranu ostvarena je sposobnost snažnog odvratanja potencijalne agresije, čime se smanjila i vjerojatnost provedbe zadaća u okvirima prve misije. Članstvo u

	<p>dodatak toj zadaći a nikako prioritet kao što je to bilo do sada. Ukoliko se već inzistira na prekomjernom opsegu sudjelovanja OSRH u misijama, zbog čega se on ne iskoristi da bi se od saveznika dobile donacije ili povoljna kupnja borbene tehnike (pod borbenom tehnikom ne smatramo MRAP i ATV vozila)? Zbog čega se ne ukaže na katastrofalno stanje naše nadzvučne komponente i PZO i ne zatraži pomoć?</p>	<p>kolektivnoj obrani podrazumijeva i sudjelovanje u misijama Saveza, što uključuje i reakcije na krize i doprinos stabilnom i sigurnom okruženju. Samostalna obrana je višestruko zahtjevnija po pitanju angažiranja nacionalnih resursa ili razvoja punog spektra sposobnosti.</p> <p>Modernizacija Oružanih snaga provodi se u skladu s proračunskim mogućnostima i uz oslonac na strateške partnere. Sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama omogućilo je, suprotno tvrdnji, brže opremanje značajnim količinama vojne opreme (vozila, komunikacijska oprema, simulatori) zahvaljujući dostupnim fondovima u okviru suradnje s NATO tijelima ili sa strateškim partnerima. U Nacrtu DPR-a naglašeno je kako će se tijekom planskoga razdoblja dostići preporučena razina izdvajanja za opremanje i modernizaciju od 20% Financijskog plana Ministarstva obrane.</p> <p>Modernizacija se provodi u skladu s proračunskim mogućnostima, uz oslonac na strateške partnere. Obzirom da se radi o razgovorima i pregovorima čiji je ishod nepoznat smatramo bespredmetnim takve inicijative prikazivati u ovom dokumentu.</p>
75.	<p>Svaki novi Dugoročni plan razvoja OSRH pokazuje sve manje entuzijazma i ambicija a po tome i ovaj nije prekinuo trend.</p>	<p>Kako je ovo tek drugi DPR, nije jasno na što se misli sa „svaki novi“. Razina ambicije razvojnih planova usklađena je s mogućnostima Republike Hrvatske koje ih podupiru. Previsoka razina ambicije bi dodatno iscrpilo raspoložive resurse u doba gospodarske krize.</p>
76.	<p>Prevelika težnja za oslanjanje na druge je recept za katastrofu. Nitko ne poštuje države koje nisu sposobne zaštititi svoj teritorij i projicirati silu unutar svog vlastitog teritorija. Događanja u svijetu ,kao i našoj povijesti, dokaz su da se primarno moramo oslanjati na sebe.</p> <p>Ovaj prijedlog plana u potpunosti ignorira ugroze u susjedstvu (od nestabilne BiH ,do ostalih koji imaju otvorene teritorijalne pretenzije prema RH). Čitajući ovaj plan stječe se dojam da živimo na nekom idealnom mjestu u pacificiranom okruženju bez opasnosti.</p>	<p>Za izradu DPR-a provedene su potrebne raščlambe i izrađene odgovarajuće prosudbe ugroza Republike Hrvatske od regionalne do globalne razine, kojima su obuhvaćeni svi oblici ugroza. Ne treba, ipak, ispustiti iz vida da je članstvo u NATO-u i EU-u instrument ne samo odvratanja potencijalne agresije, nego i stabilizacije regionalnog okruženja Republike Hrvatske, obzirom na dijeljenje integrativnih težnji susjeda Republike Hrvatske.</p>
77.	<p>OSRH moraju razvijati samostalno što više sposobnosti i to sa istim onim entuzijazmom sa kojima su do sada ukidane i degradirane (napadni helikopteri, podmorničarstvo, PZO, RZ).</p> <p>- OSRH se nikada nebi smjele dovesti u poziciju da nam</p>	<p>Samostalni razvoj cjelokupnog spektra potrebnih obrambenih sposobnosti za Republiku Hrvatsku predstavljao bi ekonomski prevelik teret i dugoročno bi proizveo devastirajući gospodarski učinak. Modernizacija Oružanih snaga provodi se u skladu s proračunskim mogućnostima i uz oslonac na strateške partnere i</p>

		<p>neka druga zemlja mora čuvati bilo koji dio teritorija (zrak, kopno ili more).</p> <p>- MORH bi se morao početi boriti za više sredstava a ne se poslušno i bespogovorno odricati istih (od proračunskih sredstava do nekretnina i imovine).</p> <p>- iako se MORH rado poziva na NATO kada se degradiraju pojedine grane i mogućnosti OSRH (podmorničarstvo, PZO, HRZ, oklopništvo itd.) istovremeno ignorira preporuku o potrebi da se izdvaja bar 2% BDPa za obranu. To je nedosljednost i na kraju izigravanje naših saveznika, od koje treba odustati.</p> <p>- u MORH i OSRH treba napokon zaposliti ljude koji će imati hrabrosti, ambicije i vizije da razvijaju OSRH i njihove sposobnosti. Vrijeme je da se prestane sa degradiranjem i minimaliziranjem OSRH</p>	<p>multinacionalne inicijative. Sposobnosti se razvijaju na sve dostupne moguće načine uključujući sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama koje je omogućilo brže opremanje pojedinim sredstvima, zahvaljujući dostupnim fondovima u okviru NATO-a ili sa strateškim partnerima (FMF, FMS, NSIP).</p> <p>Republika Hrvatska je pristupanjem u euroatlantske sigurnosne integracije preuzela određene obveze u sklopu kolektivne obrane. Samostalna obrana je višestruko zahtjevnija po pitanju angažiranja nacionalnih resursa ili razvoja punog spektra sposobnosti.</p>
	78.	<p>MORH mora iskoristiti akcije u kojima pomaže civilnom stanovništvu (gašenje požara, poplave, medicinski transport) kako bi ukazao na potrebu za ulaganjem u vojsku i da vojska nije teret ,nego zalag za budućnost, svojevrsno osiguranje.</p>	<p>Sukladno definiranom opredjeljenju u razini ambicije iskazanoj u misiji potpore civilnim institucijama u Strateškom pregledu obrane.</p>
Jurica Šare	79.	<p>DPR ne nudi nikakvo upravljanje osobljem. Općenito se spominju školovanja, usavršavanja i slično, ali nema nikakve ideje. Glavna ideja je smanjenje osoblja i to se nastoji postići.</p>	<p>Predviđeno smanjenje osoblja je nedvojbeno sadržano u DPR-u. Međutim, s istom razinom razrade obuhvaćeni su i sadržaji vezani uz prijam osoblja, profesionalni razvoj, personalnu potporu, zdravstvenu zaštitu i tranziciju, a obrazovanje i znanost i obuka su obuhvaćeni posebnim poglavljima DPR-a. Stoga smatramo kako ovakva primjedba ne stoji.</p>
	80.	<p>Budući da je broj ljudi koji žele ući u OS RH još uvijek velik, mogla bi se napraviti velika selekcija. Selekcija bi se trebala raditi i za prijem vojnika i za prijem časnika/kadeta.</p>	<p>Odabir za djelatnu vojnu službu postoji i držimo kako je učinkovit, a dokaz tomu su razina djelovanja Oružanih snaga od njihovog začetka na ovamo. Naravno, za poboljšanja ima značajnog prostora te je stoga i predviđena posebna zadaća: Unaprijediti sustav odabira, procjene stanja osoblja i potpore poštujući</p>

			znanstvene i strukovne zdravstvene, psihološke i kineziološke zahtjeve, s rokom do potkraj 2015. godine.
81.	Ukidanje trećeg ugovora za vojnike pod ugovorom. U tome postoji velika mogućnost manipulacija, a osim toga, vojska s time stari. Budući da je priljev vojnika i dalje veliki, nema potrebe za produžavanjem ugovora. Glavni razlog do sada je bilo nekakvo iskustvo koje ima stari vojnik. To nije istina, jer iskustvo se treba čuvati u starijih časnika i kod dočasnika. Mladi često imaju novu viziju i svježiji način razmišljanja, a to se gubi manjim priljevom mladih vojnika.		Točno su izloženi argumenti za i protiv trećeg ugovora o djelatnoj vojnoj službi. Treći ugovor je predviđen Zakonom o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske dok u samom DPR-u broj ugovora nije naveden, ali je nedvojbeno zadržano strateško usmjerenje na prijam vojnika isključivo ugovorom. Stoga u ovom trenutku ova primjedba nema izravni odraz na DPR, ali ju je moguće ponovno razmotriti pri mogućoj izmjeni zakona.
82.	Velik broj pripadnika radi na mjestima do kojih nema organiziran prijevoz, a moglo bi ih se jednostavno premjestiti na mjesta za koja prijevoz postoji. Tako se ne bi dodatno plaćali troškovi koji se već plaćaju.		Primjedba u potpunosti stoji i nema dvojbe oko smjera postupanja te je smanjenje troškova jedan od ciljeva kojima se teži. Međutim, navedeno nije tema posebno razrađena u DPR-u, no posredno ima veze s u DPR-u opisanom razmještajem postrojbi. Pri provedbi razmještaja i troškovi prijevoza su stavka koja se na razne načine nastoji smanjiti, prije svega podizanjem kvalitete i mogućnosti stanovanja ulaganjem u infrastrukturu.
83.	Mogućnost provođenja psiholoških operacija je navedena u jednoj rečenici. Postrojba za provođenje psiholoških operacija se može ubaciti u zapovjedništvo specijalnih snaga. Neće iziskivati dodatne troškove, najviše troškova će biti za software, pojedinu opremu i osposobljavanja djelatnika (mada se mogu dobiti iz civilstva)		U skladu sa preuzetim Ciljevima sposobnosti, Oružane snage trebaju imati najmanje Element potpore psiholoških operacija (ekvivalent satnije) za upućivanje u međunarodne operacije. Prema predloženom ustroju, postrojbe za psihološke operacije neće biti organske te se zato ne vide u strukturi Oružanih snaga. Ustrojem su definirana samo mjesta časnika za psihološke operacije na razini Glavnog stožera, zapovjedništava Hrvatske kopnene vojske i gardijskih brigada. Kako bi se ispunio postavljeni Cilj sposobnosti, tijekom 2014. godine privremeno je ustrojen Vod za psihološke operacije koji se nalazi u sastavu deklarirane Bojne grupe mehaniziranog pješaštva. S pripadnicima voda provedena je temeljna, napredna i specijalistička obuka kako bi postigle tražene sposobnosti. U planu je do 2018. godine ustrojavanje još dva voda za psihološke operacije koji bi se ušli u sastav preostalih dviju deklariranih Bojni grupa mehaniziranog pješaštva. Prijedlog da se u sastavu Zapovjedništva specijalnih snaga ustroji postrojba za psihološke operacije svakako zaslužuje pažnju te će se razmotriti mogućnost ustrojavanja postrojbi za psihološke operacije kao organske postrojbe u sastavu Zapovjedništva specijalnih snaga.

84.	Treba nabaviti samovozne MB 120 mm.	Inicijalnim uvođenjem projekta BOV PATRIA bilo je planirano razvijati inačicu ovog sredstva s MB 120 mm. Naknadnom revizijom projekta zbog smanjenja financijskih sredstava raspoloživih za ovaj projekt, odustalo se od razvoja takve inačice BOV-a. Samovozni MB 120 mm nisu planirani za nabavu u planskom razdoblju zbog nedostatnih financijskih resursa.
85.	Rješavanje neperspektivnih objekata mora odmah započeti. Iskustvo do sada pokazuje da proces primopredaje objekata lokalnoj vlasti ili nekom drugome, traje godinama, a u nekim slučajevima je pitanje kad će uopće završiti. Oslanjati se da će neki ured za upravljanje državnom imovinom o istoj voditi računa je kocka. Ako se objekti predaju „nekome“ a taj ne vodi računa i ne održava te objekte (jer nema mogućnosti) oni će propasti.	Odlukom Vlade Republike Hrvatske iz 1992. godine, Oružane snage zaprimile su 402 vojna objekta (vojarne, skladišta, vojni poligoni, luke,...). U skladu sa smanjenjem brojčane veličine i operativnim rasporedom, prestala je potreba za ovakvim brojem vojnih objekata te su Oružane snage definirale neperspektivne lokacije i njihov popis. Slažemo se da je dosadašnja praksa pokazala kako proces predaje traje dugo što je rezultiralo trošenjem proračunskih sredstava za plaćanje naknada, devastacijom, dodatnim angažiranjem pripadnika Oružanih snaga na osiguranju i dr. Međutim, do pozitivnih pomaka je došlo u posljednje vrijeme što pokazuje i činjenica da je u zadnja tri mjeseca izvršena primopredaja oko 150 vojnih nekretnina.
86.	Kao opasnost za RH nije navedena izravna agresija, jer nije izgledna u vremenskom razdoblju koje se razmatra. Ali nije navedena ni ugroza od asimetričnih prijetnji, posebno terorizma. Kao opasnosti i izazovi nisu navedene ni prirodne ili neke druge katastrofe. Ovogodišnje poplave bi nas trebali malo više podsjetiti kako bi trebali biti spremniji na takve opasnosti. Sudeći po nacrtu DPR-a, za Hrvatsku nema nikakvih ugroza.	U DPR-u se ne rade sigurnosne procjene općeg tipa, koje bi imale za cilj utvrditi moguće vrste i oblike prijetnji i izazova, nego ciljane i fokusirane procjene okružja relevantne za utvrđivanje potrebnih vojnih sposobnosti. U njima je naglasak na prijetnjama i čimbenicima koji izravno ili neizravno utječu na definiranje zahtjeva za sposobnostima Oružanih snaga. DPR je rađen u skladu s NATO metodologijom (planiranje temeljeno na sposobnostima); to nije, u prvom redu, strateški policy dokument, već planski dokument u čijem je fokusu plan razvoja sposobnosti. U pripremi dokumenta korišteni su strateške procjene donesenoga Strateškog pregleda obrane, ali uz to, u analitičkoj fazi rada, detaljno su razmatrane strateške okolnosti te je razvijen široki spektar scenarija koji mogu generirati potrebu za djelovanjem Oružanih snaga. Asimetrične prijetnje, uključujući terorizam, jasno su navedeni u razmatranju regionalnog okružja (ugroze u regiji). Prirodne i druge katastrofe navedene su u dijelu teksta u kojem se opisuju misije Oružanih snaga (na njih Oružane snage moraju biti spremne odgovoriti, ali to čine sa sposobnostima koje već imaju razvijene zbog drugih prijetnji).

87.	<p>Bez dogovora oporbe i vlasti, Vlade i Predsjednika da se proračun za obranu neće dirati ovaj plan neće preživjeti prvu godinu. Ili do 2017. godine. Također, nerealno je očekivati da će naš proračun rasti na razinu od 2% BDP-a. To neće dati nijedna vlast. Bez političkog dogovora vlasti i oporbe da se proračun za obranu neće smanjivati rebalansom, ne može biti ni nikakvog planiranja.</p>	<p>Temeljne pretpostavke o financiranju plana iznijete su u dijelu teksta o financijskim resursima, a mehanizmima upravljanja predviđeno je osigurati fleksibilnost u provedbi plana. U pripremi plana, izuzetno je velika pozornost pridana upravo realističnosti i priuštivosti. Financijske projekcije nisu nerealne, nego zapravo izuzetno oprezne. To se možda najbolje vidi u činjenici kako u prve tri godine planskog razdoblja, a vodeći računa o makroekonomskim kretanjima i proceduri prekomjernog deficita Europske unije, nije predviđeno realno povećanje obrambenog proračuna.</p> <p>Što se tiče rasta financijskog plana na razinu 2% BDP-a, dokument samo navodi da će se tome svakako težiti, a za što su pretpostavke oporavak gospodarstva i rast BDP-a. Ovaj udio nije se razmatrao u razdoblju kojeg obuhvaća ovaj dokument, ali je udio financijskog plana u BDP-u u drugom razdoblju obuhvaćenom ovim dokumentom blago rastao do razine 1,6% BDP-a u 2024. godini.</p>
88.	<p>Kako mogu ljudi biti nositelji nekakve vizije i ključ razvoja ako su, po DPR-u, ti isti ljudi problem. Jer su višak. Obrazovanje ljudi i ulaganje u ljude će se isplatiti ako ljudi u koje je uloženo ostanu u sustavu na mjestima za koje su se školovali ili imaju iskustva. To pretpostavlja da upravljanje osobljem MORA biti na prvom mjestu. Neracionalno upravljanje osobljem, npr. školovanje ljudi koji se tijekom školovanja ili završetkom školovanja šalju u mirovinu, ne doprinosi razvoju OS RH. Naprotiv. Niti bi se na školovanja i izobrazbe za određene dužnosti trebali slati ljudi koji nisu i nikad neće ni biti na tim dužnostima ili poslovima.</p>	<p>Slažemo se s tvrdnjom u primjedbi kako ljudi i upravljanje osobljem trebaju biti na prvom mjestu. Pri tomu, činjenica da je u ovom trenutku brojnost osoblja u Oružanim snagama iznad ciljane veličine kroz nekoliko godina ne treba tumačiti kao problem niti kao višak ljudi, već jednostavno da će brojnost različitim mehanizmima biti dovedena u planiranu veličinu. Na različite oblike obrazovanja upućujemo djelatnike predviđene za dužnosti vezane s tim obrazovnim sadržajima, no pri tomu treba imati na umu kako i rasporedi na tim dužnostima imaju određeno, u nekim slučajevima i propisima točno utvrđeno trajanje.</p>
89.	<p>Ideja o pričuvu je dobra, ali se u daljnjem planu ne spominje na koji način će to funkcionirati. Hoće li istih 20 000 ljudi stalno ili bar 10 godina biti u pričuvu? Ili će se sastav ljudi mijenjati periodično? Koliko često će se provoditi obuka? Mjesečno, godišnje? Koliko će ljudi do 2024. godine proći kroz sustav pričuve?</p>	<p>Točno je da sve pojedinosti vezane uz pričuvu nisu utvrđene DPR-om. No, podsjećamo, riječ je o strateškom planskom dokumentu koji ni ne treba sadržavati razradu ovakvih sadržaja. Daljnja razrada pitanja vezanih uz pričuvu je predviđena u prikazu zadaća gdje je navedeno: "Uspostaviti mehanizam narastanja ukupnih obrambenih sposobnosti razvojem pričuve, uključujući sustav izobrazbe pričuvnih časnika i dočasnika (2015)." Dakle, riječ je o projektu koji treba biti razrađen nakon odobravanja DPR-a, a do potkraj 2015. godine.</p>

	90.	Izdvajanje Središnjice i njezino stavljanje pod zapovjedništvo GS je dobra stvar. Međutim, bez procedura i sustava praćenja karijere DVO-a, bez planiranja njihovog razvoja, počevši od školovanja, tečajeva, misija, vježbi i svega ostalog nema pomaka. Ne smije se događati da pripadnici OS RH sami traže za sebe mjesta u drugim postrojbama i zatim se sami brinu o svojem premještanju, počevši od razgovora s budućim zapovjednikom do razgovora i „žicanja“ suglasnosti trenutnog zapovjednika. U DPR-u je spomenuto upravljanje osobljem, ali ako ono ostane na onom općenitom onda nema promjena i to je uludo bačen novac i vrijeme.	Slažemo se. Sustav upravljanja osobljem se implementira, ali dio je vezan za materijalne uvjete i financijska sredstva.
	91.	Sudeći po Nacrtu DPR-a, jedino će GMBR sudjelovati u MVO. Ako je to istina i ako GMBR sudjeluje s organskom postrojbom, onda znači da će GOMBR-i od sudjelovanja u MVO ostati mrvica. A za postrojbe GOMBR-e ništa. To je šteta jer velik potencijal koji se nalazi i koji će se nalaziti u GOMBR-i ostaje neiskorišten a sposobnosti koje bi postrojbe i pojedinci mogli steći se ne stižu.	Zadaće gardijskim brigadama definirane su njihovim ustrojem, naoružanjem i preuzetim Ciljevima sposobnosti. Gardijska mehanizirana brigada i Gardijska oklopno-mehanizirana brigada najveće su višerodne taktičke postrojbe, u kojima su glavni borbeni moduli bojne borbenih rodova (pješaštvo i oklopništvo) koje se razlikuju po ustroju i naoružanju. Gardijska mehanizirana brigada i Gardijska oklopno-mehanizirana brigada razvijaju sposobnosti obrane Republike Hrvatske i saveznika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Njihovi pripadnici ravnomjerno participiraju u NATO operaciji ISAF u Afganistanu te će i dalje ravnomjerno sudjelovati u operacijama potpore miru sukladno potrebama i zahtjevima. Nadalje, obje gardijske brigade razvijaju i održavaju sposobnosti te sudjeluju u pružanju potpore civilnim institucijama i stanovništvu tijekom velikih šumskih požara, poplava i sl. U skladu s navedenim, može se zaključiti da ne postoji nikakav nesrazmjer između angažiranosti pripadnika brigada, već samo obveze koje proizlaze iz preuzetih Ciljeva sposobnosti. Pripadnost određenoj postrojbi ne određuje sudjelovanje pripadnika u operacijama.
	92.	Sudeći po dokumentu Središte za MVO se više neće zvati Obučno središte za MVO. Stalne promjene imena, posebno za središte koje surađuje i s međunarodnim partnerima, je kao mijenjanje imena branda.	Od svog ustrojavanja pa do 2007. godine postrojba je imala naziv Središte za MVO, a 2007. godine Središte je dobilo prefiks "Obučno". U Nacrtu DPR-a željelo se vratiti prvobitni naziv što nije samo "kozmetička" promjena naziva postrojbe već povratak nazivu po kojem je Središte postalo međunarodno poznato i priznato. Većina tijela međunarodnih organizacija i drugih središta u komuniciranju upotrebljava naziv IMOC dakle Središte

			za MVO. Naziv Središte za MVO u najboljoj mjeri oslikava ono što radi u svom opsegu i značaju. Naziv "obučno središte" ga ograničava i definira kao nešto što je u drugim središtima za MVO tek jedan dio aktivnosti koje rade i provode. Ovo je u stvari re-brandiranje Središta.
93.	<p>Psihološke operacije su jedna od zadaća koju bi provodile specijalne snage, ali u strukturi se ne vidi tko bi se time bavio. Vjerojatno se u dokumentu mislilo da bi 1. i 2. grupa djelovali kao TPT- ijevi na terenu, međutim nigdje se ne vidi tko bi „proizvodio“, planirao i osmišljavao ono što bi oni radili. Valjalo bi razmisliti o uvođenju PSE (Element potpore za psihološke operacije) u sastav Zapovjedništva specijalnih snaga. Takav jedan sastav do 40 ljudi s opremom za proizvodnju, planiranje i analiziranje materijala ne bi koštao puno, a razvijao bi sposobnost psihološkog djelovanja i u borbenim uvjetima i u mirovnim operacijama. Ujedno bi trebalo i planirati na razini GS odjel koji će se baviti InfoOpsom, tj. koordinirati određene aktivnosti InfoOpsa.</p>		Odgovor kao pod točkom 83.
94.	<p>Dobna struktura se ne popravlja, tj. vojska se ne pomlađuje prijemom mladih niti odlaskom starih u mirovinu. Promjena Zakona o obrani u kojem će se izbaciti mogućnost potpisivanja trećeg ugovora za vojnike je jedan od načina kako će se pomladiti vojska. Trenutna starost DVO je malo iznad 36 godina. Ako vojnik pod ugovorom u dva potpisana ugovora, tj., u 8 godina ne napreduje do dočasnika nema ga smisla dalje držati u sustavu. Ne čini se usluga ni vojniku ni sustavu, a otvara se mogućnost za razne manipulacije. Istovremeno se otvara mogućnost prijem u službu mlađih pripadnika a napuštanjem službe se puni baza s novim pripadnicima za razvrstanu pričuvu.</p>		<p>U potpunosti je točno kako je područje ljudskih potencijala puno šire od smanjenje brojnosti osoblja. No, držimo kako cjelina teksta poglavlja posvećenog ljudskim potencijalima, pa čak ni ovdje izdvojeni citat ne upućuje na takav zaključak. Budući da je u primjedbama pitanje trećeg ugovora već navedeno slobodni smo ponoviti odgovor. Točno su izloženi argumenti za i protiv trećeg ugovora o djelatnoj vojnoj službi. Treći ugovor je predviđen zakonom dok u samom Nacrtu DPR-a broj ugovora nije naveden, ali je nedvojbeno zadržano strateško usmjerenje na prijam vojnika isključivo ugovorom. Stoga u ovom trenutku ova primjedba nema izravni odraz na DPR, ali ju je moguće ponovno razmotriti pri eventualnoj izmjeni zakona.</p>
95.	<p>„<i>Sudjelovanje u savezničkim i drugim međunarodnim operacijama postat će neodvojiv dio profesionalnih obveza i zahtjeva, u kojima će, umjesto prijašnje dragovoljnosti, odlučujuće biti potrebe službe.</i>“<i>str 54</i></p> <p>Ovo je već uvedeno u Zakon koji je na snazi već više od godine dana. Planirati ovako nešto nema potrebe jer je već zakonski određeno.</p>		<p>Točno je da je sudjelovanje u savezničkim i drugim međunarodnim operacijama postalo zakonska obveza, no za puno zaživljavanje tog smjera potrebno je da ono bude ne samo formalna obveza već sastavnica vojničkog života uistinu inkorporirana u sve postupkovne propise te u vrijednosni sustav vojske i očekivanja njezinih pripadnika.</p>

96.	Za svakog vojnika dočasnika i časnika mora postojati plan razvijanja, školovanja, obučavanja, obnašanja dužnosti i stjecanja iskustva. Ne može se do kraja prepustiti pripadniku OS da sam vodi svoju karijeru, da sam za sebe traži nove dužnosti, bira misije, lobira za bilo kakvu dužnost, misiju ili tečaj.	Zamišljeno upravljanje osobljem se implementira, ali dio je vezan za materijalne uvjete i financijska sredstva.
97.	U dijelu dokumenta koji je nazvan „Personalna potpora“ spominju se projekti koji će privući i zadržati „kvalitetno, kvalificirano i motivirano osoblje“. Ne navode se koji projekti, čak niti uopćeno. Ovakva formulacija ispada kao floskula koja se morala staviti da se popuni prazan prostor. Kvalitetno i kvalificirano osoblje će se dobiti jasnim personalnim upravljanjem osobljem, a motivirano - s dobrim uvjetima na poslu i poštenim odnosom prema pripadnicima OS RH.	Premda je ovdje riječ o možda općenitom tekstu, DPR kao strateški dokument nema za cilj točnu razradu postupaka u pojedinim područjima. Ovdje je izneseno veći broj primjedbi i prijedloga vezanih uz postupanje u pojedinom području, no one prelaze raspravu sadržaja vezanih uz DPR.
98.	Način umirovljenja je loše postavljen. Prave se liste koje se na početku drže u tajnosti, zatim se šuška o njima. Kad budući umirovljenik dozna da je na listi još uvijek nije siguran da je to istina. Ovakav način odlaska u mirovinu, a provodi se već više od 10 godina, nije način na koji bi se OS RH zahvaljivale pripadnicima koji su ih stvarali i izgrađivali i ratovali u Domovini i po svijetu. Način umirovljenja mora biti propisan nekakvim SOP-om koji bi cijenio doprinos koji su budući umirovljenici dali za OS RH i RH.	Tekst u DPR-u je usmjeren prije svega na uvjete umirovljenja koji su sada utvrđeni Zakonom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, a uz koji su izrečene najave o promjenama u sustavu vojnih umirovljenja. Samo postupanje pri umirovljenju, koje je u primjedbi na određeni način opisano, u tekstu je spomenuto, ali kao strateška smjernica za pristup u postupanju. Stoga ovdje izrečene primjedbe nisu izravno vezane za tekst DPR-a, štoviše u skladu su s njime, no bit će uzete u obzir kod razmatranja neposrednog postupanja pri prestancima službe djelatnih vojnih osoba.
99.	<p><i>„Nastavit će se s razvojem programa pripreme osoblja za izdvajanje. Razvit će se programi tranzicije i izdvajanja ugovornih vojnika/mornara koji nakon jednog, dva ili tri ugovora napuštaju vojnu službu. „ str 56</i></p> <p>Ovo je dobar način, ali ako će biti provođen kao SPECTRA onda je bolje da ga nema. Unutar vojnog sustava bi trebalo postaviti školovanja i osposobljavanja vojnika za one specijalnosti koje mu mogu zatrebati i u civilstvu. Time prvenstveno mislim na vojnike pod ugovorom.</p>	<p>Primjedba u načelu ukazuje na iskoristivost znanja stečenih u djelatnoj vojnoj službi u civilnom životu. No, na žalost, samo osposobljavanje za vojnike nije moguće postaviti tako da se prvenstveno stječu znanja primjenjiva u civilstvu budući da je riječ o pripremi za vojne zadaće. Vojnici koji ulaze u službu već imaju završenu najmanje srednju školu te time i stečena određena civilna stručna znanja. Stoga im ne treba pružati na tom području ciljane kvalifikacije. Međutim, Ministarstvo obrane od potkraj 2002. godine provodi „Program tranzicije i zbrinjavanja izdvojenog osoblja“, koji je uspostavljen s namjerom da se izdvojenim osobama, kroz proces tranzicije, pruži institucionalna potpora u ostvarenju nove karijere na civilnom tržištu rada.</p> <p>Budući da se primjedba prvenstveno odnosi na „ugovorne</p>

			<p>vojnike“, naglašavamo kako je riječ o mladim osobama koji nakon vojne karijere imaju mogućnost, kroz korištenje potpornih programa u okviru Programa tranzicije, dodatno usavršiti postojeća znanja ili steći nove vještine i sposobnosti sukladno zahtjevima civilnog tržišta rada. Kroz potporni program savjetovanja i pomoći pri pronalaženju zaposlenja, izdvojenim osobama dostupne su informacije o kretanjima i stanju zaposlenosti na civilnom tržištu rada, temeljem kojih svaka izdvojena osoba može osvijestiti koja su znanja, vještine i sposobnosti potrebni za aktivno uključivanje na civilno tržište rada, kao i za kojim je poslovima i radnim mjestima potrebno dodatno usavršavanje i certificiranje dodatnih znanja i vještina, u skladu sa zahtjevima Europske unije. Navedeno usavršavanje i certificiranje znanja i vještina izdvojena osoba može ostvariti putem potpornog programa stručnog osposobljavanja u okviru navedenoga Programa tranzicije.</p>
100.		<p>Gušenje obuke nametnutim zadaćama, uzimanje iz proračuna i ukidanje vježbi, neulaganje u strelišta i vježbališta dovodi do povećanja troškova i slabo obučenog vojnika. U konačnici nas košta više jer moramo počinjati ispočetka. Ovo su i dalje problemi u obuci i ostat će to bez obzira na nove tehnologije i simulatore. Također, obučavanje za zadaću i dalje mora biti prioritet.</p> <p>Troškove obuke se ne smije smanjivati. Svako smanjenje troškova za obuku nas na kraju više košta. Troškovi za obuku i vježbe se moraju povećati. Razdoblja obuke koja su postojala 90tih ponovno uvesti (crveno- žuto – zeleno), podesiti ih sukladno mogućnostima postrojbe i držati ih se slijepo, tj. svako odstupanje od plana obuke debelo razjasniti. Na planiranju obučnih događaju veću bi samostalnost trebalo spustiti na zapovjednike bojni. Bojeva gađanja i vježbe se ne smiju odgađati.</p>	<p>Slazemo se s komentarom da se troškovi obuke ne smiju smanjivati i da je obuka najvažnija zadaće te da se mora provoditi. U Nacrtu DPR-a pod pojmom "smanjenja troškova" misli se, kako će se daljnjim unaprjeđenjem i usvajanjem novih metoda te opremanjem novim sredstvima (simulatori, simulacije, uređenje strelišta i vježbališta,...), smanjiti troškovi obuke i time će se osigurati više novaca za njenu daljnju provedbu. Dakle, ovdje se nije govorilo o smanjenju izdvajanja i ulaganja u obuku nego o povećanju učinkovitosti, razine organizacije, korištenje jeftinih oblika obučavanja što će rezultirati da će se za iste troškove provesti više obuke.</p> <p>Važnost obuke prepoznata je, što je u proteklim godinama rezultiralo kontinuiranim povećanjem proračunskih sredstva predviđenih za obuku (2010.-12,7 mil, 2011.-17,7 mil, 2012.-52 mil, 2013.-58 mil te 2014.-55,8 mil kuna). Osiguranje većih financijskih sredstava rezultiralo je i povećanjem broja domaćih i međunarodnih vježbi (2010.- 21 vježba, 2011.- 22 vježbe, 2012.- 35 vježbi, 2013.- 28 vježbi i 2014. - 39 vježbi) kao i broja sudionika u vježbama.</p> <p>Oružane snage provode obučne i vježbovne oblike čija provedba zahtjeva manje utroška raspoloživih resursa (ljudski, financijski, tvarni, vremenski) i koji u konačnici rezultiraju ostvarenjem postavljenih obučnih ciljeva te postizanja traženih sposobnosti.</p>

	101.	<p>Kompletna vojska se treba opremiti novom puškom, a ne bojna po bojna. Ovo nema smisla jer imati istovremeno dvije jurišne puške i logistički i u obuci slabi sposobnosti. Pa neće vojnik 10 godina biti u bojni u kojoj je jedna puška, ljudi se rotiraju po postrojbama. Jednom će doći u postrojbu u kojoj se nalazi drugačija puška.</p> <p>Iz dokumenta je zbunjujuće to što se spominje 6 000 komada, a odmah zatim jedna bojna (oko 700 pripadnika). Je li plan nabaviti samo 6000 VHS-ova? Do 2024. godine? A do 2017. samo 700 za spomenutu bojnu? Godine proizvodnje AK 47 su 60-te i 70-te godine 20 stoljeća. Vojska bi nam po tom planu bila opremljena s puškama s kojima su rukovali njihovi djedovi u JNA. VHS mora imati noćni ciljnik i optiku. Sve drugo je uludo bacanje novaca.</p>	<p>Dinamika je usklađena s mogućnostima proizvodnje i izdvajanja iz Proračuna. Oružane snage su u prethodnom razdoblju opremljene s 6000 komada VHS pušaka. Prioritet u opremanju imaju deklarirane postrojbe i HKoV. Ako financijski resursi budu dopuštali cjelokupne Oružane snage mogu se opremiti puškom VHS i prije planiranoga roka. Provođen će se i opremanje drugim tipovima pješačkog naoružanja, ali u manjoj mjeri, za potrebe obuke i određenih postrojbi. Obzirom da Oružane snage raspolažu velikim brojem pričuvnog pješačkog naoružanja i streljiva, početak opremanja pričuvnih postrojbi novom JP VHS predviđeno je za kraj ovoga planskog razdoblja.</p> <p>Prihvaća se primjedba da je navedena formulacija zbunjujuća. Preciznije navodimo da je u prethodnom razdoblju izvršeno opremanje s 6000 komada jurišnih pušaka tipa VHS.</p> <p>Razumljivo je da optički ciljnik na jurišnoj pušci povećava sposobnost ciljanja i gađanja, ali zbog ograničenih financijskih sredstava to nije moguće postići. Noćni ciljnici će biti dodatna oprema za opremanje malog broja jurišnih pušaka.</p>
	102.	<p>Dobna struktura se ne popravlja, tj, vojska se ne pomlađuje prijemom mladih niti odlaskom starih u mirovinu. Promjena Zakona o obrani u kojem će se izbaciti mogućnost potpisivanja trećeg ugovora za vojnike je jedan od načina kako će se pomladiti vojska. Trenutna starost DVO je malo iznad 36 godina. Ako vojnik pod ugovorom u dva potpisana ugovora, tj., u 8 godina ne napreduje do dočasnika nema ga smisla dalje držati u sustavu. Ne čini se usluga ni vojniku ni sustavu, a otvara se mogućnost za razne manipulacije. Istovremeno se otvara mogućnost prijem u službu mlađih pripadnika a napuštanjem službe se puni baza s novim pripadnicima za razvrstanu pričuvu.</p>	<p>Točno su izloženi argumenti za i protiv trećeg ugovora o djelatnoj vojnoj službi. Treći ugovor je predviđen zakonom dok u samom DPR-u broj ugovora nije naveden, ali je nedvojbeno zadržano strateško usmjerenje na prijam vojnika isključivo ugovorom. Stoga u ovom trenutku ova primjedba nema izravni odraz na DPR, ali ju je moguće ponovno razmotriti pri eventualnoj izmjeni zakona.</p>
	103.	<p>U dokumentu se spominje topništvo za potporu, ali nema nikakvih drugih topničko-raketnih oružja. Npr., MB 120 mm se ne spominju mada spadaju u topništvo. Budući da se nalaze u gardijskim bojnama, a bojne će biti mehanizirane, nigdje nema spomena hoće li i ti MB-i biti samovozni ili će ostati vučni. Ako ostanu vučni, neće moći pokretljivošću pratiti</p>	<p>DPR je dokument strateške razine i ne obrađuje detalje svih sposobnosti, niti daje rješenja za svako pitanje koje treba riješiti. Postoje planovi određenih razina koji se bave detaljima (dijelovima sustava, pričuvnim dijelovima). Svako sredstvo prije uvođenja u uporabu se obradi u taktičkoj studiji i u studiji izvodljivosti kojima se utvrđuju detalji potreba i načina uvođenja u</p>

	<p>mehanizirano pješništvo kojem pružaju potporu. Ako su samovozni u DPR je trebalo ubaciti i nabavku takvog oružja, tj. paljbenih stanica (ne mislim na top 20 mm nego na MB 120 mm) za PATRIA-u, budući da se do kraja 2016. godine spominje završetak opremanja s PATRIAMA.</p> <p>Što je s višecjevnim lanserima raketa? Što je sa sustavima za upravljanje vatrom?</p>	<p>uporabu.</p> <p>Inicijalnim uvođenjem projekta BOV PATRIA bilo je planirano razvijati inačicu ovog sredstva s MB 120 mm. Naknadnom revizijom projekta zbog smanjenja financijskih sredstava raspoloživih za ovaj projekt, odustalo se od razvoja takve inačice BOV-a. Samovozni MB 120 mm nisu planirani za nabavu u planskom razdoblju zbog nedostatnih financijskih resursa.</p> <p>Za sada nije planirano opremanje novim višecjevnim lanserima raketa.</p> <p>Za sada, nema planova za opremanje dodatnim brojem PzH 2000 većim od navedenih u DPR-u.</p> <p>Projekt opremanja PzH 2000 uključuje i opremanje SUV-om.</p>
104.	<p>U nabavci inženjerijske opreme i sredstava nikako se ne smije zaboraviti na glavne ugroze koje prijete RH – prirodne katastrofe. Ovogodišnje poplave nam trebaju biti vodič što nam je i u kojoj mjeri potrebno. Zato je dobra i nabavka pročišćavača za vodu koji se također spominju u dokumentu. Osim poplava treba razmišljati i o mogućnostima potresa i industrijskih katastrofa.</p>	<p>Oružane snage opremaju se za misije i zadaće u kojima su glavni nositelj, a tako razvijene sposobnosti i kapacitete stavljaju u funkciju provedbe potpornih zadaća civilnoj zajednici.</p> <p>Sposobnosti potrebne za izvršavanje zadaća u okvirima treće misije (pomoć civilnim institucijama) dobile su mjesto u okvirima prioriteta opremanja. Kroz projekt opremanja inženjerijskim sredstvima i opremom za opću borbenu potporu Oružane snage će se sustavno u planskom razdoblju opremiti i sredstvima potrebnim za reakcije na prirodne katastrofe. Navedena inženjerijska sredstva imaju dvojnju namjenu te će se koristiti u pomoći civilnim institucijama kada nisu u mogućnosti ili nemaju dostatnih sposobnosti. Razvojni planovi moraju uvažavati potrebe, ali i mogućnosti angažiranja resursa države.</p>
105.	<p>Obrana informatičkog prostora se spominje u čitavom poglavlju ali ispada da se misli samo na informatički prostor koji je usko vezan uz obranu i potrebe OS RH. Dakle za infrastrukturu OS RH. Međutim, ako je zadaća OS RH obrana teritorijalnog integriteta RH, što je s cyber prostorom RH? Tko je zadužen za obranu? Nigdje se u dokumentu ne spominje kako, s čim i s kim, zaštititi taj segment.</p>	<p>Obrana cyber prostora Republike Hrvatske nije u nadležnosti Oružanih snaga, već one sudjeluju u međuresornim tijelima koja se bave ovim pitanjima. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o osnivanju Povjerenstva za izradu Nacrta prijedloga nacionalne strategije kibernetičke sigurnosti, kao međuresornom Povjerenstvu, a nositelj izrade Nacrta je Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost, a sudjeluju tijela državne uprave, akademska zajednica i gospodarstvo. Nakon izrade prijedloga Nacrta s akcijskim planom, uslijedit će javna rasprava, u koju će se uključiti i hrvatsko društvo u cjelini.</p>

	106.	<p>Za proračun MORH-a je dobro što se rješava neperspektivnih objekata, međutim dosadašnja iskustva govore da su takvi objekti u velikom broju uništeni i propali nakon odlaska vojske. Procesi primopredaje lokalnim vlastima su trajali godinama, a neki slučajevi nisu riješeni ni dan danas. Primjerice vojarna u Varaždinu. Za neke objekte je MORH plaćao komunalnu naknadu i režije i ponešto održavanja i godinama nakon odlaska iz tih objekata. Navodno je po novom zakonu MORH prestao biti obavezan plaćati komunalnu nadoknadu ali slučaj u Slunju baš to i ne pokazuje. Grad Slunj je, prema medijskim javljanjima, izvršio ovrhu na MORH-ovom računu i naplatio naknadu. Budući da je taj slučaj na sudu, (navodno) onda je optimistično očekivati da MORH više neće plaćati tu nadoknadu jer proces još nije završio.</p> <p>Kako objekti ne bi propali, a budući da se već zna koji su objekti neperspektivni, već sad je potrebno pripremiti njihovu primopredaju ili prodaju. Tako da kad dođe do napuštanja tih objekata MORH više nema nikakvih obaveza, da objekti ne propadaju i da ih budući vlasnik slobodno preuzme.</p>	<p>Ministarstvo obrane vrši primopredaju neperspektivnih vojnih nekretnina Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom. Od ukupno 400 neperspektivnih nekretnina u 2014. godini, Ministarstvo obrane je do studenoga 2014. godine rasknjižilo ili predalo Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom ukupno 193 nekretnine. Priprema podataka za primopredaju nekretnina izvršava se kontinuirano, tako da se do 31. prosinca 2014. planira predati još 170 neperspektivnih vojnih nekretnina. Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom neće se predati samo one nekretnine na kojima se vode sudski postupci, gdje su utvrđene uzurpacije ili gdje nije okončan upis vlasništva. Radi privođenja neperspektivnih vojnih nekretnina drugoj namjeni, Državni ured za upravljanje državnom imovinom u suradnji s Ministarstvom obrane 31. srpnja 2014. objavio je javni natječaj Akcija „Projekti 100“ kojom je objavljeno 100 nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske, među kojima je bilo objavljeno 65 neperspektivnih vojnih nekretnine koje će biti predmet prodaje, zakupa ili koncesije. Neobvezujuće ponude su se mogle dostaviti do 15. rujna 2014.</p> <p>Rezultati natječaja objavljeni su na internetskoj stranici Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom. Unatoč trenutnom stanju vojnih nekretnina samo za njih dvije nije izkazana zainteresiranost. Ministarstvo obrane u dogovoru s Ministarstvom financija pronalazi rješenje da se sredstva ostvarena od prodaje, zakupa ili koncesije neperspektivnih vojnih nekretnina dodijele namjenski Ministarstvu obrane za modernizaciju infrastrukture.</p> <p>Prenamjenom neperspektivnih vojnih nekretnina odnosno njihovim privođenjem gospodarskoj djelatnosti, planirano je da predmetne nekretnine stvaraju dobit, a ne trošak (hladni pogon), koji će Ministarstvo obrane moći koristiti prema dogovorenim i odobrenim prioritetima.</p>
	107.	<p><i>„Postojeći omjer troškova osoblja, operativnih troškova i troškova opremanja i izgradnje3, koji u 2014. godini iznosi 67:21:12 (Slika 14.), postupno će se mijenjati u smjeru povećanja izdvajanja za opremanje i izgradnju, s ambicijom dostizanja omjera 46:33:21 na kraju razdoblja obuhvaćenog</i></p>	<p>Navedena primjedba se ne može u potpunosti prihvatiti jer uz sve navedene pretpostavke, a koje iza 2017. godine ne uključuju daljnje smanjenje osoblja, omjer troškova osoblja, operativnih troškova i troškova opremanja i modernizacije će se svakako kretati prema iskazanom omjeru.</p>

		<p>ovim Planom (Slika 15.). Godišnji troškovi osoblja postupno će se smanjivati do kraja planskog razdoblja smanjenjem ukupnog broja osoblja u Oružanim snagama i u administrativnom dijelu Ministarstva obrane.“ Str 103.</p> <p>Ovo je želja još iz 90tih dok su oružane snage brojile više od 60 000 ljudi. Za skoro 20 godina ništa se nije promijenilo, omjer troškova je ostao isti.</p>	
Udruga OBRIS; Igor Tabak	108.	<p>Nažalost, na sadržajnoj je razini upitan sam naslov dokumenta - "Dugoročni plan razvoja". Naime, iako se u naslovu navodi desetogodišnji vremenski rok važenja novog dokumenta - više je stvari koje ukazuju da se tu zapravo radi o srednjoročnome planu, a i to u najboljem slučaju. U prilog ove činjenice govori s jedne strane citat sa 7. stranice dokumenta ("Polazeći od makroekonomske realnosti, koja trenutno ne omogućava srednjoročne i dugoročne pouzdane prognoze o dinamici kretanja BDP-a..."), ali i činjenica kako se revizija ovoga dokumenta čvrsto najavljuje za trenutak udaljen tri godine od početka njegova važenja ("DPR će se revidirati svake treće godine...", stranica 104). Imajući u vidu sve teškoće s kojima se posljednjih godina susreće obrambeni sektor RH, možda ne bi bilo zgorega ipak priznati aktualno činjenično stanje, i dokument u izradi nazvat i "Srednjoročnim planom razvoja", uz jasnu napomenu da on teži prerasti u DPR ili barem postaviti temelje istoga.</p>	<p>Naziv i okvirni sadržaj dokumenta utvrđeni su Zakonom o obrani, pa se ne mogu proizvoljno mijenjati. Činjenica je da se dokument izrađuje u kompleksnim gospodarskim uvjetima koji ne osiguravaju mogućnost potpuno zajamčene i pouzdane srednjoročne i dugoročne prognoze o dinamici kretanja BDP-a i upravo iz tih razloga se snažan naglasak stavio na unaprjeđenje upravljačkih procesa koji bi trebali osigurati - u slučaju potrebe i nepredvidljivih okolnosti – transparentnu fleksibilnost i mogućnost provedbe DPR-a. U tom kontekstu ne možemo se složiti s konstatacijom da navod iz Nacrta DPR-a "DPR će se revidirati svake treće godine..." implicira kako se radi o srednjoročnom planskom dokumentu, a ne o dugoročnom.</p>
	109.	<p>Ako i ne sumnjamo u činjeničnu podlogu ovog dokumenta, kao i u posao uložen u njegovu izradu, ponešto je problematičan izostanak javnosti objavljenih zasada na kojima je tekst "Prijedlog nacrta DPR-a" nastao. Dok se na stranici 4 spominje analitička faza njegove izrade, te više scenarija djelovanja OS RH - baš ništa od ukupnih popratnih dokumenta iz ovog napora nije objavljeno. Ako se za pojedine detaljne scenarije ugroza, NATO ciljeve sposobnosti i njihove prioritizacije to i može razumjeti, nije dobro da su van javnosti zadržane i analitičke zasade šireg konteksta sigurnosti, kao i metodologija po kojoj je ovaj čitav Prijedlog nacrta DPR-a rađen.</p>	<p>Temeljni dokument koji je usmjerio rad na izradi ovog Plana bio je prethodno doneseni Strateški pregled obrane. Već pri izradi SPO-a korištena je NATO metodologija koja polazi od planiranja temeljenog na sposobnostima, a koja je za potrebe rada DPR-a obogaćena dodatnim analizama, planskim scenarijima itd. S obzirom da je upravo svrha SPO-a preispitivanje usklađenosti strategijskih koncepata i dostignutih sposobnosti, a da se i kroz NATO proces obrambenog planiranja provodi takva analiza, ponavljanje toga u DPR-u predstavljalo bi nepotrebno opterećivanje teksta.</p>

	110.	<p>Početni dio dokumenta, 22 od ukupno 105 stranica, vrlo je široko postavljen i teoretičan. Po nama, u tom se segmentu definira jedna množina stvari strateške i državne prirode - koje su bitno šire od samog Dugoročnog plana razvoja OS RH. Ti materijali tematski spadaju u domenu Strategije nacionalne sigurnosti, čijoj se izradi višekratno i neuspješno pristupalo (prvo u obrambenom, a onda i u vanjskoposlovnome resoru). Iako ne postoji neizbježna dužnost sastavljanja i donošenja ovakvih općih strateških dokumenata za bilo koju pojedinu državu - smatramo da je njihov izostanak u slučaju Republike Hrvatske predstavlja težak propust i simptom dubljih problema po pitanju općenitog funkcioniranja države na sređen i planski način. Naime, upravo zbog teških okolnosti, lošeg financijskog stanja, opće sklonosti improvizacijama te problematičnog pridržavanja donošenih planova i strategija - smatramo da se Strategiju nacionalne sigurnosti jednostavno moralo donijeti prije upuštanja u planske poduhvate kakav je izrada novog DPR-a. Time bi onda i u Prijedlogu nacrtu novog DPR-a otpao dobar dio širokih uvodnih opservacija, a dokument bi bio jasniji, fokusiraniji, te ne nužno i fizički kraći.</p>	<p>Republika Hrvatska spada među članice NATO saveza koje imaju najrazrađeniju hijerarhiju strateških i planskih dokumenata na području obrane. Ustavom je definirana nadležnost Hrvatskog sabora za donošenje Strategije nacionalne sigurnosti i Strategije obrane, a Zakonom o obrani još i nadležnost za donošenje Vojne strategije.</p> <p>Najveći dio NATO članica nema sve te dokumente, već samo neke od njih (osim Republike Hrvatske, sva tri dokumenta imaju samo Sjedinjene Američke Države). Značajan dio NATO članica (čak 13) nema dokumente ranga i naziva „strategija“. Pored nacionalnih strateških dokumenata, Republika Hrvatska, kao članica NATO saveza, svoja obrambena rješenja temelji na konceptualnim postavkama o vrijednostima, strateškim ciljevima i ključnim zadaćama zajedničkim za sve članice, definiranim kroz dokumente Saveza.</p> <p>Na konceptualnim postavkama definiranim strateškim dokumentima i Strateškim pregledom obrane razvijaju se dalje planska rješenja, s jedne strane na području razvoja obrambenih sposobnosti, a s druge strane na području njihove uporabe.</p> <p>Do sada usvojeni strateški i planski dokumenti na nacionalnoj razini, zajedno sa strateškim i planskim dokumentima zajednički razvijenim i prihvaćenim u sklopu NATO saveza, sadrže jasne i nedvojbene smjernice u pogledu razvoja i uporabe Oružanih snaga i cjelokupnih obrambenih sposobnosti.</p>
	111.	<p>U cjelini dokumenta, a posebice u odjeljku "IX. Opremanje i modernizacija" vidi se veliki disbalans u detaljnosti promatranja teme po pojedinim granama Oružanih snaga RH. Dok nije dvojbeno da Hrvatska kopnena vojska predstavlja najmasovniji dio OS RH, jednako tako nije sporno ni da ona ujedno predstavlja i tehnički najmanje zahtjevnju granu, koja je ujedno i jeftinija od ostalih. Upravo zato smatramo teškim propustom u balansiranju samoga teksta - da razvojni prioriteti HKoV obuhvaćaju ukupno gotovo 6 stranica teksta (73-79), dok HRM i HRZ tu za istu stvar dobivaju po nepune dvije stranice (po pola jedne s tekstem i onda još jedna s omanjom tablicom). Već ovakav nerazmjer izlaganja materije i planova, te vezano s time i neujednačena preciznost iskazivanja potreba i namjera - nije dobar. Tim više što i ovi kratki segmenti dani u ime HRM i HRZ, s jedne</p>	<p>Broj stranica u tekstu ne možemo prihvatiti kao mjerilo, a prioriteti i dimenzioniranje potrebnih sposobnosti usklađivani su s raspoloživim sredstvima te tako raspoređeni u prikazanim tablicama. Krajnji rezultat je produkt analiza potreba i uravnotežavanja s mogućnostima u predstojećem razdoblju.</p>

	<p>strane ne otvaraju neka od pitanja naznačena u usporedivome odjeljku za HKoV (pitanje prenaoružavanja i širokog odustajanja od sustava istočnog podrijetla), dok s druge strane ostavljaju brojne teme otvorenima i nedovoljno objašnjenima (pitanje korištenja RTOP plovila za presretanje na moru, "vječno" opremanje poligona za borbenu otpornost broda, aktualna tematiku opremanja zrakoplovstva elementarnim naoružanjem zrak-zrak i zrak-zemlja, pitanje razvoja zrakoplovne transportne komponente). Dok se za HRZ i izrijeком ostavlja otvorenim pitanje sudbine nadzvučnog borbenog zrakoplovstva (ne spominjući više ni simbolički pitanje borbenih helikoptera) - kod HRM se preko jednako tako dubokih pitanja opstanka flote i kapaciteta za ozbiljan nadzor ZERP-a prelazi bez riječi, tek ponavljajući opet (po tko zna koji put), jedne te iste buduće prioritete.</p>	
112.	<p>Dok odjeljak "V. Organizacija i struktura Oružanih snaga" u navođenju sustava organizacije OS RH jasno navodi elemente funkcionalnog ustrojavanja ("...dvije sastavnice: operativnu i institucionalnu."), dokument ipak ostaje na dosadašnjem granskome ustroju čitavoga sustava OS RH. Dok razlozi za ustrajavanje na ovoj prilično fundamentalnoj odluci u tekstu nisu navedeni, ipak je tu na niz mjesta riječ o "restrukturiranju", "uravnoteženju planova" i "racionalizaciji resursa" - što su sve izrazi koji dodatno upućuju na predstojeća smanjivanja brojnoga stanja OS RH. Granska je struktura itekako imala smisla u ratu, a i nakon njega, u vrijeme dok je RH imala brojniji sustav obrane - no, smatramo otvorenim pitanjem i smisao zadržavanja takve opsežnije granske strukture u ovo vrijeme koje sve više obilježava svojevrsna "mikro-HV". Naime, ustrajnim smanjivanjem brojnosti, opremljenosti (a onda nužno i ukupne sposobnosti) HRM i HRZ - smatramo nužnim i otvaranje pitanja ukupnog napuštanja granske podjele OS RH, oružanih snaga koje se ionako naizgled kreću prema ukupnome statusu "proširenih kopnenih snaga" RH.</p>	<p>Predložena "podjela" Oružanih snaga na operativnu i institucionalnu sastavnicu nije podjela u smislu preustroja i stvaranja novih postrojbi. Oružane snage čine jedinstven sustav s jasno određenim sustavom zapovijedanja i rukovođenja. Izgradnja strukture Oružanih snaga kao sustava temelji se na ulozima, funkcijama i misijama iz kojih proizlaze uloge, funkcije i misije pojedinih ustrojstvenih jedinica Oružanih snaga. Stoga, u strukturi Oružanih snaga razlikujemo dvije komponente: operativnu i institucionalnu. Operativna komponenta Oružanih snaga sastoji se od snaga koje se organiziraju i pripremaju za provedbu borbenih i neborbenih operacija (operativna zapovjedništva, postrojbe i formacije). Institucionalnu komponentu Oružanih snaga čine organizacije čija je svrha stvoriti i podržavati postizanje sposobnosti operativne komponente za izvršenje misija. Ona obuhvaća organizacije koje su popunjene vojnim i civilnim osobljem (potporna zapovjedništva, središta, opslužništva, učilišta, škole i dr.). Ovakvo poimanje komponenti, nije predlaganje nove organizacije i strukture, već je primarno vezano uz jasne nadležnosti u pripremi i provedbi operacija (misija) čime se ostvaruje temeljna uloga Oružanih snaga, a nikako se ne radi o dvojnosti ili dupliranju strukture i crte zapovijedanja.</p> <p>Zadržavanje granske strukture je trend u većini zemalja. Od 67</p>

			<p>oružanih snaga NATO država i država koje su u partnerskim odnosima s NATO-om, tek je nekoliko napustilo gransku strukturu organizacije snaga (npr. Slovenija, Poljska), što nije jamstvo smanjenja veličine upravnih struktura. Npr. zbroj pripadnika svih granskih zapovjedništava Oružanih snaga i Glavnog stožera Oružanih snaga je, po trenutačnom ustroju, 700 djelatnih osoba, dok je istovrsni zbroj Obrambenog stožera, velikog Združenog stožera i malih zapovjedništava grana u norveškim oružanim snagama također nešto veći od 700 osoba, pri čemu je ukupna veličina norveških oružanih snaga približno jednaka veličini Oružanih snaga Republike Hrvatske (11 500 djelatnih vojnih osoba i oko 5 000 civilnih osoba, ne računajući ročni sastav koji bitno varira kroz godine, a u prosjeku se kreće oko 7000 godišnje). K tome, Glavni stožer Oružanih snaga ima zadaću upravljanja i pričuvom Oružanih snaga, a u sastavu norveških oružanih snaga za tu zadaću ustrojeno je posebno zapovjedništvo.</p>
	113.	<p>Izvanredno je pozitivna činjenica da se vojno obrazovanje i znanost u službi obrane tretira unutar zasebnog odjeljka u Prijedlogu nacрта novog DPR-a. No, uvid u sadržaj odjeljka "VII. Obrazovanje i znanost" tu nužno otvara je jedno dodatno strukturalno pitanje. Naime, na stranici 60. se navodi kao plan "... institucionalizirati visoko obrazovanje za potrebe obrane na HVU „Petar Zrinski“ kao visokoobrazovnoj i znanstveno istraživačkoj instituciji ustrojenoj u skladu s propisima koji reguliraju visoko obrazovanje i znanstvenu djelatnost u Republici Hrvatskoj". Pri tome, ne spominje se ni jednom riječju kako će taj postupak utjecati na ustrojbenu poziciju same institucije HVU - koja je duboko upitna. Naime, danas je HVU dio Oružanih snaga RH (navedeno na stranici 25) - što podrazumijeva da ta institucija funkcionira na vojni način: uključena je u zapovjedni lanac OS RH, u njoj vrijede svi vojni propisi o stezi i postupanju, a kadrovska politika tog segmenta vojne organizacije vodi se na isti način kao i za sav ostatak OS RH. Sve je to bitno različito od načina funkcioniranja akademske zajednice u Republici Hrvatskoj - gdje je napredovanje uvjetovano objavljenim znanstvenim i stručnim radovima, odnosi su civilni, a opstanak zaposlenika na pojedinom radnome mjestu uvelike je podložan</p>	<p>Komentar je u potpunosti opravdan. Međutim, to pitanje u DPR-u nije sporno. Iz formulacije „institucionalizirati visoko obrazovanje za potrebe obrane na HVU „Petar Zrinski“ kao visokoobrazovnoj i znanstveno istraživačkoj instituciji ustrojenoj u skladu s propisima koji reguliraju visoko obrazovanje i znanstvenu djelatnost u Republici Hrvatskoj" jasno proizlazi kako taj proces ide upravo u smjeru potpunog i nedvosmislenog prihvaćanja svih standarda koji važe u akademskoj zajednici, pa će samim time i pozicija HVU biti promijenjena. Sadašnja pozicija HVU-a je tranzicijska faza.</p> <p>Tijekom planskog razdoblja HVU bi trebao dostići standarde potrebne za uspostavu visokoobrazovne i znanstveno istraživačke institucije. Sadašnja ustrojbeno pozicija zadovoljava potrebe tranzicije. Dostizanjem standarda za uspostavu visokoobrazovne i znanstveno istraživačke institucije nužno će se modificirati položaj HVU unutar čitavog obrambenog resora.</p>

		periodičnim reizborima (temeljem bodovanja objavljenih radova u prethodnom "obračunskom" razdoblju). Sve to jasno ukazuje na činjenicu da u planskome periodu koji obuhvaća ovaj Prijedlog nacrtu DPR-a i HVU kao ozbiljnu vojno-obrazovnu instituciju nužno očekuju modifikacije položaja.	
114.		Odjeljak "XIII. Upravljački procesi" predstavlja iznimno korisnu novinu u strukturi dokumenta - budući da za razliku od usporedivog dokumenta iz 2006. godine tu postavlja mehanizam kontinuiranog nadzora nad provedbom ovdje navedenih planova i prioriteta. No, i uz načelno priznavanje uloge političke volje Vlade RH pri provođenju mjera koje DPR definira, upitno je unošenje u dokument izraza kao "Vlada Republike Hrvatske utvrđivat će dinamiku i prioritete provedbe DPR-a kroz Strategiju Vladinih programa i Smjernice ekonomske i fiskalne politike" (stranica 104). Naime, upravo je smisao DPR-a da postavi prioritete i dinamiku njihovog provođenja u planskome razdoblju (što predstavlja i središnji dio ovoga dokumenta) - tako da ponovno i naknadno prenošenje ovih ovlasti izrijekom u domenu Vlade RH i sam dokument DPR na određen način čini izlišnim. Uz to, takvom se odredbom otvara i vrata nemiloj praksi da se o svakom pojedinom pitanju obrane (planu, prioritetu, investiciji) na Vladi RH svaki puta raspravlja potpuno iznova - uzimajući u svakom pojedinom slučaju u obzir baš trenutno stanje političkih odnosa, financijskih mogućnosti i raspoloženja građana ili birača.	Intencija je sasvim suprotna – ne da se DPR relativizira, već da se olakša njegova operacionalizacija. Vlada Republike Hrvatske će poduzimati određene korake na provedbenoj razini, kojima će se omogućiti efikasno ostvarenje strateških smjernica ovoga Plana.
115.		U odjeljku "I. Uvod, Sigurnosni strateški okvir" na 7. stranici stoji "Kao punopravna članica, Republika Hrvatska preuzela je i obveze eventualne uporabe Oružanih snaga u pružanju pomoći u obrani državama članicama EU te uporabe u skladu s klauzulom solidarnosti". Uz svu pažnju činjenici članstva u Europskoj uniji, ponešto je upitno da li to članstvo i izrijekom formira ovakvu vojnu obvezu usporedivu sa sadržajem čl. 5 Washingtonskog sporazuma. Ujedno, ako se pri tome poziva na po mnogima spornu klauzulu solidarnosti iz Lisabonskog ugovora - ta bi činjenica trebala biti i znatno bolje objašnjena i obrazložena, budući da puno značenje ove odredbe još ni teorijski nije potpuno definirano. Smatramo lošom praksom	Ne radi se o izjednačavanju članka 5. Sjevernoatlantskoga ugovora i klauzule solidarnosti. Uostalom DPR nije zakon, već plan. Klauzula solidarnosti uređena je člankom 53. Zakona o obrani (Narodne novine, br. 73/2013) .

		da RH tu na mala vrata i bez odgovarajućeg informiranja javnosti u svoj nacionalni pravni sustav izričito uvodi međunarodne obveze koje su toliko široke te nejasne kao famozna "EU klauzula solidarnosti".	
116.		U odjeljku "II. Vizija razvoja, Misije Oružanih snaga" na 10. stranici stoji "... a ostvaruje se potporom policiji i drugim državnim tijelima, potporom u zaštiti i spašavanju te potporom civilnom društvu" upitno je posebno izdvajanje policije ispred svih ostalih državnih tijela. Ujedno nije jasno da li se tu namjerno dijeli strukture primatelje te potpore, od daljnjeg nabiranja mogućeg sadržaja pružene potpore (zaštita i spašavanja, potpora civilnom društvu) te koje su zapravo granice ovih djelovanja u zemlji i inozemstvu, posebice kada je već bilo spomena EU klauzule solidarnosti za koju se čuju sumnje da bi mogla dovesti i do razolikih intervencija vojnog te policijskoga tipa u drugim državama EU.	Vizija neke organizacije uvijek predstavlja jedan dovoljno općeniti i široki iskaz, oslobođen bilo kakvih tehničkih, operativnih pojedinosti. Citirana rečenica smjera sociološkom razumijevanju vojske u modernom i postmodernom kontekstu te govori o zahtjevima koji se pred organizaciju i njezine pripadnike stavljaju u smislu globalnih društvenih trendova, a ne isključivo u smislu sigurnosnih prijetnji.
117.		U odjeljku "II. Vizija razvoja, Ključni dugoročni ciljevi razvoja OS" na 12. stranici stoji točka 5 "Jačanje sposobnosti za provedbu ne-vojnih zadaća u zemlji i inozemstvu". Dok se kasnije po pitanju takvog djelovanja u inozemstvu navode i okviri za takva djelovanja raspoloživih snaga, u čitavom Prijedlogu nacrtu DPR-a nema postavljenih okvira (ili skale raspoloživosti) snaga koje su za takve poslove na raspolaganju unutar RH. Smatramo da u ovo vrijeme olakog pozivanja OS RH u poslove zaštite i spašavanja ipak treba postaviti barem načelne granice kada i koliko OS RH mogu djelovati - ne bi li se time i ostala državna tijela i organe prisililo da na vojne kapacitete gledaju kao na snage posljednjeg odgovora, a ne na resurs kojeg se poziva prvog (da svojim rapidnim razvojem pokrije nesposobnost, nepripremljenost i izostanak odaziva drugih, često i namjenskih državnih instanci).	Oružane snage imaju ustavnu obvezu sudjelovanja u pomoći institucijama civilne vlasti, organizacijama i službama namijenjenima zaštiti i spašavanju te stanovništvu u slučaju katastrofa, velikih nesreća, traganje i spašavanja, prijevozu unesrećenih ili oboljelih. U cilju provedbe ove misije, Oružane snage kroz sustav obučavanja postižu i održavaju tražene sposobnosti kako bi, u svakom trenutku bile spremne i osposobljene za pružanje pomoći. Također, kroz izrađene planove korištenja i pomoći Oružanih snaga, definirane su snage, sposobnosti i sredstva koje mogu pružiti za različite oblike ugroze (protupožarna zaštita, poplave, potresi, ...). Zakonima je definirano korištenje i pomoć Oružanih snaga institucijama civilne vlasti te nadležnosti za odobrenje korištenja. Nije nužno da se kroz DPR definiraju razine/veličine namjenski organiziranih snaga jer se one određuju u skladu s dodjelom zadaća. Oružanim snagama nije u interesu da nevojne zadaće u zemlji i inozemstvu postanu "Core business" nego logični "Last resort".
118.		U odjeljku "III. Razina ambicije" na 13. stranici navode se dvije različite brojke za jednu vrlo sličnu namjenu - prvo se kaže "U okviru obrambenog proračuna planirat će se potrebna financijska sredstva za sudjelovanje u operacijama	Nije riječ o pogreški. Kad se govori o osiguranju financijskih sredstava, u Nacrtu DPR-a jasno je navedeno da će se u okviru obrambenog proračuna planirati sredstva za angažman do 200 pripadnika Oružanih snaga u operacijama i misijama u

		<p>do 200 pripadnika Oružanih snaga, dok će se financiranje eventualnog angažmana iznad navedenog broja osigurati izvan obrambenog proračuna ", da bi se na kraju iste stranice spomenulo "Sudjelovanje u EU BG će se kretati u rasponu, od značajnijeg doprinosa (razina snaga do 300 pripadnika Oružanih snaga)...". Da li to znači da će se tako svake četvrte godine nužno tih dodatnih 100 ljudi financirati izvan obrambenog proračuna? Nije li sve ili ponešto nejasno, ili pak nespretno za provedbu?</p>	<p>inozemstvu. Kad se radi o sudjelovanju u EU borbenim skupinama treba naglasiti da samo sudjelovanje u okviru određene borbene skupine ne znači automatsko sudjelovanje u operacijama, a samim time ne znači da se za snage koje sudjeluju u okviru borbenih skupina trebaju zasebno planirati sredstva za sudjelovanje u operacijama (iskustva pokazuju da to ne radi skoro niti jedna članica EU-a). To su prije svega snage visoke pripravnosti. Slijedom navednoga, za snage koje sudjeluju u okviru borbenih skupina prvenstveno se osiguravaju sredstva za njihovo uvježbavanje i obuku jer su to troškovi koji su „fiksni“ uz sudjelovanje u određenoj borbenoj skupini. Ako borbena skupina i bude planirana za angažman u pojedinim EU operacijama – tada će se sudjelovanje postrojbi Oružanih snaga koje su dio navedene borbene skupine financirati iz gore navedenih sredstava u okviru obrambenog proračuna (do 200) ili ako se takvim sudjelovanjem prelazi brojka od 200 – sredstva se u tom slučaju trebaju osigurati izvan obrambenog proračuna. Pojednostavljeno – svaki angažman s kojim se prelazi preko 200 pripadnika trebao bi se financirati izvan obrambenog proračuna.</p>
119.		<p>U odjeljku "III. Razina ambicije" na 14. i 15. stranici navode se razine ambicije za pojedine grane OS RH. Dok HKoV nije sporna, teško se ojeti dojmu kako su ambicije za HRM i HRZ gotovo pa medijski uvjetovane - dok se za odluku o borbenim zrakoplovima navodi 2016. kao rok za donošenje kakve-takve odluke, pitanje daljnjeg razvoja pomorskih snaga tek je lakonski odgođeno za period nakon 2017. godine. Osim što je to vrijeme itekako još u obuhvatu kojeg bi novi DPR želio pokrivati - tu s teško otrgnuti i činjeničnome okviru koji je : (1) mornarica je uvijek najskuplja grana svih oružanih snaga, (2) posljednjih se godina ne naziru ni obrisi ozbiljnog planskog procesa oko budućnosti HRM, te (3) sposobnosti HRZ nisu upitne samo zato što se o njima priča, kao što ni opstanak HRM nije neupitan samo zato što se o stanju u toj grani pretežito šuti.</p>	<p>lako je razumljivo takav dojam stvoren, ne radi se o medijski uvjetovanom pitanju, niti se radi o odgađanju teške odluke. Kad se radi o zrakoplovstvu, riječ o zahtjevnoj, skupoj sposobnosti za koju treba vrijeme pripreme i implementacije. Uslijed odgovornog pristupa, potrebno je izvršiti još brojne analize i napraviti studije, kako bi se omogućilo donošenje optimalne odluke. Razvoj pomorskih snaga nije odgođen već je planiran prema prioritetima i financijskim mogućnostima. Sukladno projekcijama Financijskog plana Ministarstva obrane do 2017. godine obavljena je prioritizacija projekata. Prioritete predstavljaju ispunjavanje prihvaćenih NATO Ciljeva sposobnosti i održavanje odnosno remont postojećih borbenih sredstava. Također, u tom razdoblju predviđena je i izgradnja obalnih ophodnih brodova za potrebe HRM-a i nabava dva polovna lovca mina. Procjenjujući da bi se od 2018. godine oslobodio dio potrebnih financijskih sredstava pristupit će se razvoju ostalih sposobnosti HRM-a u skladu s financijskim mogućnostima.</p>

120.	<p>U odjeljku "IV. Razvoj sposobnosti, Priprema" na 17. stranici navodi se potreba harmonizacije procesa nacionalnog obrambenog planiranja s "procesom strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj". Uz najbolju volju, izostanak ikakvog postojanja ovakvoga globalnog procesa je toliko očit da i pozivanje na harmonizaciju ipak postojećeg i aktivnog sustava obrambenog planiranja s ovakvim nedvojbenim fantomom nije nešto dobro i pohvalno. Jednako je tako problematično i spominjanje "racionalizirane organizacije mobilizacijske pričuve" (koju se tu već racionalizira i prije nego što je krenulo njeno faktično uspostavljanje), te plana da "Unaprijedit će se sposobnosti upravljanja osobljem na temelju naučenih lekcija iz dosadašnjih reformskih procesa" - gdje je jasno da sustavan pristup "naučenim lekcijama" u čitavom sustavu obrane ni nakon višekratnih pokušaja uspostavljanja nije zaživio, dok se tek možemo nadati postojanju nekakvog teorijskog korpusa "naučenih lekcija iz dosadašnjih reformskih procesa" (koje nigdje dosad nisu bile objavljene ili uopće spominjane kao ikakvo zasebno štivo).</p>	<p>Zakonom o proračunu uređeno je strateško planiranje (proračuna). Uvođenje strateškog planiranja u javnu upravu proizlazi iz proračunskih reformi koje se kontinuirano provode. U državama članicama OECD-a upravo i postoje takvi modeli strateškog planiranja koji su sastavni dio „performance budgeting“ odnosno pripreme proračuna na temelju učinaka.</p> <p>Kao što je i bilo istaknuto prilikom uvođenja strateškog planiranja (proračuna) 2009. godine, ono ne predstavlja zamjenu već se, naprotiv, naslanja na postojeće strateške dokumente koji se izrađuju u okviru javnih politika ili predstavljaju preuzete obveze.</p> <p>Na temelju strateških planova korisnika državnog proračuna, Vlada Republike Hrvatske donosi svake godine Strategiju Vladinih programa za trogodišnje razdoblje.</p>
121.	<p>U odjeljku "IV. Razvoj sposobnosti, Priprema, 7 točka" na 17. stranici navodi se "Unaprijedit će se sposobnosti djelovanja u situacijama koje zahtijevaju korištenje OS u funkciji potpore civilnim institucijama i stanovništvu". Hoće li koji od tih mehanizama biti i predvođen od MORH ili OS RH (budući da se na terenu događa da angažirane vojne snage sačinjavaju itekako značajan udio ukupnih raspoređenih sposobnosti - koje bi kao glavnina lakše efikasno koordinirale i ostatak državnih aktivnosti)?</p>	<p>Ta pitanja se trebaju regulirati zakonom, a ne planom u čijem je središtu razvoj sposobnosti. Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđene su nadležnosti tijela državne uprave u situacijama koje zahtijevaju korištenje Oružanih snaga u funkciji potpore civilnim institucijama i stanovništvu. U navedenom dokumentu definirane su operativne snage (stožeri zaštite i spašavanja na lokalnoj i državnoj razini, službe i postrojbe pravnih osoba i središnjih tijela državne uprave koja se zaštitom i spašavanjem bave u svojoj redovitoj djelatnosti,...) te se definira da u aktivnostima zaštite i spašavanja, usklađeno s dijelovima operativnih snaga, sudjeluju i Oružane snage. Svim operativnim snagama rukovodi i koordinira Državna uprava za zaštitu i spašavanje koja je zadužena za planiranje, organizaciju i provedbu mjera zaštite i spašavanja. U skladu sa zakonskim odredbama, razvidno je kako su precizno definirane nadležnosti korištenja i pomoći Oružanih snaga te nema nikakvih razloga za "preuzimanje" takve zadaće od Oružanih snaga. Važno je za istaknuti da je prva misija Oružanih snaga zaštita suvereniteta i neovisnosti te obrana teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske.</p> <p>Također smo mišljenja da DPR nije dokument kojim se definiraju</p>

			<p>nadležnosti, koordinacija i učinkovitost svih provoditelja tijekom zaštite i spašavanja.</p> <p>U Glavnom stožeru Oružanih snaga započelo se s projektom i konceptom izgradnje sustava naučenih lekcija još 2009. godine u okviru doktrine. Stupanjem na snagu zadnjeg ustroja 1. lipnja 2014., sposobnost za naučene lekcije se redefinira i ustrojbeno se regulira ustrojbenim mjestima te se pristupa sustavnoj izgradnji svih elemenata ove sposobnosti.</p>
122.	<p>U odjeljku "IV. Razvoj sposobnosti, Priprema, točke 12 i 13" na 18. stranici spominje se razvoj sposobnost "izmještanja", ali samo u kontekstu razvoja izmjestivih snaga - ne spominjući pri tome ujedno i od koga se to očekuje da naše snage i resurse izmješta po svijetu. U svjetlu nedavnih političkih izjava o HV kao "topovskome mesu" u inozemnim misijama, i pitanje "Sa kim u svijet?" dobiva na dodatnoj težini. Pri tome, zanimljivo se čini i da samo točku kasnije, pri spomenu razvoja "sposobnosti djelovanja u operacijama u zahtjevnim klimatskim uvjetima" nailazimo samo na spomen kopnenih i zračnih snaga. Što je s mornaričkim sposobnostima ovoga tipa (barem na teorijskoj razini), posebice u svjetlu činjenice da se i iz HRM šalje ljudstvo u misije, često u mornarička okružja, dok nisu posve nezamisliva ni buduća slanja plovnih jedinica u misije koje bi se odvijale u područjima klima ekstremnijih od ove u RH?</p>	<p>U razvoju sposobnosti djelovanja u operacijama u zahtjevnim klimatskim uvjetima prioritet je dat na HKoV i HRZ i PZO obzirom na prihvaćeni NATO Cilj sposobnosti. U idućem razdoblju nakon ispunjenja NATO Cilja sposobnosti ova sposobnost će biti razvijana i ostalim organizacijskim cjelinama. Za sada HRM nema deklarirani brod za sudjelovanje u operacijama potpore miru, a pripadnici HRM-a koji odlaze u operacije potpore miru (u okviru autonomnog tima za zaštitu brodova – AVPD) posjeduju ovu sposobnost.</p>	
123.	<p>U odjeljku "IV. Razvoj sposobnosti, Projekcija, točka 2" na 19. stranici kaže se "U okvirima razvoja sposobnosti HRM razvit će se sposobnosti baziranja na izdvojenim lokacijama u području južnog Jadrana". Nije li apsurdno sposobnost vojnog djelovanja na ikojem dijelu državnog teritorija RH navoditi u okviru "projekcije" bilo moći ili vojne sile, zajedno sa spomenom strateškog zračnog prijevoza (valjda na mjesta djelovanja u drugim regijama ili na drugim kontinentima)? Nije li to stavka koja bi trebala biti integrirana negdje u redovito djelovanje i sposobnosti HRM, umjesto da bude ovako uvrštena u nejasne buduće prioritete? Zašto razvoja ove sposobnosti nema u kasnijem izričitom nabranjanju budućih sposobnosti i prioriteta HRM?</p>	<p>Prijedlog se usvaja i navedena sposobnost, u Nacrtu DPR-a, premještena je u područje sposobnosti Logistika i održivost.</p> <p>Definiranjem razvoja sposobnosti HRM-a za baziranjem na izdvojenim lokacijama u području južnog Jadrana želio se dati naglasak na potrebu izgradnje luke i pristaništa na području južnog djela Republike Hrvatske za potrebe HRM-a, što je vidljivo u okviru projekata izgradnje (Vojna luka MEJA, Korčula).</p>	

	124.	<p>U odjeljku "IV. Razvoj sposobnosti, Informiranje/Svijest o situaciji, točka 7", na 21. stranici, govori se "Dovršit će se razvoj sposobnosti iskorištavanja i obrade geoprostornih informacija...". Ne bi trebalo previdjeti kako tu nije samo riječ o dovršetku sustava VoGIS, već da se treba riješiti i pitanje sustavnog praćenja promjene geo-magnetskih polja na prostoru RH, budući da ona imaju određenog utjecaja na vojna djelovanja i predstavljaju dodatne informacije koje se uvrštavaju na vojne karte (a dosadašnja su mjerenja tu zastarjela).</p>	<p>Ministarstvo obrane ima neometan pristup geoprostornim podacima od interesa kroz uspostavljene procedure razmjene. Oružane snage iz razloga racionalnosti neće razvijati ovu sposobnost nego će se nastaviti oslanjati na sposobnosti Državne geodetske uprave.</p> <p>Postupak određivanja parametara Zemljinog polja sile teže u ingerenciji je Državne geodetske uprave.</p> <p>Rezultati osnovnih geodetskih radova i tehnička dokumentacija stalnih točaka geodetske osnove pohranjuje se i održavaju u Bazi podataka stalnih točaka geodetske osnove koju vodi Državna geodetska uprava.</p>
	125.	<p>Odjeljak "IV. Razvoj sposobnosti, Logistika i održivost, 4. i 5. točka", na 22. stranici dokumenta. Tu se govori o razvoju sposobnosti "zračno-medicinske evakuacije helikopterima". Ako je tu riječ o sposobnosti koja se ujedno aktivno koristi u civilne svrhe, bilo bi potrebno spomenuti i adekvatno valoriziranje te naplatu djelovanja ovakvih snaga po poslu suradnje s civilnim sektorom RH. Ujedno, u posljednjoj točki ovog segmenta spominje se i sustav "Host Nation Support" - O njemu bi trebalo biti više spomena i u okviru dokumenta DPR, barem u njegovom uvodnome dijelu (koji itekako široko ulazi u frazeologiju međunarodne obrambene suradnje - budući da je posljednjih godina, nakon ulaska RH u NATO, čitav ovaj sustav ostao van očiju javnosti, nedefiniran i nedovoljno razjašnjen u svojem postojanju i nekakvom daljnjem razvoju kojeg se i ovdje izrijekom spominje.</p>	<p>Vezano za refundiranje troškova medicinskog prijevoza, postoje sklopljeni ugovori s ministarstvom nadležnim za zdravlje. Kolektivna logistika podrazumijeva i koncept HNS te nema potrebe detaljnije ga elaborirati.</p>
	126.	<p>Odjeljak "IV. Razvoj sposobnosti, Zaštita, 2. točka", među ostalim spominje i unapređivanje "sposobnosti evakuacije u neborbenim uvjetima". Kako je na istoj stranici (odjeljak "IV. Razvoj sposobnosti, Logistika i održivost, 3. točka) već spomenuto "Održavat će se i unaprijediti sposobnost za zračno-medicinsku evakuaciju helikopterima" - nameće se pitanje nije li tu duplo razmatrana postojeća sposobnost neborbenog medicinskog prijevoza, kojeg se često vidi i koji dobro radi, a na račun izostanka makar i spomena razvoju sposobnosti za borbeno evakuiranje, pa i zračno-medicinske vrste?</p>	<p>Ovo ne predstavlja dupliranje. Sposobnost evakuacije u neborbenim uvjetima nije identična zračno-medicinskoj evakuaciji. Sposobnost zračno-medicinske evakuacije definirana je NATO Ciljem sposobnosti, a čija implementacija će biti provedena u skladu s definiranim zahtjevima.</p>

127.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS", na 24. stranici spominje pojam "djelatne osobe". Što je to? Dali je to osoba koja općenito nešto radi, osoba u statusu DVO, ili osoba koja po nekom aspektu djeluje? Takvim se miješanjem pojmova na kritičnome mjestu - pitanje brojnoga stanja OS RH i njenih pojedinih segmenata samo produbljuje i dosadašnja bolna točka različitog brojenja DVO i civila (službenika te namještenika) u Oružanim snagama, ali i šire, u obrambenome sustavu općenito. Takva je terminološka zbrka neugodna, loša, a za ikakvo ozbiljnije promatranje kadrovskih struktura i izričito štetna.</p>	<p>Na više mjesta u Nacrtu DPR-a, ali i u drugim dokumentima korišten je pojam "djelatne osobe". Pri tomu značenje tog pojma u vojnim je krugovima ustaljeno i nedvojbeno. Djelatno osoblje obuhvaća državne službenike i namještenike zaposlene u vojnom sustavu te pored njih i djelatne vojne osobe. Djelatne vojne osobe su djelatni časnici, djelatni dočasnici i djelatni vojnici, uključivo ugovorne vojnike i one zaposlene na neodređeno vrijeme. Pri tomu u djelatno osoblje ne ulaze ostale skupine vojnih osoba, koje nisu djelatne, a riječ je prije svega o ročnicima i pričuvnicima. Iz tablice 4. jasno je što spada u koju kategoriju. Dakle, premda pojam "djelatno osoblje" može biti zbunjujući, on ima ustaljeno i određeno značenje.</p>
128.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS", na 25. stranici grafički prikazuje ustrojbenu poziciju novoupostavljenog Zapovjedništva specijalnih snaga (ZSS). Jednako kao i na stranici prije, u sklopu uvodnog dijela čitavog odjeljka, na temelju iznesenoga nije jasno je li taj novi ustrojbeni segment postavljen na poziciju još jedne grane OS RH ili ne. Kako tekst na 25. stranici odvojeno i ravnopravno tretira Zapovjedništva grana Oružanih snaga, od Zapovjedništva specijalnih snaga (ZSS), čak bi se moglo dobiti dojam da je novi ZSS po statusu i viši prema svakoj od pojedinih grana OS RH. Takva promjena strukture OS RH definitivno traži jasnije formuliranje, te izričitije razjašnjavanje (osim ako tu nije na pomolu i stvarno monumentalna promjena strukture OS RH, za koju je teško naći ikakvog konkretnog razloga).</p>	<p>Prikazana struktura na slici 1.: "Struktura Oružanih snaga Republike Hrvatske" ne prikazuje nikakvu "hijerarhiju" ustrojstvenih jedinica po važnosti i brojčanoj veličini jer svaka ustrojstvena jedinica je jednako važna neovisno o njejoj veličini i "poziciji" na grafičkom prikazu.</p> <p>Zapovjedništvo specijalnih snaga (ZSS) ustrojiti će se u skladu sa dobivenim misijama i zadaćama te trendove razvoja specijalnih snaga u NATO savezu. U većini NATO zemalja (npr. Republika Poljska, Slovačka Republika, Češka Republika, Mađarska i dr.), kao i u partnerskim zemljama specijalne snage, zbog specifičnosti svojih zadaća i namjene, ustrojene su pod neposrednim zapovijedanjem načelnika glavnih stožera.</p>
129.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Glavni stožer OS", na 28. stranici navodi viziju "daljnjeg razvoja funkcionalnih područja", kod koje u oči upada s jedne strane polagano kretanje prema funkcionalnoj organizaciji (pa i ujedinjavanju pojedinih uprava stožera i zapovjednih mjesta pristožernih postrojbi koje s pojedinim upravama imaju veze), dok se s druge strane inzistira na zadržavanju velike granske strukture Glavnoga stožera, daleko primjerenije Hrvatskoj vojsci iz doba prije smanjivanja, a ne danas. Pri tome se sustavno otvara i jedno pitanje. Naime, nisu li su takve upravne strukture (neovisno o tome koliko ljudi zapravo</p>	<p>U izradi Nacrta DPR-a vodilo se težišnim smjericama vezano za smanjenje administracije i zapovjedne strukture, što potvrđuje i novi ustroj Glavnog stožera, kojim je smanjena ukupna brojčana veličina za 55 djelatnih osoba (sa 390 djelatnih osoba na 335 djelatne osobe). Također, smanjen je broj ustrojbenih mjesta brigadira/kapetana bojnog broda (sa 78 na 57 ustrojbenih mjesta) i broj ustrojbenih mjesta voditelja/načelnika (sa 92 na 61 ustrojbeno mjesto). U približno jednakom postotku (25%) smanjen je i broj ustrojbenih mjesta u granskim zapovjedništvima, s tendencijom nastavka smanjivanja veličina.</p>

	<p>obuhvaćaju uz sva svoja zamišljena dupliranja funkcija, zapovjednih mjesta i titula) jednostavno nepraktične i zbog svoje kompleksnosti, birokratiziranosti i nepreglednosti? Nastavno na to - a imajući u vidu da i dobar dio predstavljenih strukturnih preslagivanja zapravo samo raspoređuje iste ljude i tehniku na raznolika ustrojbeni mjesta novih naziva (23. i 24. stranica) - teško se oteti da u Prijedlogu nacrtu DPR zapravo ima vrlo malo od itekako potrebne reforme strukture danas iznimno malenih OS RH.</p>	<p>Cjelokupni preustroj, pa tako i preustroj pristožernih postrojbi neće rezultirati većim brojem zapovjedništava/stožera već će nove postrojbe načelno biti ustrojene od dviju ili više ustrojstvenih jedinica (Pukovnija VP od sadašnje Pukovnije VP i vodova VP iz HRM-a i HRZ-a i PZO-a, Središnjica za obavještajno djelovanje od Središnjice za elektroničko izviđanje i Vojno-obavještajne bojne HKoV-a) što će rezultirati smanjivanjem zapovjedništava/stožera i voditeljskih ustrojbenih mjesta te ukupnim smanjenjem brojčane veličine bez smanjivanja ili ukidanja sposobnosti. Izuzetak je ustrojavanje Središnjice za KIS i Bojne veze HKoV-a koje će se ustrojiti iz sastava Pukovnije veze HKoV-a, ali će brojčana veličina dviju novoustrojnih postrojbi biti manja te će se sustav KIS-a jasno podijeliti na operativnu razinu (Bojna veze HKoV-a) i osiguranje održavanja tehničke osnovice mrežno usmjerenog zapovijedanja na strateškoj razini (Središnjica KIS). Temeljni argumenti zadržavanja granske strukture mogu se sažeti na sljedeći način:</p> <ul style="list-style-type: none"> - granska struktura pokazala se u praksi primjerenijom i efikasnijom u procesu pripreme snaga - granska struktura primjerena je teritorijalnoj specifičnosti Republike Hrvatske - tradicija. <p>Osim pristožernim postrojbama, predložena su ustrojbeni rješenja vezano uz napuštanje zastarjelih oružnih sustava (npr. Topničko raketna pukovnija koja će integrirati postojeću Topničko raketnu pukovnicu i topničko-raketne bojne iz sastava gardijskih brigada i imat će u svom sastavu imati Panzerhaubitze 2000).</p>
130.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Pristožerne postrojbe Glavnog stožera", na 29. stranici navodi postojanje "Središnjice za upravljanje osobljem" pri GS OS RH. Dok je postojanje usporedive "Središnjice za obavještajno djelovanje" jasno, budući da organizacija s kojom ovo tijelo povezuje Glavni stožer nije u okvirima obrambenoga sustava (VSOA), bitno je manje jasno postojanje strukture koja GS OS RH povezuje tek s odgovarajućim usporedivim strukturama u MORH-u. Istodobno s ovim dupliranjem, u čitavom dokumentu Prijedlog</p>	<p>Personalna uprava odgovorna je za doktrinarno uređenje funkcionalnog područja, a Središnjica za upravljanje osobljem je isključivo provedbena jedinica.</p>

		nacrta DPR-a nema ni spomena ujedinenome Centru za upravljanje karijerama - projektu u čije je osmišljavanje svojedobno uloženo mnogo vremena i truda upravo da bi se karijerni put djelatnih vojnih osoba objektiviziralo, te izmaknulo raznim neželjenim utjecajima iz ostalih struktura Stožera i Ministarstva.	
131.	Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Hrvatska kopnena vojska", na 34. stranici spominje "Središte za međunarodne vojne operacije". Pri tome, kao mogući korisnici programa obuke ovog središta ne navode se i civili (bilo policija, civilno osoblje drugih ministarstava ili državnih tijela, a niti "civilni stručnjaci" koji su kategorija ljudi koju će ubuduće RH sve više slati u misije izvan granica države). Ujedno, u opisu planova za ovo središte uopće se ne spominje njegova moguća suradnja s civilnim nevladinim sektorom, što je propust u svjetlu činjenice da i neke druge države u suradnji s takvim krugovima rade obuku vojnog osoblja po pitanju prevencije korupcije i zaštite ljudskih prava u misijama. Ujedno tu nema ni riječi o daljnjoj perspektivi razvoja ovoga centra (možda i u smjeru prerastanja u svojevrzni "NATO Centre of Excellence" - što nije bez osnove imajući u vidu dosadašnju uspješnost, regionalna povezivanja te izostanak žrtava pri djelovanjima OS RH u misijama.	Usvaja se prijedlog vezan za dopunu misije Središta za MVO. Iz misije Središta za međunarodne vojne operacije razvidno je kako će ono imati sposobnosti provedbe i pružanja potpore obuci pripadnika Oružanih snaga za NATO/EU/UN operacije potpore miru sukladno „Konceptu obuke za MVO“, provedbe i pružanja potpore obuci nevojnog osoblja te djelatnika ostalih državnih tijela i institucija planiranih za upućivanje u operacije potpore miru. Također, ima sposobnosti pružanja potpore obuci za operacije potpore miru oružanim snagama država članica NATO, EU i regionalnih partnera kroz razmjenu programa i instruktora (pojedinaca i mobilnih timova). Središte, samostalno i u suradnji s drugim organizacijskim jedinicama imat će sposobnosti razvoja novih oblika pripremnih i drugih aktivnosti (tečajeva, seminara i radionica) usmjerenih na stjecanje znanja i vještina sa svrhom podizanja razine osobne spremnosti za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Ideja prerastanja Središta u NATO centar izvrsnosti mogao bi biti jedan od smjerova razvoja Središta u budućnosti.	
132.	Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Hrvatska ratna mornarica", na 36. stranici višekratno spominje "Flotilu". Dok su uz financijska izdvajanja posljednjih godina iznimno upitne izjave tipa "Flotila će razvijati sposobnosti pomorskog ratovanja...", jednako je teško objasniti i strateško opredjeljenje za zadržavanje raketnih topovnjača kao osnove flotnih snaga RH - budući se tu radi o načelno zastarjelome tipu plovila, čija se je idejna koncepcija pokazala promašenom prije više od dvadeset godina (kada se i hrvatska plovila ovoga tipa još moglo smatrati mladima i modernima). Ujedno, s obzirom na ulogu koju su posljednjih godina tijekom suša na otocima imali vojni vodonosci, i takva posebna plovila tu zaslužuju barem spomen, ako ne i neko ozbiljnije promišljanje. Jednako tako,	Prioriteti dani u Nacrtu DPR-a izrađeni su sukladno sigurnosnim prosudbama, preuzetim međunarodnim obvezama i financijskim mogućnostima.	

		<p>kad se već u okviru Obalne straže spominju budući kapaciteti, zanimljivo je da nema spomena mornaričkim helikopterima - letjelicama koje bi bile daleko bolje prilagođene teškim tehničkim uvjetima funkcioniranja kraj mora od danas korištenih kopnenih transportnih helikoptera.</p>	
133.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, HRZ i PZO", na 39. stranici navodi lokacije zrakoplovnih baza, i to tako da se kaže kako mi takvih kompleksa imamo dva (91. i 93. zb) - no, uvidom u priložene karte, vidljivo je da se tu zapravo radi o tri jasno odvojene lokacije (Zemunik, Divulje i Pleso), samo što je tu došlo do određenog administrativnog poigravanja i redukcije. Da ova praksa nije nova govori i donedavna situacija kada se negdašnja zrakoplovna baza Pula vodila pod Zagreb, kao izdvojena lokacija ili što već - što je jednaka takva isprazna igra, kao što je i dvostruko obračunavanje odrađenih radnih sati za pilote (koje je kao administrativni potez niže razine doveo i do niza za MORH neuspješnih sudskih postupaka). Ujedno, čitavim se tim postupkom OS RH postupno lišavaju resursa za zrakoplovno baziranje van Zadra i Zagreba, dok je prilično jasno da upravo baza Pleso predstavlja i najveći dugoročni problem - zbog tamošnjeg postojanja samo jedne piste, velikog proširenja civilne zračne luke i porasta prometnog opterećenja čitave lokacije koje će taj zahvat vjerojatno proizvesti.</p>	<p>U Nacrtu DPR-a, 93. zrakoplovna baza bit će razmještena u vojarni "Zemunik" u Zemunik Donjem, a Eskadrila transportnih helikoptera, koja je u sastavu te baze, bit će razmještena u vojarni „Knez Trpimir“ Divulje težišno zbog zemljopisnog položaja koji omogućuje efikasniju provedbu zadaća pogotovo potpore civilnom stanovništvu (potraga i spašavanje, medicinsko prevoženje, protupožarno djelovanje, obavljanje zadaća za potrebe Obalne straže i sl.). Nadalje, u vojarni „Knez Trpimir“ Divulje nalazi se helidrom s kompletnom infrastrukturom i sadržajima važnim za održavanje i letenje helikoptera. Zemljopisni položaj omogućava pružanje pomoći unesrećenima s obale i otoka u „zlatnom satu“ radi blizine Kliničkog bolničkog centra Split. Isto tako, zemljopisni položaj omogućava brzi dolet ka svim pozicijama na obali čime se postiže racionalnost uporabe odnosno troškova koji proizlaze iz takvih zadaća.</p> <p>Prijedlog operativnog razmještaja zrakoplovnih baza HRZ-a i PZO-a obuhvaća, po napuštanju vojarnje Lučko do 2019. godine, razmještaj 91. zrakoplovne baze na jednoj lokaciji (vojarna "Pk Marko Živković" Pleso).</p> <p>Vežano za perspektivnost vojarnje "Pk Marko Živković" na Plesu, treba istaknuti da proširenje civilne zračne luke nije utjecalo na funkcioniranje i održavanje sposobnosti HRZ-a i PZO-a razmještenih na toj lokaciji. Raspoloživi smještajni i radni kapaciteti i izrađena infrastruktura u vojarni omogućavaju smještaj, osim ustrojstvenih jedinica HRZ-a i PZO-a, i ustrojstvenih jedinica HKoV-a (Bojna NBKO i Bojna veze) te ZzP-a (dijelovi Bojne za opću logističku potporu).</p>	
134.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, HRZ i PZO", na 39. stranici spominje sudjelovanje u aktivnostima Obalne straže i pomoć civilnim institucijama kao dio mirnodopskih zadataka HRZ. Iz prakse ovih aktivnosti je vidljivo da one u dijelu svoga opsega obuhvaćaju i poslove izviđanja iz zraka - bilo radi traženja požara, nadzora pomorskoga prostora ili drugo. Kako HRZ osim letjelicama</p>	<p>Cilj Nacrta DPR-a je prikazati realne mogućnosti opremanja Oružanih snaga u skladu s financijskim projekcijama i predviđanjima. Nabranje svih potrebnih projekata predstavljalo bi iskazivanje želja i ne bi imalo realno uporište. U slučaju financijske priuštivosti u narednom razdoblju razmatrat će se unaprijeđenje sustava za nadzor područja iz zraka.</p>	

	<p>ujedno ne raspolaže i kakvim ozbiljnijim senzorskim sustavima za ovakve poslove (kao ni linkovima koji bi pilotima otposlanim na takve zadaće na raspolaganje davali ikakve kompleksnije senzorske podatke) - treba zaključiti da se tu radi o jednom prilično neefikasnom korištenju postojećih resursa. Ipak, o budućem rješavanju ovoga problema u dokumentu Prijedlog nacrtu DPR-a nema govora.</p>	
135.	<p>Dok odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, HRZ i PZO", na 39. i 40. stranici nabroja zrakoplovne planove, infrastrukturu i navedene strukturne dijelove - tu upada u oči kako sve nabrojeno zapravo ima veze tek s prvim dijelom naziva ove grane OS RH. Pri tome, u čitavom ovom segmentu nedostaje barem spomen ičega vezanog uz drugi dio naziva ove grane - uz protuzračnu obranu. Ako toj tematici uopće nema spomena u strukturi ove grane, nije li onda vrijeme da se barem do daljnjega skрати i naziv ove grane OS RH, ne bi li sam taj naziv odražavao pravo stanje stvari po pitanju PZO srednjeg i dugog dometa?</p>	<p>Naziv Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana je zakonska kategorija (Zakon o obrani, članak 41.) i promjena naziva se ne može razmatrati u DPR-u već prilikom razmatranja mogućih izmjena Zakona o obrani.</p>
136.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Hrvatsko vojno učilište", na 41. stranici prikazuje raspored školskih ustanova OS RH. No, tu u oči upada činjenica da jedino na lokaciji u Zemunika nema Središta za strane jezike. Dok je jasno kako zrakoplovstvo već u startu treba engleski kao jezik međunarodnog odvijanja zračnog prometa, ni drugi strani jezici ne bi trebali biti uskraćeni osobama pri tamošnjoj ispostavi Centra vojnih škola. Ujedno, pri spomenu novouspostavljenog Centra za obrambene i strateške studije nije jasno je li ta organizacija svojevrsni nasljednik donedavno u javnosti vidljivog Instituta za istraživanje i razvoj obrambenih sustava (IROS) - koji je kao zasebna znanstvena ustanova bio priznat i pri Ministarstvu znanosti. Ako ovaj novi centar nije ujedno i slijednik statusa institucije IROS, tada tu nedostaje i barem koja riječ o tome kada će ta struktura biti certificirana kao punopravni institut u znanstvenome sustavu RH.</p>	<p>Temeljem dosadašnjih iskustava, Odjel Split Središta za strane jezike HVU-a u potpunosti je zadovoljavao i zadovoljava potrebe i pripadnika ustrojstvenih jedinica razmještenih u vojarni "Zemunik" Zemunik Donji. Ustrojavanje još jednog odjela u Zadru, predstavljalo bi dodatne troškove – osoblja, smještaja, učioničkog prostora itd.</p> <p>IROS nije bio ustrojstvena jedinica Oružanih snaga već Ministarstva obrane, gdje je bio u njegovom sastavu do srpnja 2014. godine. Centar za obrambene i strateške studije u sastavu HVU-a ustrojen je kako bi ispunio potrebu istraživanja i razvoja HVU-a kao buduće znanstveno-istraživačke ustanove. Centar je preuzeo i dio aktivnosti kojima se prethodno bavio IROS i koje se ne odnose na bazična istraživanja nego na izobrazbu za potrebe Oružanih snaga. Kroz Centar će se stvarati znanstveno nastavni kadar potreban za dostizanje standarda potrebnih za osnivanje HVU-a kao visokoobrazovne i znanstveno istraživačke institucije. Certificiranje Centra kao znanstvene ustanove vodit će se u skladu s propisima koji u Republici Hrvatskoj uređuju znanstvenu djelatnost.</p>

137.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Zapovjedništvo za potporu", na 41. i 42. stranici nabroja svoje sastavne dijelove. Pri tome u oči upadaju dvije pojedinosti. Kao prvo u sustavu OS RH je zadržan Remontni zavod (prvenstveno kapacitet remonta opreme za potrebe HKoV), no usporedive jedinice za remont kapaciteta za HRM i HRZ su odavna izdvojene iz sustava (ZTC) i privatizirane (negdašnje remontno brodogradilište za HRM). Zašto to nije učinjeno i s jedinicom Remontni zavod? Ili su ova ranija izdvajanja bila greška? Kao drugo, u sastavu Zapovjedništva za potporu se spominje i Vojni orkestar. Kakvu to podršku za OS RH pruža ova kulturno-umjetnička trupa? Je li to zaista kapacitet kojem je mjesto u OS RH, ili u obrambenome sustavu općenito? Osim toga, kad se već spominju muzičari na vojnoj plaći - zašto nigdje u ovom dokumentu nema spomena organizaciji poznatoj kao "Klapa Hrvatske ratne mornarice 'Sveti Juraj'? Na čijoj su oni plaći i hoće li uskoro čitavo to muzičko djelovanje, koje zasigurno ne predstavlja osnovni razlog postojanja OS RH, krenuti na slobodno tržište rada i usluga, a mimo obrambenoga proračuna?</p>	<p>Remontni zavod je nadležan za najvišu razinu održavanja naoružanja i vojne opreme na uporabi u HKoV-u te opreme i naoružanja koja se koriste u sve tri grane. Remontni zavod raspolaže s respektabilnim znanjem i kadrom koji je sposoban održavati vojnu tehniku istočnog porijekla koja čini veći dio naoružanja starosti 25 i više godina. Remontni zavod je u stanju u kratkom vremenskom razdoblju razviti sposobnosti održavanja novonabavljene opreme (npr. HMMWV, MRAP-ova). Zbog uske specijaliziranosti Remontni zavod bi teže ušao u tržišnu utakmicu na otvorenom tržištu, dok istovremeno civilni sektor do sada nije razvio sposobnosti u ovom vidu održavanja. Također, izlaskom Remontnog zavoda iz Oružanih snaga, sustav obrane ostao bi bez infrastrukture koja omogućuje brzo vraćanje u operativnu uporabu većeg broja oružanih sustava uz minimalne troškove. Remontni zavod nadopunjuje niže razine održavanja (I. i II. stupanj) u postrojbama.</p> <p>Orkestar Oružanih snaga pruža potporu prigodom vojnih ceremonija i proslava obljetnica koje su utkane u vojni život i tradiciju i bez koje nijedna vojska ne postoji. Orkestar godišnje izvrši oko 300 glazbenih nastupa. Vojni orkestar imaju skoro sve oružane snage što potvrđuje da države u našem okruženju imaju po nekoliko vojnih orkestara (Slovenija 2, Mađarska 10, Austrija 8, Italija oko 15, Srbija 3, BiH ima 1 vojni orkestar, Njemačka ima glazbenu službu s orkestrima u svakoj pokrajini, mornaričkim i zrakoplovnima orkestrima...).</p> <p>Klapa "Sveti Juraj", nije posebno istaknuta jer je ustrojstvena jedinica Orkestra budući da su u Nacrtu DPR-a prikazane samo zadaće za prvopodređene postrojbe ZzP-a te se spominje samo njezin razmještaj. Klapa "Sveti Juraj" godišnje ima oko 120 nastupa koji uključuju vojne ceremonije, državni protokol, koncerte u inozemstvu, zatim koncerte na poziv lokalne zajednice, braniteljskih udruga i sl.</p>
138.	<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Zapovjedništvo za potporu", na 46. stranici opisuje Središte za obuku i doktrinu logistike. U tom odjeljku se spominje i "implementacija sustava naučenih lekcija" - što je dobro. Ujedno je taj spomen i to više za hvalu, budući da ovu mjeru za svoje potrebe ne spominje ni jedno od preostalih središta</p>	<p>Odgovor kao pod točkom 121.</p>

		za obuku (HKoV, HRM, HRZ), što zapravo iznenađuje i uopće nije razumljivo.	
139.		<p>Odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Zapovjedništvo specijalnih snaga", na 48. stranici u samo nekoliko rečenica opisuje okvir smisla novouspostavljenog Zapovjedništva specijalnih snaga (ZSS). Dok sam status ovog zapovjedništva nije jasno definiran, kao što nije objašnjen i razlog kićenja snaga razine bojne ovakvom zvučnom titulom - još više u oči upada činjenica da se za te nove snage smislilo razgranatu shemu sastavnih dijelova i njihovog zemljopisnog rasporeda, bez da se tu o svakom tom komadiću uspjelo prozboriti barem po rečenicu. Time je odjeljak "V. Organizacija i struktura OS, Struktura OS, Zapovjedništvo specijalnih snaga" ujedno i jedan od ukupno tek dva djela Prijedloga nacrtu DPR-a koji ne ispunjava svoju metodološku svrhu - opisati sastav ustrojbenog segmenta o kojem je riječ. Takva praksa dodatno dovodi u pitanje i čitav ionako nejasan potez uspostave Zapovjedništva specijalnih snaga.</p>	<p>Prihvaća se primjedba te se u poglavlju V. ORGANIZACIJA I STRUKTURA ORUŽANIH SNAGA odnosno u podnaslovu STRUKTURA ORUŽANIH SNAGA kada se govori o Zapovjedništvu specijalnih snaga, tekst dopunjuje.</p>
140.		<p>Odjeljak "VI. Razvoj ljudskih potencijala, Ciljana veličina i struktura osoblja", na 51. stranici donosi tablicu željenog broja i raspodjele osoblja na 31. prosinca 2017. godine. Osim što se tu ponovo barata fantomskim pojmom "djelatne osobe" (kojeg ne poznaje ni Zakon o radu, ali ni drugi propisi) - ova je tablica u još nekoliko aspekata problematična. Kao prvo, u brojnome stanju ljudi za HRM, u stupcu "časnici" sadržava 3000 ljudi previše, dok se u stupcima ove tablice i kategoriju "službenici i namještenici" obuhvaća pod DVO (djelatne vojne osobe) - što u vjerojatno greške. Ono što nije greška, a itekako je vrijedno prigovora, predstavlja činjenica da se do 2017. godine gotovo svu razvrstanu pričuvu planira usmjeriti u HKoV, uz tek simboličan udio Zapovjedništva za potporu. Time HRM i HRZ ostaju praktički bez zahvata u pričuvu, a nije tajna da je bitno teže pripremiti doknadu te narastanje za te dvije grane (jer je u njima manje mjesta za ljude bez dubljih specijalističkih znanja), nego za HKoV - u kome bi bilo opet prilično nezgodno da čitav kontingent pričuvnika završi u pješaštvu.</p>	<p>U financijskim okolnostima, a budući da se radi o tehnički i tehnološki zahtjevnim granama, obrambeni resor nije u mogućnosti imati pričuvni sastav u granama HRM-a i HRZ-a i PZO-a. Djelatni sastav u obadvije grane ispunjava svoje zadaće i održava zahtijevane sposobnosti, a budući da ne postoji potreba za povećanjem sposobnosti u narednom vremenu, predloženo je da se neće ustrojivati, opremiti i obučavati pričuvni sastav u HRM-u i HRZ-u i PZO-u. Trenutačno u navedenim granama nema raspoloživih glavnih oružnih sustava i sredstva koji bi se koristio za materijalno opremanje postrojbi pričuvnog sastava. Ako se u budućnosti promijene okolnosti i zahtjevi prema ove dvije grane Oružanih snaga ne postoji nikakva zapreka da se HRM i HRZ i PZO ne ojačaju pričuvnom komponentom u brojčanoj veličini primjerenoj potrebama. Pojam djelatne osobe razjasnili smo uz točku 127. Prihvaćamo primjedbi koja se odnosi na omašku o netočnom broju časnika u retku za HRM, gdje treba stajati 336, a ne kao što je navedeno 3336 časnika.</p>

141.	<p>Odjeljak "VI. Razvoj ljudskih potencijala, Pričuvni sastav OS", na 52. stranici navodi kako će se za potrebe pričuve čuvati naoružanje i oprema. Pri tome se ne ulazi u ikakve detalje o vrsti, količini ili konkretnim lokacijama (što nije problem), ali se niti ne definira tko će i kako obavljati takvo čuvanje - gdje ni ZzP u svom dijelu ovoga dokumenta ne navodi započinjanje novog posla, kao ni pripremu rečenog naoružanja i opreme, niti uređivanje skladišnih kapaciteta ili išta vezano s tim novim poslom. Za pokretanje takvog novog sustava bi bilo dobro i u jednakoj mjeri transparentno započeti i s logističkim lancem kojeg će ova pričuva zahtijevati za normalan rad i funkcioniranje.</p>	<p>Točno je kako nije razloženo u pojedinosti način i mjesta čuvanja opreme za pričuvu, kao ni cijeli logistički koncept. Ovdje nije riječ o novom već o postojećem logističkom kapacitetu jer obujam postojećih sredstava, uključujući viškove, prelazi okvire potrebne za ustrojavanje pričuve u navedenoj brojnosti. Kako dakle, nije riječ niti o novim kapacitetima, niti o novom logističkom lancu, ovo nije posebno razlagano u Nacrtu DPR-a.</p>
142.	<p>Odjeljak "VI. Razvoj ljudskih potencijala, Ugovorna pričuva", na 52. stranici definira da će taj vid pričuve pretežito "obuhvaćati ustrojbeno mjesta za specifične vojne stručne specijalnosti neophodne za provedbu operacija koje zbog određenih razloga nisu pogodne za popunjavanje djelatnog sastava Oružanih snaga". No, odmah u idućoj rečenici se toj namjeri okreće leđa, navodeći kako će u kategoriju ugovorne pričuve spadati i vrhunski sportaši. Već je više godina upitno kako obrana, dok jedva uspijeva namaknuti novce za modernizaciju te redovito funkcioniranje, u isto vrijeme služi kao socijalna ustanova i pribježište za bolje sportaše iz sportova manje zanimljivih komercijalnim sponzorima. Pri tome, potpuno je nejasno kako se te sportaše integriralo u vojni sustav, budući da je teško zamislivo da i oni napreduju u činu, da preuzimaju ikakve normalne vojne obveze, a kamoli da idu u misije ili druge aktivnosti u inozemstvu. Ovo je drugi po redu slučaj socijalnog zbrinjavanja u dokumentu Prijedlog nacrtu DPR-a, strukturno vrlo sličan smještaju Orkestra u okvir ZzP, ili (vjerojatno) klape u HRM. Nije jasno zašto se te strukture održavaju u obrambenome sustavu, budući da nisu vezane uz srž djelovanja i smisla OS RH. Ujedno, ako je o njihovome zadržavanju i odlučeno nekom političkom odlukom - tada nije jasno zašto im je status različit, pa orkestar spada u ZzP, a sportaši u ugovornu pričuvu?</p>	<p>Na temelju sporazuma s Hrvatskim olimpijskim odborom unutar Oružanih snaga ustrojen je manji broj djelatnih vojnih mjesta na koja su raspoređeni vrhunski sportaši, kategorizirani prema propisima HOO-a. Naglašavamo kako je riječ o vrhunskim sportašima u sportovima koji su sadržajem vezani uz vojno djelovanje, odnosno u manjoj ili većoj mjeri su i sadržaj suvremene vojne obuke (borilački sportovi, streljaštvo, padobranstvo i sl.). Riječ je o suradnji koja nosi obostranu korist, a u vojne redove uključuje neke od najvrsnijih sportaša, koji dugoročno dobivaju mogućnost za ostvarenja vojne karijere na propisanim općim i posebnim uvjetima koji su objektivni i vrijede za svakog državljanina, a vojska priliku za dobivanje iznimno stručnih pa i uglednih instruktora. Pri tomu bavljenje tim područjima u vojsci ne treba gledati samo kao tehnički dio obuke, već kao sastavni dio vojničkog života oplemenjenog natjecateljskom notom i u širem društvenom, a ne usko vojnom okviru. Naglašavamo kako je zbog takvog odnosa prema sportu u vojsci nekoliko pripadnika postiglo i postiže vrhunske sportske rezultate i prije Sporazuma s HOO-om. Naglašavamo kako ovakav oblik sporazumijevanja sa sportskim ustanovama nije posebnost Oružanih snaga, slijedom pozitivnih iskustava europskih zemalja koje su prihvatile ovakav model zapošljavanja vrhunskih sportaša u tijelima državne uprave odnosno u vojsci, policiji i carini, model je prihvaćen i u drugim NATO i općenito zapadnim vojskama, od kojih su najbliži primjer susjedne Oružane snage Republike Slovenije i Oružane snage</p>

			<p>Republike Austrije. U slučaju Republike Austrije čak je i službeni naziv resornog ministarstva Ministarstvo nacionalne obrane i sporta. Slažemo se kako glazba i sport jesu područja koja daleko prelaze vojne okvire i u društvu imaju nezavisan život i funkciju, no to ne znači kako je ispravno svođenje vojske na njezinu najbazičniju funkciju i svrhu bez širih kulturalnih i društvenih funkcija.</p>
143.	<p>Odjeljak "VI. Razvoj ljudskih potencijala, Prijam osoblja", na 54. stranici kaže da će biti "razmotrena i mogućnost ugovornog prijama" za popunu časničkih dužnosti, što je zanimljivo budući da se samo dvije stranice ranije predviđa prijam u ugovornu pričuvu kandidata za pričuvne časnike (koje će se onda i posebno obrazovati). Dakle, ako je sustav službe na ugovor dovoljno dobar za pričuvne časnike, ali i redovite vojnike te mornare, zašto se o njegovoj primjeni na kategoriju djelatnih časnika tek treba promišljati u neko buduće doba?</p>	<p>Ugovorni prijam koji se navodi je zamišljen kao moguća kategorija zapošljavanja časnika na određeno vrijeme, poglavito iz deficitarnih zanimanja odnosno za neku vremenski ograničenu svrhu. Tradicionalno, vodeću jezgru Oružanih snaga čine časnici, koji taj posao shvaćaju i obavljaju kao životni poziv te se od njih očekuje određeno odricanje, održavanje načina života koji omogućuje držanje koraka sa svih duhovnim i tjelesnim naporima vojničkog života. Takve okolnosti obično nisu spojive s relativno kratkim životnim ciklusom, već je časnički poziv pretvaran u cjeloživotno zanimanje.</p> <p>Suvremeni razvoj vojske i vojnih sustava ide prema približavanju vojnih sustava civilnima te prema prožimanju vojne i civilne sfere u različitim područjima, pa tako i u samoj vojnoj karijeri. U tom kontekstu je osobito u zapadnim demokracijama razvijen pojam "druge karijere" koji podrazumijeva skraćivanje vojne, pa i časničke karijere, na trajanje koje dopušta i ulazak u civilni život. No ovakav prijelaz mora biti postupak jer podrazumijeva ne samo sadržajne već i organizacijske prilagodbe od pitanja poput trajanja časničke karijere, a s tim vezano i broja časnika koji vojni obrazovni sustav godišnje mora stvarati, što posljedično vodi pitanjima o veličini vojnih obrazovnih ustanova i sl. Zbog takvih i niza drugih pitanja, ovaj prijelaz nužno treba organizacijsko promišljanje i postupno provođenje.</p> <p>Za usporedbu, premda smo prije više od desetljeća prešli na u potpunosti ugovornu vojnu službu, još uvijek je u sustavu od ukupnog broja vojnika gotovo trećina vojnika na neodređeno vrijeme, koji postupno izlaze iz sustava, a njihova mjesta preuzimaju ugovorni vojnici. No, jasno je da, premda su vojničke zadaće bar u obučnom smislu jednostavnije od časničkih i dočasničkih, takav prijelaz nije mogao biti ostvaren preko noći i još će trajati određeno vrijeme.</p>	

144.	<p>Odjeljak "VI. Razvoj ljudskih potencijala, Tranzicija i izdvajanje osoblja", na 56. stranici navodi metodu postizanja željene kadrovske strukture krajem 2017. godine. No, dok je aktualan višak kadrova 709 DVO i 2000 službenika i namještenika (1:3), do 2017 se planira izdvojiti oko 4200 DVO i 1500 službenika i namještenika (3:1). Takav bi obrnuti razmjer bio čudan i da se do danas nije pokazalo kako izdvajanje osoblja najlošije ide upravo za službenike i namještenike te DVO u činu generala. Ujedno, kod spomena specijaliziranih programa tranzicije osoblja iz obrambenog sustava u civilni život tu se ponovo govori o razvijanju novih programa, a uopće se više ne spominje program Spektra - koji je upravo za ovo bio razvijen, duže primjenjivan i o čijem obustavljanju ni u jednom trenutku nije bilo ni riječi u javnosti. Dakle, tu se po tko zna koji put u ovome dokumentu ponovo osmišljava već jednom osmišljeno, i uspostavlja nešto što je postojalo ali je zapuštanjem i nemarom zamrlo (bez da za to itko odgovara). S obzirom na ovu činjenicu, još neugodnije izgleda pogled na tablicu s 58. stranice - gdje ispada da su ti tranzicijski programi zapravo zamrli tek za djelatne vojne osobe, dok oni za službenike i namještenike i dalje postoje (te neće biti iznova "uspostavljeni", već tek "unaprijeđeni" i dorađeni).</p>	<p>Obrnuti razmjer koji navodite se odnosi na veći broj izdvajanja djelatnih vojnih osoba, planirano 4200 (poglavito vojnika/mornara kojima ističe ugovorna obaveza) te prijma novih vojnika/mornara u svrhu pomlađivanja sastava, dok se kod državnih službenika i namještenika predviđa izdvajanje bez prijma odnosno vrlo ograničenog prijma malog broja državnih službenika i namještenika za specifična zanimanja. Potporni programi u okviru Programa tranzicije kontinuirano se provode, razvijaju i unaprijeđuju sukladno promjenama i zahtjevima na civilnom tržištu rada. Od uspostave Programa tranzicije do danas, u Program tranzicije je uključeno više od 5000 izdvojenih osoba Ministarstva obrane i Oružanih snaga.</p>
145.	<p>Odjeljak "VII. Obrazovanje i znanost, Visoko vojno obrazovanje i znanost", na 60. stranici opisuje planove za širenje društvenoga dosega vojnih programa izobrazbe i obuke. Kao prvo, u ovom se čitavom odjeljku barata raznolikim izrazima za osobe koje se obrazuju u sustavu obrane, posebice u okviru novouspostavljenih studijskih programa. Pri tome, njih se naziva i polaznicima, i đacima, i kadetima, i studentima - što bi stvarno trebalo pojmovno unificirati. Uz to, kao područje moguće suradnje s civilnim institucijama (sredina 60. stranice) ne spominje se "Središte za međunarodne operacije" - koje je iznimno interesantno širokome nizu aktera (iz drugih državnih službi i tijela, nevladinih organizacija, te privrede) po pitanju obuke civilnih stručnjaka za sudjelovanje u misijama van RH. To je područje na kojem bi HVU u suradnji s HKoV itekako imalo prostora za rad.</p>	<p>Pri korištenju pojmova za osobe koje se obrazuju u okviru vojnog obrazovnog sustava koriste se, ovisno o kontekstu različiti pojmovi. Pri tomu se pojam kadeti koristi za studente koji se istodobno pripremaju i za časnički poziv te oni istodobno i jesu u punom smislu riječi studenti te ponekad kontekst nalaže i uporabu tog pojma. Polaznici su naravno i spomenuti kadeti, no više razine vojne časničke izobrazbe polaze časnici koji su "polaznici" tih programa, a nikako nisu studenti ili kadeti. Također, različite razine dočasničke izobrazbe pohađaju dočasnici koji su "polaznici". Pojam đaci nije korišten. U potpunosti je točno zamijećena važnost i šira društvena korist Središta za međunarodne operacije, koju ono već više godina vrlo uspješno ispunjava. Riječ je o razmjerno kratkotrajnim tečajevima koji u vojnoj podjeli izobrazbe spadaju u obuku. Stoga u ovom poglavlju nije bilo riječi o tim sadržajima.</p>

146.	<p>Odjeljak "VII. Obrazovanje i znanost, Visoko vojno obrazovanje i znanost", na 60. stranici predviđa i širenje pristupa obrazovnome sustavu kojeg se ustrojava pri OS RH. Tu se napominje da će on biti otvoren za osobe koje su "stručnjaci u Ministarstvu obrane i drugim tijelima državne uprave čija djelatnost je povezana s obranom i nacionalnom sigurnošću, istraživači u znanstveno-istraživačkim i razvojno-istraživačkim institucijama koje se bave istraživačkom djelatnošću u području obrane i drugi". Iako bi se moglo tvrditi da su obuhvaćeni u pojmu "i drugi" - bilo bi potrebno tu istaknuti kako se pristup izrijekom otvara i civilima izvan sustava državne uprave te ljudima iz krugova civilnoga društva u RH.</p>	<p>Vojni obrazovni sustav je namijenjen prije svega za osposobljavanje vojnih stručnjaka. Na najvišim razinama sustava razmatra se prožimanje vojnog djelovanja s područjima nacionalne sigurnosti te u tom kontekstu ovaj sustav ima sadržaja koji mogu biti i jesu zanimljivi i drugim ustanovama i stručnjacima koji se bave tim sadržajima. Uključivanje i drugih osoba u obrazovni proces nije isključeno no nije nešto što predstavlja stratešku odrednicu. Prijedlog prihvaćamo i na određen način je ugrađen u Nacrt DPR-a.</p>
147.	<p>Odjeljak "VII. Obrazovanje i znanost, Visoko vojno obrazovanje i znanost", na 61. stranici opisuje i načine na koje se misli poticati istraživačku djelatnost u okviru obrambenog sustava. Pri tome se ne spominje uspostava javnosti dostupnih i od akademske zajednice priznatih stručnih te znanstvenih časopisa - u kojima će ti budući vojno-stručni istraživači moći (ali i morati) objavljivati svoje radove. Proteklih desetljeća neslavno je propalo nastojanje da Hrvatski vojnik bude i službeno priznat kao stručni časopis, dok pokušaja uspostave usporedivog znanstvenog glasila nije ni bilo - a sada će nešto takvo biti nužno i neophodno. Jednako tako, u ovom čitavome odjeljku nema spomena ni jačanju bibliotečne strukture unutar obrambenoga sustava. Budući da sustav civilnih biblioteka u RH praktično pa ne raspolaže literaturom s područja vojništva, donedavno je jedina takva službena biblioteka bila ona na HVU. No, ona je i do sada bila slaba, a tek je očekuje susret s potrebom podržavanja rada i više akademskih stručnih studija (gdje ozbiljni studenti za svoj rad trebaju bitno širi raspon građe, a i bitno veće količine specijalizirane literature nego je to donedavno ondje bio standard).</p>	<p>Odluke o rješenjima u razvoju i dimenzioniranju u ovim područjima donosit će se u kontekstu razvoja zacrtanih sposobnosti tijekom implementacije DPR-a.</p> <p>Naglašavamo kako su mnogi vojni stručnjaci redovito i do sada objavljivali radove u različitim stručnim i znanstvenim publikacijama te će to nesumnjivo biti nastavljeno. Hrvatski vojnik je uz različite koncepcije ipak bio prije svega uvijek zamišljen i oblikovan kao vojno glasilo, koje u određenoj mjeri sadrži i stručne sadržaje. Stoga držimo kako nije riječ o propasti pokušaja već jednostavno o oživotvorenju uredničkih koncepcija koja su tom glasilu unutar vojnog sustava davana. Za sada ne držimo kako DPR treba kao stratešku odrednicu navoditi utemeljenje posebnog časopisa već držimo kako eventualno produkcija radova na području vojništva treba stvoriti uvjete koji će zahtijevati i utemeljenje nove publikacije. DPR stoga držimo treba zacrtati ciljeve koji će bavljenje navedenom problematikom podići na razinu koja će iznjedrati časopis, a ne da počinje od utemeljenja časopisa. Upravljanje bibliotečnim sustavom držimo da je bilo na razini primjerenoj potrebama Oružanih snaga te prijedlog prihvaćamo i posebno je navedena i bibliotečna djelatnost u Nacrtu DPR-a.</p>
148.	<p>Odjeljak "VIII. Obuka i doktrina, Razvoj sustava obuke i unaprjeđenje obučne infrastrukture", na 65. stranici opisuje</p>	<p>Kako bi ispunile zadaću i ulogu koja im je namijenjena Ustavom, Oružane snage su obvezne provoditi realnu obuku i vježbe da bi bile spremne odgovoriti svim izazovima koji se pred njih postave. Provedba obuke i vježbi zahtijevaju prostor, vrijeme i materijalnu</p>

	<p>planove za konkretnije dorade infrastrukture i raspoloživih nastavnih pomagala za vojnu izobrazbu i obuku. Dok nije loše da se nabavlja simulacijske sustave, da se grade strelišta za osobno naoružanje - ono što zbunjuje je pretežito stavljanje naglaska na razne oblike "simuliranja", a na račun faktične obuke. Gađanje težim oružnim sustavima ne može se zapravo nadomjestiti nikakvim simuliranjima, a to također traži infrastrukturu, borbena sredstva i prije svega - streljivo. Mnogo streljiva. Iako se sve te elemente ovdje uopće ne spominje, nedvojbeno je da oni nisu jeftini. Ipak, to je jedini put za formiranje kadra koji se ne boji teškog oružja koje duži.</p>	<p>imovinu kao i borbena i neorbena vozila, raznu opremu i sl., što iziskuje znatna financijska sredstva, a provedba obuke jedini je način dostizanja tražene razine spremnosti.</p> <p>Oružane snage uporabom simulacijskih sustava u obuci uveliko unaprjeđuju sustav obuke u cjelini, slijede trendove modernih vojski svijeta s ciljem dostizanja traženog stupnja spremnosti uz znatne uštede materijalne imovine i financijskih sredstava, povećanu sigurnost i zaštitu okoliša.</p> <p>Uporaba simulacijskih sustava u obuci, poglavito tzv. „živih simulacija (simulatori i simulacijski sustav koji se koriste u obuci i vježbama snaga na terenu u realnim operativnim i vremenskim uvjetima, npr. <i>MILES</i>), prethodi provedbi bojnih gađanja i vježbi s bojnim gađanjima kao krune obuke. Vježbe s bojnim gađanjima su najsloženije i najskuplje obučne aktivnosti, stoga se prije provedbe takvih aktivnosti kroz obuku na simulatorima i simulacijskim sustavima uvježbava i provjerava zahtijevana osposobljenost i učinkovitost.</p> <p>Dakle, obuka na simulatorima i simulacijskim sustavima ne zamjenjuje „živu“ obuku, već omogućuje da se postrojbe bolje pripreme za provedbu složenih i rizičnih obučnih aktivnosti, postignu zadane obučne ciljeve na jeftiniji i sigurniji način.</p> <p>Slazemo se da gađanje težim oružnim sustavima nije moguće nadomjestiti nikakvim simulacijama te da takve vježbe zahtijevaju infrastrukturu, borbena sredstva i prije svega – streljivo te da je to jedini put za formiranje „kadra koji se ne boji teškog oružja koje duži“. U tom pogledu, Oružane snage ne samo da su povećale broj vježbi s bojnim gađanjem, već su značajno i povećale utrošak UbS-a za obuku i vježbe, što je razvidno iz podatka da se 2010. godine utrošilo 72 tone UbS-a, a procijenjeni utrošak do potkraj 2014. godine bit će preko 200 tona različitog UbS-a.</p>
149.	<p>Odjeljak "VIII. Obuka i doktrina, Združena obuka", na 66. stranici opisuje obuku ljudstva za djelovanje u združenim sastavima, te najavljuje i provedbu združenih vježbi. Pa ipak, nigdje u dokumentu Prijedlog nacrtu DPR-a se ne spominje da će i RH krenuti u formiranje svojih združenih sastava na ikakvoj stalnijoj osnovi. Osim ako se ne misli da združena djelovanja nužno ne podrazumijevaju namjenski organizirane</p>	<p>Oružane snage nemaju u planu razvijati organske združene sastave koji bi se nalazili unutar strukture, odnosno koji bi imali propisan ustroj.</p> <p>Kada se govori o združenim operacijama (kao jedne od tipova operacija), to se odnosi na operacije u kojima sudjeluju elementi najmanje dvije grane Oružanih snaga pod jednim zapovjedništvom koordinirane po mjestu i vremenu. Združene</p>

	<p>snage (kajih u Hrvatskoj vojsci ionako ima previše, tako da se gotovo ništa ni ne radi u okviru organskih postrojbi) - ovo bi značilo da se tim obučnim aktivnostima hrvatske snage pripremaju tek za djelovanja u inozemstvu ili misijama, pod tuđim zapovjedništvom i u tuđoj vojnoj strukturi. Usprkos jasno izraženom opredjeljenju za EU i NATO suradnje, nije dobar takav pristup koji ljudstvo uvježbava za sposobnosti koje mi sami nemamo, i koje nećemo još dugo ni imati (barem sudeći prema planovima za tek dugoročnu izradu doktrina koje bi obuhvaćale združena djelovanja).</p>	<p>operacije obično se izvode pod zapovijedanjem zapovjednika združenih snaga kojemu mogu biti podređene pomorska, kopnena i zračna i/ili druge komponente snaga (i tada se u taj sastav u pravilu uključuju organski sastavi davateljica snaga). U slučaju ratnog stanja ili stanja neposredne ugroženosti, združene operacije bit će integralni dio kampanje u kojoj će nositelj bojnog djelovanja biti kopnena komponenta, dok će pomorska, zračna i druge komponente pružati potporu. Takve kampanje i operacije mogu se izvoditi i pod NATO zapovjedništvima, s većom ili manjom zastupljenošću hrvatskih snaga i pojedinaca.</p> <p>Oružane snage će u okviru saveza ili koalicije najčešće sudjelovati u združenim višenacionalnim operacijama i kao dio kopnene komponente višenacionalnih (kombiniranih) združenih snaga. Snage i resursi HRZ-a i PZO-a također mogu biti dio kopnene ili zračne komponente, a snage HRM-a ili dijelovi snaga za specijalne operacije mogu biti dio istovrsnih savezničkih granskih odnosno funkcionalnih komponenti.</p> <p>Osim združenih operacija, Oružane snage provode pomorske, kopnene i zračne te posebne tipove operacija kao što su informacijske i specijalne. Združeno djelovanje Oružanih snaga u operacijama doktrinarno se uređuje doktrinarnim priručnikom. Združene operacije te nizom podupirućih doktrinarnih priručnika te granskim doktrinama.</p> <p>Namjenske snage nemaju knjigu ustroja, niti se ustrojavaju kao stalna komponenta. One se formiraju temeljem prosudbe i odluke o uporabi ili korištenju Oružanih snaga, a njihova veličina i sastav zavisi od dodijeljene misije i zadaća. Ustrojem se ne može predvidjeti niti obuhvatiti sve tražene sposobnosti, već se one razvijaju u različitim postrojbama koje se kasnije namjenski organiziraju i objedinjavaju u cilju provedbe dobivene zadaće.</p>
150.	<p>Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija", na 71. stranici navodi želju za opremanjem HKoV novim prijenosnim PZO sustavom (MANPADS). No, to je tek sustav kojeg prenose pojedini vojnici, a tu onda nema govora o montiranju takvih sustava na vozila. Dok je takvo motorizirano korištenje više odvojenih sustava (tehnički usporedivih s više pojedinačnih MANPADS oružja) do sada bilo uspješno korišteno u RH, hoće li se od takvih rješenja odustati ubuduće?</p>	<p>Od ovakvih rješenja se neće odustajati ni u idućem razdoblju.</p>

	151.	<p>Odjeljak "XI. Opremanje i modernizacija", na 71. i 72. stranici kratko navodi prioritete opremanja i modernizacije za pojedine grane OS RH. Pri tome se jasno vidi razlika u razini detaljnosti promatranja ove tematike u pojedinim granama OS RH (5,5 stranica HKoV, 1,5 HRM i jedva 1,5 HRZ). Što je još bitnije, jasno se vidi i da je 3. razina prioriteta za HKoV i HRM nerealno optimistična, dok ta ista razina za HRZ i PZO izriješkom dovodi u pitanje puni naziv ove grane (budući je nabava bitnice PZO sustava srednjeg dometa stavljena u 3. rang prioriteta, za kojeg se jasno kaže "Prioriteti treće razine podložni su značajnijim korekcijama u opsegu i dinamici realizacije".</p>	<p>Nabava bitnice PZO srednjeg dometa svrstana je u treću razinu prioriteta zbog izuzetne financijske zahtjevnosti i realizacija će ovisiti o financijskim mogućnostima u planskom razdoblju.</p>
	152.	<p>Odjeljak "XI. Opremanje i modernizacija, Hrvatska kopnena vojska, Topništvo za potporu", na 74. stranici definira kaos u kalibrima i opremi zemaljskog topništva u OS RH. Pa ipak, ova negativnost teško da opravdava izričaj "Obzirom na nove zahtijevane sposobnosti potrebno je zamijeniti postojeća topnička sredstva novim topničkim sustavima, unificiranog kalibra od 155 mm". Kao prvo, posljednjih je mjeseci postalo izvjesno da OS RH kreću u nabavu topničkog sustava PzH 2000, koji baš koristi spomenuti NATO kalibar od 155 cm. Pa ipak, uz sve prednosti takvog oružja, teško je u postojećoj financijskoj situaciji zamisliti zamjenu ikakve veće količine postojećeg topništva za isti ili usporedivi broj oružja u novome kalibru, bilo novih ili rabljenih. No, zamjena postojećeg topničkog naoružanja za malen broj sustava PzH 2000 još je lošije rješenje, koje će izvjesno dovesti do daljnjeg osipanja vatrene moći OS RH. Osim toga, vrlo je upitna i sama želja unificiranja čitavog topništva na kalibar 155 mm, budući da on diktira relativno masivna oružja koja tradicionalno dopadaju u postrojbe topništva pridružene vojnim sastavima viših razina. Ako se ide na unifikaciju topničkih kalibara, to bi moralo biti provedeno barem svođenjem na dva NATO kalibra - od kojih bi onaj veći bio 155mm. Uz to, trebalo bi na duži rok onda razmisliti i o nabavi barem neke dodatne količine stvarno teških sustava, u funkciji topničke rezerve najviše razine.</p>	<p>Unifikacija topničkih kalibara u narednom razdoblju provodit će u dva kalibra 122 mm i 155 mm. Prihvaćamo primjedbu kako izričaj nije dovoljno jasan te je tekst Nacrta DPR-a prilagođen.</p>

153.	<p>Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija, Hrvatska kopnena vojska, Inženjerijska sredstva", na 75. stranici opisuje katastrofalno stanje ukupne inženjerijske opreme. Ova kategorija sredstava traži postupno ulaganje i modernizaciju, no za razliku od većine nabrojanih sredstava, koja zapravo i nisu od šireg interesa te značaja, jedan je inženjerijski sustav iskočio na vidjelo iako ga nema na popisu za obnovu, nabavu ili razvoj. Naime, od svekolike inženjerijske opreme, posljednje se vrijeme daleko najkorisnijim sustavom u praksi pokazala stara sovjetska amfibija PTS-2. Iako je to vrlo star sustav istočnog podrijetla, s obzirom na njegovu praktičnu korisnost možda ne bi bilo z gorega u nizu zemalja bivšeg SSSR izvidjeti mogućnost kupovine još primjeraka ovoga vozila - što bi se lako moglo pokazati i jednim prilično jeftinim potezom.</p>	<p>Opremanje sredstvima navedenima u komentaru također će se razmatrati u okviru ovog planskog razdoblja.</p>
154.	<p>Tablica "IX. Opremanje i modernizacija, Hrvatska kopnena vojska, Prikaz projekata opremanja i modernizacije HKoV", na 77. i 78. stranici kao glavninu prioriteta navodi nabavu lake tehnike, prijenosnih uređaja i razne osobne opreme. Vrlo je tu malo ozbiljnih komada tehnike, moćnijeg naoružanja, ili stvarno novih vozila. Ujedno ponešto zbunjuje da su se u istoj razini prioriteta i u istom vremenskom rasporedu našle kategorije "Provedba revizije tenkova" i "Početak procesa modernizacije tenkova", budući bi tu bilo normalno za očekivati da će već započeti proces revizije (što bi lako mogao biti eufemizam za pojam "generalni remont") naših malobrojnih tenkova ipak biti dovršen i prije 2020. godine.</p>	<p>Prihvaća se primjedba, radi se o pogreški. Revizija tenkova je otpočela i bit će završena do kraja 2017. godine. Modernizacija tenkova bi uslijedila u razdoblju nakon 2017. godine.</p>
155.	<p>Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija, Prioriteti Hrvatske ratne mornarice", na 78. stranici prvo navodi sposobnosti koje se namjerava razvijati ("(1) Sposobnost za djelovanje protiv površinskih ciljeva, te (2) Sposobnost za minska i protuminska djelovanja, i (3) Sposobnost za zapovijedanje i nadzor, informatičko-komunikacijsko uvezivanje, prikupljanje podataka te nadzor mora" - pa ipak, samo koju rečenicu kasnije se tvrdi da "... prioritet opremanja i modernizacije HRM je razvoj sposobnosti Obalne straže". Pri tome, Obalna straža u Hrvatskoj, ali ni u većini drugih zemalja nema kao svoju vlastitu ni (1) ni (2) od navedenih sposobnosti koje se tu</p>	<p>Sukladno Strateškom pregledu obrane i projekcijama financijskog plana u prvom dijelu planskog razdoblja prioritet opremanja HRM-a je na Obalnoj straži, uz istovremeno postizanje pune sposobnosti nadzora morske površine kroz modernizaciju radarskog sustava „Enhanced Peregrine“ te podizanje protuminskih sposobnosti, dok se u drugom djelu predviđa značajniji razvoj tradicionalnih pomorskih sposobnosti sukladno financijskim mogućnostima.</p>

		namjerava razvijati. Dakle, lako bi se tu moglo zaključiti da je HRM zapravo vidljivo rastrgan između "Flotile" (koju se želi, ali za koju nema novaca ni svrhe) i "Obalne straže" (koju se može financirati, ali koja je poželjna tek na formalnoj razini). Ova dihotomija onda kulminira definiranjem "višenamjenskog ophodnog broda" Obalne straže - kao plovila za koje bi se onda jednom ipak nabavljalo i novi raketni protubrodski sustav. U isto vrijeme se ni riječ ne troši na pitanje nabave specijaliziranih mornaričkih helikoptera, te ozbiljnih namjenskih plovila za brzo pomorsko presretanje.	
156.	Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija, Prioriteti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane", na 80. i 81. stranici tek ovlašt prolazi kroz prioritete HRZ, spominjući većinu svojih sposobnosti tek imenom i ne ulazeći ni načelno u njihov sadržaj. Nakon toga se dva pasusa teksta osvrću na dva moguća slučaja buduće nabave zrakoplovne tehnike - ostavljajući ova slučaja ipak potpuno otvorenima i podložnima političkom ocjenjivanju, a bez da je tu struka iskoristila priliku i prezentirala ikakav vlastiti stav po ovome pitanju. Uz to, nije iskorištena prilika da se pojasni namjere pribavljanja dodatnog alata i opremanja dodatnih radioničkih kapaciteta iskazanih u tablici planova - što su investicije koje lako mogu izgledati upitno u svjetlu postojanja javnog poduzeća ZTC d.d. (čije je izdvajanje prošlo u tišini i bez ikakvih javnih prigovora i diskusija o sposobnostima koje preostaju u HRZ), a kojim se iz obrambenog sustava pustilo i kapacitete za održavanje tehnike kakve se sada odvojeno misli iznova pribavljati. Zaključno, u čitavom ovom odjeljku nije potrošena ni riječ za objašnjavanje prioriteta 3. razine navedenog u tablici na 81. stranici ("Opremanje bitnicom PZO sustava srednjeg dometa") - čime ovo zapravo i nije prikaz "prioriteta HRZ i PZO", već prikaz samo "prioriteta HRZ" - što smatramo iskazom neozbiljnosti, a ujedno i teškom sadržajnom greškom.	Odgovor kao pod točkom 18. Dodatno navodimo kako predviđeni projekt opremanja radionice za održavanje zrakoplovno-tehničkih sredstava ne predstavlja dupliciranje u odnosu na Zrakoplovno-tehnički centar d.d., budući se radi o različitim razinama održavanja.	
157.	Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija, Prioriteti Zapovjedništva za potporu, Prikaz projekata opremanja i modernizacije Zapovjedništva za potporu", na 82. stranici ima ozbiljnih problema u metodološkome usklađivanju s ostatkom sličnih segmenata u odjeljku "VIII. Opremanje i		

	<p>modernizacija". Naime, ovo je segment koji dolazi potpuno lišen ikakvog tekstualnog objašnjenja planova, namjera i želja za budući razvoj ZzP. Dok je s jedne strane šteta da se nije našlo za shodno objasniti svoje planove na način opsežniji od sumarnih tabličnih unosa, ovo ujedno predstavlja još jednu prilično tešku strukturnu grešku dokumenta Prijedlog nacrtu DPR - koji bi trebao na metodološki ujednačen način tretirati sve teme i sve pojedine doprinositelje istoga ranga.</p>	<p>Prioriteti ZzP-a obuhvaćaju ispunjavanje preuzetih Ciljeva sposobnosti i financijski vrlo zahtjevnu stavku – nabavu nebojnih vozila za potrebe Oružanih snaga te obzirom na finacijske projekcije nema prostora za ostalo.</p>
158.	<p>Odjeljak "IX. Opremanje i modernizacija, Opremanje i modernizacija komunikacijsko-informacijskog sustava", između 83. i 86. stranice definiraju planove OS RH na polju koje je ukupno gledano možda i jedan od segmenata obrambenog sustava s najlošijim stanjem te najteže rješivim pozitivnim ishodom u perspektivi. Uz kompletno pisanje odjeljka u futuru, uz vidljivo ublažavanje izričaja (gdje je osiguravanje te štice veza između MORH-a i OS RH sa pripadnicima u inozemstvu predstavljeno kao "osobiti izazov" !?!) - vidljivo je da se ovdje RH suočava s gotovo nesavladivim gomilama problema, kako materijalnih (nedostatna nabava opreme i njeno iznimno brzo zastarijevanje) tako i kadrovskih. Upravo ovo posljednje predstavlja tako monumentalan problem da čudi kako on nije barem okvirno spomenut i o odjeljku o kadrovskoj politici OS RH te pribavljanju osoblja.</p> <p>Pri tome, ako uzmemo u obzir sadržaj tablice kojom se definiraju projekti opremanja u ovom segmentu, treba zamijetiti kako ondje nema ni spomena uspostavi bazične, fleksibilne, modularne i kriptografski kompletno zaštićene nacionalne vojne informatičke osnovice (nacionalni link, kao set standarda i namjenskih informatičkih rješenja) - na koju bi se onda modularno nadograđivali i svi ostali sustavi OS RH i MORH, pa tako i neki "Battlefield Management System" (čiji je sadržaj vjerojatno sadržan pod kriptičnom domaćom kovanicom "KIS bojišnička oprema").</p>	<p>Personalno upravljanje nije obrađivano u ovom poglavlju (poglavlje se odnosi na opremanje i modernizaciju KIS-a) nego u poglavlju VI. (Razvoj ljudskih potencijala). U tekstu Nacrta DPR-a je istaknut imperativ „osiguranja visoke stručnosti specifičnog kadra i organizacijskim rješenjima njegova pozicioniranja u sustavu.</p> <p>Pojmovi koje navodite “bazične, fleksibilne, modularne i kriptografski kompletno zaštićene nacionalne vojne informatičke osnovice su načela korištenja snaga.</p> <p>U tekstu Nacrta DPR-a ne govorimo o uspostavi već o konsolidaciji i daljnjoj modernizaciji. Bazični sustavi, a to su stacionarni i razmjestivi sustavi (sa značajkama modularnosti, žilavosti, prilagodljivosti, štice...) su uspostavljeni i pred nama je razdoblje njihove daljnje dogradnje s prilagodbom u odnosu na Cyber izazove (obrane informacija i informacijskog prostora).</p> <p>Pojmovi i značenja koji su navedeni u tablici (npr. stacionarne mreže, temeljni servisi, zajednički servisi, funkcionalni servisi, podatkovna središta, upravljanje servisima, obrana informatičkog prostora, životni vijek opreme i sustava,...) imaju temelj u NATO terminologiji te svaki naziv ima odgovarajući NATO izričaj (npr. hrv. temeljni servisi – eng. core services); "Battlefield Management System" obuhvaćen je izričajem hrvatskog jezika „sustavi zajedničke operativne slike“ te pojmom funkcionalni servisi.</p> <p>Na temelju komentara o osobitom izazovu štice veza prema pripadnicima u inozemstvu, Nacrt DPR-a u tom je dijelu izmijenjen.</p>

159.	<p>Odjeljak "X. Objekti i infrastruktura, Smjer razvoja u području objekata i infrastrukture", na 87. stranici definiraju načelnu neperspektivnost za "glavne vojarne" koje nemaju kapacitet razvoja za više od 2000 osoba i nemaju vježbališta ili objekte za obuku". Ostavivši na stranu činjenicu da je posljednjih godina bio napušten i niz povoljno postavljenih nekretnina koje zadovoljavaju ove uvjete - postavlja se pitanje kako je baš određen taj kapacitet od 2000 osoba? Naime, ne samo da naše inače teritorijalno rasute brigade skupno ipak mogu imati više ljudi, pa time ova brojka nije mjerodavna, nego se i širom dokumenta Prijedlog nacrtu DPR-a pojavljuju drugačije mjere kontingenata (recimo po 1000 ljudi kao mjera za pripremu opreme za misije, ili za broj pripadnika ugovorne pričuve).</p>	<p>Iako se težilo okrupnjavanju postrojbi na što manji broj lokacija, prilikom predlaganja operativnog razmjesta vodilo se računa da se zadrži optimalni broj vojnih lokacija koje osiguravaju primjeren smještaj i obuku pripadnika, omogućava daljnja izgradnja te brzo korištenje i pomoć Oružanih snaga civilnim institucijama i stanovništvu u slučajevima prirodnih nepogoda, katastrofa i dr.</p> <p>Kapacitet od 2000 osoba nije jedini kriterij i načelo za određivanje perspektivnosti vojarne, već samo načelan cilj i smjernica za ulaganje sredstava u vojne nekretnine koje će moći zadovoljiti potrebe smještaja i obuke, a da se izbjegne trošenje ograničenih sredstava na lokacije koje nemaju potrebnu prateću infrastrukturu.</p> <p>Predložen kapacitet od 2000 pripadnika težišno se odnosi na kopnene snage koje su najbrojnije i kod kojih se težilo da se u vojnu lokaciju smjeste najmanje dvije bojne borbenih rodova i/ili rodova borbene potpore te središta za obuku ZOD-a (npr. u vojarni "Pk P. Matanović" – 1. i 2. mehanizirana bojna Gmbr, na vojnom poligonu "Gašinci" - 1. i 2. mehanizirana bojna i tenkovska bojna Gmbr, Središte za obuku pješništva i oklopništva iz ZOD-a, na vojnom poligonu "E. Kvaternik" u Slunju – Motorizirana bojna Gmbr, Topničko-raketna pukovnija, ustrojstvene jedinice ZOD-a).</p> <p>Za druge grane, ZzP i HVU zbog njihove brojčane veličine, glavnih oružnih sustava i sredstava te zadaća i funkcija nije moguće primijeniti to načelo.</p>
160.	<p>Odjeljak "X. Objekti i infrastruktura, Smjer razvoja u području objekata i infrastrukture, Vojni geoinformacijski sustav - VoGIS", na 88. stranici govori o formiranju topografske i kartografske baze podataka za RH, temeljem koje bi se onda izdavalo listove novih vojnih topografskih karata. No, tu se ujedno ne spominju i provođenja svježih mjerenja prirodnih geomagnetskih polja, koja su potrebna za formiranje nove skale korekcija za gađanja dužeg dometa. Kako su negdašnja mjerenja ovoga tipa zastarjela, treba provesti nova, ne bi li se time dobilo podatke koji su potrebni za upotpunjavanje spomenutih vojnih topografskih karata. O ovome poslu se nažalost ništa ne čuje posljednje vrijeme.</p>	<p>Odgovor kao pod točkom 124.</p> <p>Obnova geomagnetske informacije na području Republike Hrvatske neovisna je o Projektu VoGIS, ali u Projektu VoGIS između ostalog koriste se podaci geomagnetske izmjere u obliku magnetne deklinacije i njene godišnje promjene koji se prikazuju na kartama VTK50 i JOG250.</p> <p>Obnova geomagnetske informacije započela je 2002. godine. Temeljem iskazanih potreba Državne geodetske uprave i Ministarstva obrane, Geodetski fakultet Sveučilišta u Zagrebu od 2004. do 2010. godine uspostavlja i radi izmjeru Osnovne geomagnetske mreže Republike Hrvatske.</p> <p>Prikazani podaci geomagnetske informacije na kartama su</p>

			dovoljni za izračune kod gađanja velikih dometa uz obavezno korištenje i drugih parametara.
161.	Odjeljak "XI. Logistički sustav, Logistička spremnost", na 95. stranici definira financijska sredstva utrošena u logističku potporu tijekom posljednjih godina. Pri tome, tu dolazi do logičkog razmimoilaženja, budući se prvo tvrdi "... sredstva utrošena u logističku potporu imala su trend smanjenja i prosječno su iznosila manje od 15% obrambenog proračuna", da bi se tek koju rečenicu kasnije ustvrdilo "cilj je udio logističkih troškova zadržati na istoj razini od 15% obrambenog proračuna". Ako je bilo manje od 15 posto - ne može se zadržati na "istoj razini od 15 posto".		Primjedba se prihvaća.
162.	Odjeljak "XI. Logistički sustav, Racionalizacija logističke potpore", na 96. stranici navodi "Poslove održavanja infrastrukture i opsluživanja u vojarnama naručivat će se od ugovornih dobavljača, a postojeće osoblje će se izdvojiti u obliku postojećeg ili novog trgovačkog društva". Dok je namjera ove odredbe prilično jasna, trebalo bi obratiti pažnju i na moguće nepovoljne ishode referendumske inicijative koja je ljetos prikupila potpise građana upravo za zabranu ovakvih izdvajanja osoblja, bilo u modelu "outsourcing", "spin-off" ili "in-house". To je područje gdje bi možda bilo dobro pripremiti i neke alternativne modele rješavanja ove kadrovske situacije, ako se u dogledno vrijeme ipak uspostavi da izdvajanja dosadašnjeg stila više ne budu moguća.		Prijedlog se prihvaća. Jedan od razvojnih ciljeva je „Racionalizirati logističku potporu objedinjavanjem srodnih logističkih djelatnosti i primjenom novih organizacijskih rješenja.“ Razrada mogućih rješenja dopunit će se alternativnim modelom izraženijeg objedinjavanjem logističkih poslova i funkcija kroz ustrojavanje potpuno novog oblika logističke organizacije (agencije, direkcije) koja neće biti dio upravne strukture Ministarstva obrane niti dio operativnog sastava Oružanih snaga, a objedinit će zajedničke poslove materijalnog zbrinjavanja i logističke potpore te civilne poslove vezane za logističke usluge, potporu i upravljanje vojnim lokacijama.
163.	Odjeljak "XI. Logistički sustav, Optimizacija logističkih procesa", na 96. stranici spominje: "Ciljevi opremanja i modernizacije oblikovat će se u strategiju opremanja, sa svrhom bolje povezanosti svih državnih institucija uključenih u poslove nabave borbenih sustava". Što je ta "Strategija opremanja"? Je li ovo najava izrade novog strateškog dokumenta? Koje će on biti razine, kako ga se planira donijeti i hoće li on biti javan?		Ovdje se misli na pristup politici opremanja, kojom će se na bolji način povezati državna tijela, uskladiti potrebe obrane te interese domaće vojne industrije u cilju stvaranja višegodišnjih programa suradnje. Ne radi se, dakle, o strategiji kao nekom novom dokumentu, nego strategiji kao novom pristupu opremanju i modernizaciji.
164.	Odjeljak "XI. Logistički sustav, Upravljanje zalihama i lancem opskrbe, Logističko distribucijsko središte", na 98. stranici najavljuje izgradnju novog "centralnog vojno-logističkog distribucijskog središta" u Zagrebu. Teško se tu oteti dojmu kako je riječ o još jednome mjestu gdje se proteklih godina bezglavo odbacilo usporedive i već postojeće kapacitete		Riječ središte u ovom kontekstu nije povezana s kapacitetima, lokacijom ili izgradnjom logističkog centra, nego se odnosi na upravljanje distribucijom iz jednog središta, za ostale klase materijalnih sredstava kao što je to već napravljeno za UbS. U sklopu toga planira se izgradnje jedne građevine visokoregalnog skladišta s internom logističkom infrastrukturom kakva

	(negdašnja logistička baza na Borongaju), da bi se uskoro po gubitku resursa i sposobnosti opet krenulo raspravljati o njegovoj ponovnoj uspostavi - naravno, ovoga puta uz golem utrošak vremena, materijalnih resursa i novca. Ako je tome tako - tko je odgovoran da je usporedivi logistički centar u Zagrebu ugašen prije nekoliko godina, a nekretnina na kojoj je on postojao poklonjena korisnicima van obrambenoga sustava?	nije postojala na Borongaju.
165.	Odjeljak "XII. Financijski resursi", na 101. te 102. stranici iznosi nekakve načelne procjene troškova obrane RH (1) bez kupovine vlastitih zrakoplova, (2) s kupovinom vlastitih zrakoplova i između te dvije krivulje - u opciji (3) "multinacionalno financiranje sposobnosti borbenog zrakoplovstva". Dok je potpuno nejasno koji bi to međunarodni krug ikad želio financirati Hrvatskoj njene borbene zrakoplove, ovaj grafički prikaz ujedno otvara i još dva načelna pitanja. Naime, kao prvo, kako bi izgledala kretanja ovih rashoda da se na sličan način u računicu uvede i punina troškova potrebnih za usporedivo dugoročno održavanje HRM i njenih pomorskih sposobnosti? Kao drugo, kako bi izgledale ove krivulje troškova da se tu sagleda i punina tehničkih problema koji more HRZ i PZO kao granu - dakle, da se na usporedivi način prikažu i troškovi koje bi izazvala nabava odgovarajuće bitnice raketne PZO, potrebne za zadržavanje naziva "protuzračna obrana" u imenu grane "HRZ i PZO"?	Ne radi se o multinacionalnom financiranju borbenog zrakoplovstva, već o multinacionalnom pristupu održavanju ove sposobnosti. Slažemo se da izričaj nije dovoljno jasan te je Nacrt DPR-a u tom dijelu izmijenjen.
166.	Odjeljak "XIII. Upravljački procesi", na 104. stranici navodi "Hrvatski sabor će redovito pratiti provedbu DPR-a putem razmatranja Godišnjeg izvješća o obrani te prijedloga obrambenog proračuna". Dok treba izričito pozdraviti inicijativu godišnjeg izvještavanja Sabora o provođenju budućeg DPR-a, ipak je upitno koliko se temeljem tog dokumenta, Godišnjih izvješća o stanju obrambenog sustava i prijedloga obrambenog proračuna koji je dostupan parlamentarnim zastupnicima uopće i može detaljno pratiti sektor obrane. Naime, i DPR sam, ali i Godišnja izvješća su često siromašna konkretnim čvrstim informacijama, dok se i sama struktura ovih dokumenata često mijenja - što bitno otežava njihovo kompariranje. S druge strane, prijedlog	Zahvaljujemo se na prepoznavanju naših napora da se unaprijedi model praćenja i izvješćivanja o provedbi DPR-a. Hrvatski sabor ima središnju ulogu u usvajanju ovog dokumenta te je od presudnog značaja da bude upoznat s procesom, ali i mogućom problematikom pri provedbi DPR-a. U Nacrtu DPR-a je upravo iz ovog razloga naglašeno da će se o provedbi DPR-a izvješćivati Hrvatski sabor kroz Godišnje izvješće o obrani što je značajna novina. U pogledu sadržajnosti i standardiziranosti navedenog izvješćivanja namjera je napraviti značajan iskorak u pogledu pruženih informacija.

		proračuna koji dolazi pred Sabor je onaj isti kojeg Ministarstvo financija objavljuje na svojim internetskim stranicama - dakle, riječ je tu o onom najopćenitijem obliku prikazivanja državnih financija, koji je toliko visoke razine općenitosti da praktično pa ne omogućava ozbiljniji uvid u stvarne tokove novca u obrani. Time je i javno praćenje budućeg DPR-a prvenstveno oslonjeno na buduće aktivnosti Ministarstva obrane za informiranje šire i specijalizirane javnosti po ovom pitanju od izuzetnog značaja za RH i njen obrambeni sustav.	
Zdravko Kardum	167.	Glede HRM neopravdano se stavlja težište na sposobnosti provedbe zadaća obalne straže. Zanimarivanje tradicionalnih sposobnosti, prije svega protu-brodskih a nakon toga protu-podmorničkih i protu-minskih, za obranu RH može imati dalekosežne posljedice.	Odgovor kao pod točkama 44. i 69.
	168.	Za održavanje protu-brodskih i eventualno uvođenje protu-podmorničkih sposobnosti do kraja ovog DPR nužno je u uporabu uvesti barem jedan višenamjenski brod klase „KORVETA“ s nastavkom gradnje serije nakon 2024. godine.	Opremanje višenamjenskim brodom naveden je kao jedan od projekata opremanja HRM-a.
	169.	U prvom prioritetu i to do kraja 2017. mora se riješiti problem postojećih protu-brodskih raketi i izvršiti modernizaciju barem jedne topovnjače tipa RTOP-11. U drugom dijelu do 2020. modernizirati drugu topovnjaču (ako to nije urađeno do 2017.), provest postupak izbor i izvršiti pripreme za nabavu (po mogućnosti gradnju u domaćem brodogradilištu) višenamjenskog broda klase KORVETA , kako bi prvi bio gotov i predan na uporabu do kraja razdoblja. Svakako bi bilo dobro suzbiti sujete i pokušati opremiti Obalnu stražu (brodovima, letjelicama i sensorima) uz pomoć EU jer je to snaga koja bi trebala nadzirati i štititi pored hrvatskih i EU interese i granice na moru.	Navedeno u nacrtu DPR-a u skladu s financijskim projekcijama i sigurnosnim prosudbama.
	170.	Predlažemo izmjenu u rečenici „Dok bi Hrvatska mogla posredno biti izložena posljedicama eventualnih sukoba u regiji, u kontekstu postojećih strateških okolnosti nema opasnosti od izravne oružane agresije na njen teritorij“, tako da se između riječi „nema opasnosti“ ubaci riječ „neposredne“.	U citiranoj rečenici potpuno je jasno navedeno kako nema opasnosti od izravne agresije, a da bi Republika Hrvatska jedino mogla posredno biti izložena posljedicama sukoba u regiji. Ubacivanjem riječi „neposredne“ u izričaju ne bismo dobili ništa u sadržajnom smislu.

Hrvatski generalski zbor	171.	Na str. 6. navedena je konstatacija: "Obveze za Oružane snage proizašle iz nove sigurnosne i obrambene arhitekture Republike Hrvatske, regulirane su Zakonom o obrani koji predviđa situacije pružanja pomoći državama saveznicama..." što je metodološki krajnje pogrešno, jer se zakonskim i podzakonskim aktima ne reguliraju strateški okviri djelovanja oružanih snaga, već odgovarajućim strateškim dokumentima doktrinarnog karaktera, kao što su Strategija obrane i Doktrina uporabe OS, a koji nisu doneseni.	<p>Slažemo se da se zakonskim i podzakonskim aktima ne reguliraju strateški okviri djelovanja oružanih snaga, ali tako nešto u Nacrtu DPR-a nije niti navedeno. U citiranoj rečenici piše kako su obveze regulirane Zakonom o obrani, a ne strateški okviri. Stoga, vjerujemo da je ova primjedba navedena pogreškom ili uslijed nedovoljno pažljivog iščitavanja dokumenta.</p> <p>Želimo dodatno pojasniti kako se između strateških i doktrinarnih dokumenata ne može staviti znak jednakosti jer su oni po svojoj svrsi, dometu pa i izričaju bitno različiti. Napominjemo da se, govoreći o doktrini, dokument zove Doktrina Oružanih snaga, a ne Doktrina uporabe Oružanih snaga, što nije samo formalna razlika, jer je doktrina Oružanih snaga daleko šira od područja uporabe.</p>
	172.	Predlažemo da se sredstva koja se iz obrambenog proračuna troše za potrebe pomoći OSRH civilnom sektoru (npr. gašenje požara, pomoć i spašavanje, sanitetsko prevoženje i sl.) jasno izdvoje iz obrambenog proračuna, kao što je to praksa u svim ostalim NATO zemljama.	<p>Smatramo da postoje barem dva važna razloga za vrlo aktivno participiranje Oružanih snaga u aktivnostima pomoći civilnim institucijama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oružane snage imaju respektabilne kapacitete koji se mogu koristiti u navedenim aktivnostima, a koje uslijed potrebe racionalnosti ne treba posebno razvijati u drugim sektorima društva; 2. Sudjelovanjem u takvim aktivnostima jača povezanost Oružanih snaga s društvom odnosno Oružane snage jasno pokazuju opću društvenu korisnost. <p>U ključnim dugoročnim ciljevima, u ovom dokumentu, jasno je navedeno kako će se i nadalje razvijati sposobnosti za provedbu nevojnih zadaća koje uključuju pomoć civilnim institucijama i stanovništvu u slučaju nesreća, katastrofa itd. Uostalom, to je jedna od tri misije Oružanih snaga. Izdvajanjem iz obrambenog proračuna sredstava koje Oružane snage troše na jednu od tri misije, ne bi se ostvario nikakav pozitivan učinak na Državni proračun (jer bi to značilo samo preraspodjelu), ali bi bio ostvaren negativni učinak na razvoj dijela sposobnosti koje su potrebne za te tzv. nevojne zadaće, a prema hrvatskom društvu bila bi poslana pogrešna poruka.</p>
	173.	Na str. 7. stoji konstatacija: "Ciljevi sposobnosti koje Republika Hrvatska preuzima u okviru NATO-ova procesa obrambenog planiranja imaju ključnu ulogu kao izravni	<p>Za navedeno dajemo pojašnjenje:</p> <p>Obrambeno planiranje u NATO članicama polazišta ima u setu nacionalnih strateških dokumenta, rezultatima NATO obrambenog planiranja i najvišim nacionalnim političkim</p>

	<p>pokazatelji posvećenosti razvoju Saveza, a njihova provedba činit će okosnicu razvoja Oružanih snaga“, koja u stvari samo dokazuje kako RH nema definirane nacionalne interese u kontekstu nacionalne sigurnosti i nacionalne obrane. Ovakva rečenična konstrukcija navodi na razmišljanje da je sustav nacionalne obrane i sigurnosti RH potpuno podređen interesima NATO-a zanemarujući interese obrane i sigurnosti vlastite zemlje.</p>	<p>smjernicama. NATO proces obrambenog planiranja je pod izravnim utjecajem samih članica Saveza. Ciklus obrambenog planiranja ponavlja se svake četiri godine. Članstvom u NATO-u Republika Hrvatska preuzela je i obvezu sudjelovanja u procesu obrambenog planiranja Saveza. Cilj NATO obrambenog planiranja je stvoriti mehanizam u okviru kojeg se usklađuju NATO obrambeno planiranje s obrambenim planiranjima država članica. NATO koristi obrambeno planiranje kao mehanizam kojim osigurava usklađen razvoj sposobnosti svojih članica koje su namijenjene za provedbu misija Saveza od kojih je jedna i kolektivna obrana.</p> <p>Obrambeno se planiranje koristi i kao mehanizam kojim se osigurava pravedna raspodjela tereta i troškova izgradnje i održavanja potrebnih sposobnosti Saveza među njegovim članicama. NATO proces obrambenog planiranja nastoji osigurati koordinaciju među saveznicima te osigurati da u nacionalnom odlučivanju o potrebnim obrambenim sposobnostima i snagama ne budu zanemarene ili nedovoljno uzete u obzir obrambene sposobnosti koje su nužne za izvršavanje tri osnovne zadaće NATO-a.</p> <p>Sposobnosti koje Republika Hrvatska razvija, u kontekstu NATO procesa obrambenog planiranja, nisu nikakve nadnacionalno nametnute sposobnosti, već isključivo one sposobnosti koje je Republika Hrvatska, kao članica NATO-a, formulirala (u okviru procesa, zajedno u koordinaciji s ostalim članicama) i prihvatila. Svi ciljevi sposobnosti koje Republika Hrvatska implementira, proizašli su iz nacionalne valorizacije te nisu u svojoj suštini, „NATO ciljevi“, već prije svega ciljevi u potpori naših nacionalnih interesa.</p>
174.	<p>„Kontinuirano će se jačati ljudski potencijali Oružanih snaga i izgrađivati institucionalne pretpostavke za profesionalni razvoj pripadnika Oružanih snaga temeljen na kompetencijama.“ O kakvim je kompetencijama riječ? Kakva je vizija jačanja ljudskog potencijala? Koje su to institucionalne pretpostavke?</p>	<p>Citirana rečenica predstavlja jedno od devet temeljnih načela razvoja Oružanih snaga, koja će usmjeravati njihov razvoj u idućem razdoblju. Na navedena pitanja odgovoreno je kroz odgovarajuća poglavlja dokumenta. Konkretno, najvećim dijelom odgovori su sadržani u poglavljima „Razvoj ljudskih potencijala“ i „Obrazovanje i znanost“.</p>
175.	<p>Na str. 8. stoji konstatacija: „U kontekstu članstva u EU iskoristit će se mogućnosti korištenja strukturnih fondova za izgradnju sposobnosti Oružanih snaga predviđenih za dvojni</p>	<p>Citirana rečenica također predstavlja jedno od načela razvoja Oružanih snaga. Svrha identificiranja načela nije u pružanju odgovora na pojedinačna konkretna pitanja, već u stvaranju polazišta u okviru kojih će se na takva pitanja moći konzistentno</p>

	<p>civilno-vojnu uporabu (dual-use)...". Ovo je prilično neprecizna formulacija, koja s jedne strane, može dovesti u zabludu o dosezima ovog izvora izgradnje sposobnosti Oružanih snaga zbog svrhe i uvjeta uporabe ovih fondova, a s druge strane relativizira temeljnu ulogu i zadaće OSRH ispreplićući njihove primarne i sekundarne zadaće. Prijedlog – u potpunosti preformulirati navedenu konstataciju.</p>	<p>odgovoriti. Nakon identificiranja načela, ključnih ciljeva, misije i vizije, ostatak dokumenta, razrada je svega toga.</p> <p>Ne može se nipošto govoriti kako bi spominjanje fondova EU-a dovelo do zablude o dosezima ovakvog izvora sredstava, jer cijeli Nacrt DPR-a odnosno svi navedeni projekti, rađeni su pod pretpostavkom financiranja kroz obrambeni proračun, dok su navedeni fondovi EU dodatni mogući izvor financiranja, korištenjem kojih bi se eventualno neki projekti mogli pomaknuti u višu razinu prioriteta ili biti realizirani ranije no što je to ovim Planom predviđeno.</p> <p>Nema govora o relativiziranju temeljne uloge Oružanih snaga, dapače, misija Oružanih snaga vrlo jasno, a u skladu s Ustavom, utvrđuje koje su to misije, odnosno, temeljne uloge te se u skladu s tim, planira i izgradnja sposobnosti.</p>
176.	<p>Na str. 10. stoji konstatacija: "U okviru ove misije Oružane snage moraju biti spremne: odvratiti, zaustaviti i odbaciti, samostalno i uz pomoć saveznika, oružanu agresiju na republiku Hrvatsku; pridonositi obrani saveznika u operacijama po čl. 5. Sjevernoatlantskog ugovora te štiti suverenitet Republike Hrvatske na kopnu, moru i u zračnom prostoru", koja je suštinski potpuno neprihvatljiva jer OSRH moraju samostalno biti sposobne zaustaviti protivnika. Predlažemo da se u dijelu rečenice „samostalno i uz pomoć saveznika“ tekst promijeni u „samostalno kao i uz pomoć saveznika“. Konstatacija: "Obrana teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta i neovisnosti te obrana saveznika primarna je misija OSRH" nije točna u potpunosti jer OSRH ne brani saveznike nego sudjeluje u obrani saveznika.</p>	<p>Načelno se slažemo s tvrdnjom kako Oružane snage moraju biti sposobne samostalno zaustaviti protivnika, međutim, upravo tako je i navedeno.</p> <p>Izričaj „samostalno i uz pomoć saveznika“ sadržajno je identičan izrazu „samostalno kao i uz pomoć saveznika“.</p> <p>I u jednom i u drugom slučaju koriste se sastavni veznici koji u hrvatskom jeziku imaju značenje koje uključuje <i>obje stvari, i jedno i drugo</i> itd.</p> <p>Upravo u prvoj citiranoj rečenici jasno je navedeno kako Oružane snage pridonose obrani saveznika.</p> <p>Tom konstatacijom druga navedena primjedba je demantirana.</p>
177.	<p>Termin „obrambena diplomacija“ je nužno ili dodatno pojasniti ili redefinirati na drugi način jer u diplomatskom izražavanju taj termin ne postoji (postoje termini vojna diplomacija, vojna suradnja, vojno-tehnička suradnja i sl.)</p>	<p>Termin obrambena diplomacija u širokoj je uporabi, kako u diplomatskom komuniciranju, tako i u znanstvenoj i stručnoj literaturi već više od 20 godina. Termin je nastao u zapadnoj literaturi završetkom Hladnog rata i potom ubrzano ušao u diplomatsku praksu. Danas vojni izaslanici zapadnih država (i ne samo oni) sve češće umjesto naziva <i>military attaché</i>, nose naziv <i>defence attaché</i>. To je rezultat slojevitosti i složenosti obrane u suvremenim uvjetima, potrebe djelovanja u daleko širem području nego što je to obuhvaćeno terminom „vojni“.</p>

178.	<p>Na str. 11. stoji konstatacija: „Razvoj Oružanih snaga u takvim se okolnostima ne temelji na rastu obrambenog proračuna izvan društvenog konteksta, već na racionalizaciji i učinkovitosti upravljačkih procesa“, što implicira mogućnost manipulacije daljnjim tehničko-tehnološkim i taktičkim razvojem OS. (...) nedopustivo je relativiziranje razvoja oružanih snaga, koji je primarno i jedino vezan uz obrambeni proračun s nekom virtualnom i u ovom kontekstu potpunom nedefiniranom „racionalizacijom i učinkovitošću upravljačkih procesa“.</p>	<p>Razvoj Oružanih snaga i obrambeni proračun jasno su stavljeni u društveni kontekst. Oružane snage ne mogu se razvijati izvan toga konteksta, a pri tome ne mislimo isključivo na visinu proračuna nego na sveukupni profil Oružanih snaga odnosno njezine sposobnosti. Oružane snage odnosno, obrambeni resor u cjelini, trebaju dijeliti sudbinu društva, biti jamac sigurnosti, a samim time i pretpostavka razvoja. U tome je smisao spominjanja društvenog konteksta. Ni u kom slučaju ne radi se o manipuliranju daljnjim tehničko-tehnološkim i taktičkim razvojem, što je vidljivo već iz iduće dvije rečenice teksta Nacrta DPR-a koji ovdje nije citiran, a glasi: „Razvoj Oružanih snaga, uz nužna proračunska sredstva, u prvi plan stavlja i nove ideje i vizije koje mogu ublažiti, a dijelom i nadomjestiti nedostatak resursa. Razvoj Oružanih snaga ne temelji se isključivo na novom naoružanju i vojnoj opremi, već i na ljudima“. Dakle, jasno je kako se obrambeni proračun ne zanemaruje, kako se on drži nužnom pretpostavkom, ali isto tako, Nacrt DPR-a odbacuje takvu vrstu determinizma po kojem je bitna jedino materijalno-tehnička strana, a ljudski čimbenik i organizacijska načela su sporedna.</p>
179.	<p>Konstatacija: „Republika Hrvatska razmatra obranu od oružane agresije u okviru čl. 5. Sjevernoatlantskog ugovora“ predstavlja potpuno pogrešnu interpretaciju navedenog članka u kojem se navodi mogućnost pomoći napadnutoj članici NATO-a na način koji ostale članice smatraju svrsishodnim, a koja svojim obrambenim sposobnostima nije u mogućnosti odgovoriti napadu. (...) U tom kontekstu ponovo se ukazuje nužnost stvaranja vlastite Strategije nacionalne sigurnosti i Doktrine uporabe OSRH koje bi definirale obrambene sposobnosti i sigurnosne nacionalne ciljeve, te u tom kontekstu integrirale i potencijalnu savezničku pomoć i suradnju.</p>	<p>NATO ostaje najučinkovitiji i najmoćniji vojni savez u povijesti pri čemu je temeljna zadaća toga Saveza kolektivna obrana svih svojih članica. Slažemo se s navodom kako države članice NATO-a u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskoga ugovora same odlučuju o načinu na koji će pomoći napadnutoj državi članici. Međutim, niti jedna država članica Saveza ne relativizira doseg i snagu članka 5. U tom kontekstu, pri razmatranju obrane ne može se izostaviti značaj kolektivne obrane i projekcije moći NATO-a.</p> <p>Upravo to je i navedeno u Nacrtu DPR-a. U komentaru je citirana jedna rečenica, što nije dovoljno da bi se obuhvatila cjelina. Već u idućih nekoliko rečenica poglavlja „Razina ambicije“ iz kojeg je izvučena citirana rečenica, potpuno se jasno govori o „aktivnom“ i „pasivnom“ značenju članka 5. odnosno o situaciji kad bismo bili primatelji pomoći, kao i o situaciji kad bismo bili davatelji pomoći. Uostalom, to proizlazi i iz Ustava Republike Hrvatske (članak 7.).</p>
180.	<p>Nigdje se ne navodi što ukoliko dolazak savezničkih snaga izostane. Predlažemo konceptualno redefiniranje DPR-a u smjeru da OSRH moraju biti sposobne za zaustavljanje</p>	<p>Inicijalni odgovor uključuje i zaustavljanje agresije, štoviše, inicijalni odgovor daleko je širi pojam od zaustavljanja agresije, jer sadržava i proaktivni pristup. Nadalje, s komentaram se ne možemo složiti jer u tolikoj mjeri relativizira članstvo Republike</p>

		<p>agresije, a ne samo na inicijalni odgovor nakon kojeg se sve prebacuje na oružano angažiranje saveznika.</p>	<p>Hrvatske u najmoćnijem vojno-političkom savezu suvremenog svijeta da bi prihvaćanjem takvih prijedloga i komentara, hrvatsko članstvo u NATO-u bilo pretvoreno u puku formalnost. Želimo dodati i kako je već samo članstvo u NATO-u jedno snažno sredstvo odvratanja, stoga je i članstvo i snažna privrženost savezništva interes Republike Hrvatske i njezinih građana.</p>
181.		<p>Konstatacija: "Istovremeno Republika Hrvatska ostaje otvorena i za pridruživanje snaga kroz druge inicijative i multilateralne aranžmane i izvan okvira NATO-a i EU-a, prvenstveno u regionalnom okružju", apsolutno je neprihvatljivo i u političkom i u vojno-strateškom kontekstu. Takvo pridruživanje može samo voditi u stvaranje nekakvih oblika regionalnog sustava kolektivne obrane s nama susjednim državama koje nisu članice NATO i EU-a. Ne samo da je takva integracija suprotna odredbama Preambule Ustava i čl. 141. Ustava, nego otvara i cijeli niz problemskih pitanja (standardizacija i sl.).</p>	<p>Ovdje se očito radi o pogrešnoj interpretaciji. Naime, Republika Hrvatska i danas, kao što planira i u budućnosti, surađuje u okviru različitih međunarodnih aranžmana i inicijativa, u razvoju sposobnosti. Pridruživanje snaga nema nikakve izravne veze sa sustavom kolektivne obrane (članak 3. Zakona o obrani). Republika Hrvatska dio je sustava kolektivne obrane preko članstva u NATO-u; to je sankcionirano međunarodnim ugovorom, a međunarodni ugovori su, u skladu s Ustavom (članak 134.) po snazi iznad zakona i dio su unutarnjeg pravnog poretka.</p> <p>Skrećemo pozornost da se kod navođenja odredbe Ustava vjerojatno radi o pogreški. Pretpostavljamo, da se mislilo na članak 135. Ustava koji regulira udruživanje i razdruživanje, dok članak 141. Ustava zapravo ne postoji, već članci 141.a do 141.d Ustava koji reguliraju članstvo u Europskoj uniji.</p> <p>Nadalje, kad se radi o suradnji u regionalnom okružju misli se i na srednjoeuropsku i na jugoistočnoeuropsku, odnosno, mediteransku regiju.</p>
182.		<p>Načelno je prihvatljivo uključivanje časnika i mornara HRM-a u strukture posada plovnih objekata pojedinih članica NATO-a, ali bi bilo gospodarski i vojnostrateški neprihvatljiva obveza izgradnje ili nabavke vlastitih brodova za NATO i EU operacije izvan Jadrana.</p>	<p>HRM će se, kao i drugi dijelovi Oružanih snaga razvijati u skladu s našim strateškim opredjeljenjima, nacionalnim interesima i financijskim mogućnostima. Slažemo se s tvrdnjom kako bi izgradnja ili nabava skupih ratnih brodova, bez jasnog utemeljenja i interesa bila financijski neodrživa.</p> <p>Smjer razvoja HRM-a detaljnije je i preciznije obrađen u poglavlju „Prioriteti Hrvatske ratne mornarice“.</p>
183.		<p>Sposobnost nadzora i zaštite zračnog prostora – prejudicira se rezultat koji nije u skladu s vitalnim nacionalnim interesima. Provlači se teza o gašenju borbenog zrakoplovstva. Predlaže se tekst: „Do kraja 2016. godine utvrdit će se uvjeti za održavanje ove sposobnosti.“</p>	<p>Niti jedno rješenje u pogledu ove sposobnosti Nacrt DPR-a ne prejudicira niti favorizira, štoviše, u njemu se upravo inzistira na ozbiljnom pristupu i održivom rješenju, koje je moguće jedino na podlozi detaljnih analiza.</p> <p>Detaljniji odgovor dan je pod točkom 18.</p>
184.		<p>Konstatacija: "Unaprijedit će se sposobnost upravljanja osobljem na temelju naučenih lekcija iz dosadašnjih reformskih procesa" je metodološki neprihvatljivo(...). Naime,</p>	<p>Možemo se složiti s dijelom kritika o sustavu upravljanja osobljem u ranijim razdobljima, ali upravo je i smisao ovdje navedene</p>

		dosadašnji razvoj OSRH nije utemeljen na stvarnim strukturnim reformama organizacijskog sustava i njegovim prilagodbama suvremenim oblicima prijetnji, već isključivo na neselektivnom, linearnom smanjivanju brojnog stanja (...)	konstatacije, da se iz prošlog iskustva, pa i počinjenih pogrešaka, izvuku pouke i na temelju toga kreiraju učinkovitija rješenja.
185.		Kolokvijalno su navedene osnove obavještajnog i protuobavještajnog rada.	Odgovor kao pod točkom 20.
186.		Predlažemo uvrštavanje i netradicionalnih prijetnji.	Netradicionalne prijetnje uvrštene su u Nacrt DPR-a. Prikazano u poglavlju Sigurnosni strateški okvir.
187.		U poglavlju Logistika i održivost potrebno je definirati strategijski minimum nužne samodostatnosti u sposobnostima proizvodnje, remonta i održavanja temeljnih sposobnosti.	Ovo što se navodi u komentaru obrađeno je u okviru poglavlja Nacrta DPR-a „Opremanje i modernizacija“ i „Logistički sustav“. U poglavlju Razvoj sposobnosti, navedeno je sedam područja sposobnosti po NATO klasifikaciji te u tom kontekstu i Logistika i održivost.
188.		Pojam decentralizacije sustava zapovijedanja, koji se navodi u tekstu, navodi na zaključak kako autori DPR-a ne poznaju osnovne zakonitosti niti načela sustava vođenja i zapovijedanja. Naime, kroz povijest se sustav vođenja i zapovijedanja formirao kao izrazito centralizirani, hijerarhijski sustav upravljanja (...)	Točno je da se kroz povijest vojna organizacija razvijala kao izrazito hijerarhijski ustrojena, a sustav zapovijedanja kao potpuno centraliziran. Međutim, posljednjih 20-30 godina vojna organizacija usvojila je mnoge upravljačke, organizacijske alate prisutne u poslovnom svijetu, koji su joj omogućili provedbu niza strukturnih prilagodbi i veću učinkovitost. Decentralizacija ne znači nikakav „raspad ili fragmentaciju“ vojne organizacije, već je izraz fleksibilnosti vojske u odnosu na promjene u njenom okruženju. Decentralizacija u određenim dijelovima sustava ne slabi, već jača organizaciju, jer optimizira procese i omogućuje brže reagiranje.
189.		Odlomak koji se odnosi na Središnjicu za elektronsko izviđanje potrebno je redefinirati u skladu s prilogom 2.	Odgovor kao pod točkama 19. i 20.
190.		Funkcija savjetnika NGS za zdravstvo je nepotrebna.	Odgovor kao pod točkom 20.
191.		Nije dovoljno precizno određena funkcija rodova.	U Nacrtu DPR-a se navodi kako se težišno zadržava sadašnja granska i rodovska struktura. U skladu s time, briga za razvoj pojedinog roda te funkcije rodova neće se značajnije promijeniti. DPR je prvenstveno planski dokument usmjeren na razvoj sposobnosti Oružanih snaga, dok su pitanja koja se tiču funkcije rodova, pa i nadležnosti, u većoj mjeri u nadležnosti drugih propisa. U svakom slučaju, prilog uz dostavljeni komentar vrijedan je pažnje i bit će korišten u budućim razmatranjima.

192.	U poglavlju Tranzicija i izdvajanje osoblja nije regulirana potpora vojnim osobama.	Odgovor kao pod točkama 21., 98. i 144.
193.	Termin „naučene lekcije“ trebalo bi preimenovati u „primjena iskustava“ u duhu hrvatskog jezika.	Slažemo se da bi termin „primjena iskustava“ možda bio više u duhu hrvatskog jezika, ali termin „naučene lekcije“ toliko se uvriježio u vojnoj organizaciji, postao široko prihvaćen i jasan svima, da bi promjena termina bila kontraproduktivna.
194.	Nužno je eksplicitno istaknuti oslonac na domaće razvojne i proizvodne resurse; stoga podržavamo stavove Hrvatskog klastera konkurentnosti obrambene industrije i Zajednice vojnih proizvođača.	Prijedlog prihvaćamo. Odgovori su dani pod točkama 1. do 14.
195.	Konstatacija: „Projekti prve razine, predstavljaju apsolutni prioritet jer obuhvaćaju projekte koji su ključni u izgradnji sposobnosti, kojima se ispunjavaju NATO ciljevi sposobnosti, te koji su stoga nužni za učinkovito izvršavanje misija i zadaća“. Time se implicira kako je temeljni prioritet opremanja OSRH opremom za potrebe sudjelovanja u NATO operacijama i misijama, a ne za potrebe izgradnje sustava obrane RH(...). Na taj način moguća je percepcija u široj javnosti hrvatskih vojnika kao svojevrsnog „topovskog mesa“ za NATO (...).	Pod točkom 173. objašnjen je NATO proces obrambenog planiranja, u okviru kojega se razvijaju NATO Ciljevi sposobnosti. Ciljevi sposobnosti ne razvijaju sposobnosti za sudjelovanje u nekim nametnutim NATO misijama i operacijama, već predstavljaju ciljeve koji su kreirani jednako za razvoj nacionalnih sposobnosti koliko i za razvoj sposobnosti Saveza. Među ostalim, NATO Ciljevi sposobnosti u izravnoj su potpori implementacije jedne od temeljnih zadaća NATO-a - kolektivne obrane saveznika što uključuje i obranu teritorija Republike Hrvatske. Također, naglašavamo kako NATO Ciljeve sposobnosti nije nitko nametnuo Republici Hrvatskoj, nego ih je Republika Hrvatska kao članica Saveza uobličavala u koordinaciji s drugim saveznicima i u konačnici prihvatila, pri čemu se maksimalno vodilo računa o hrvatskim interesima i mogućnostima. Navedena percepcija o „topovskom mesu“ može se stvoriti uslijed nepoznavanja funkcioniranja NATO-a i procesa donošenja odluka u okviru NATO-a te značaja doprinosa međunarodnoj sigurnosti za sigurnost i vjerodostojnost Republike Hrvatske.
196.	Prilog 1. uz dostavljene primjedbe govori o potrebi zadržavanja sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora te se u jednom dijelu osvrće na druge dijelove dokumenta.	U vezi s nadzorom i zaštitom zračnog prostora odgovor dan kao pod točkom 18. Ostali dijelovi priloga 1. afirmativno se odnose prema dijelovima Nacrta DPR-a koji govore o strateškom i financijskom okviru, načelima razvoja, ključnim ciljevima i viziji razvoja.